

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

MIESIĘCZNIK URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kuria Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kuria Diecezjalna, Siedlce || Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora.

Przedpłata roczna 20 zł., cena zeszytu miesięcznego 2 zł.

OD STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Przemówienie Ojca Świętego na zakończenie XXXIII Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Manili na Wyspach Filipińskich.

Życzeniom, które dusza nasza sformowała dla Trzydziestego trzeciego Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, daliśmy już wyraz w liście Naszym do kardynała Legata. Tym nie mniej radzi jesteśmy teraz żywym głosem zwrócić się do was w słowach ojcowskich. Przede wszystkim składamy wam najwyższe podziękowania za przepiękny triumf, jakiście zgotowali Jezusowi Chrystusowi, Królowi Wszechświata, ukrytemu pod szatą św. Eucharystii, łącząc wspaniały splendor blasku zewnętrznego z żarem wewnętrznym pobożności. Triumf ten pochodzi z dusz rozpalonych miłością dla Boskiego Zbawiciela; nie chcemy go przeto uważać za przemijający i kruchy, lecz za taki, który ku cnocie powiedzie życie każdego z was i stanie się wartościowym czynnikiem rosnącego postępu moralnego! Wśród obfitych owoców zbawiennych, których po tym Kongresie Eucharystycznym oczekujemy i o które błagamy Boga, szczególnie mieścimy te, do których zmierza główny cel obrany przez Kongres, mianowicie, by coraz bardziej wzrastała gorliwość dla misyj i by powstawała coraz częściej pożyteczna inicjatywa na rzecz tych misyj, jako skutek coraz podnioslejszego nabożeństwa dla Przenajsw. Sakramentu i powszechnego w nim uczestnictwa. Z tego źródła spływa zaiste światłość na umysły, gorącość serc, nadprzyrodzona obfitość prac i trudów. Gdy w naszych czasach, niestety, wielu zaślepionych zwodniczymi błędami, pociąganych rozkoszami i występkami w walce między sobą przez wzajemną nienawiść i niezgodę oddalają się od Jezusa Chrystusa, który jest Drogą, Prawdą i Żywotem, i nieszczęśni kroczą do własnej zguby, wy, czcigodni bracia i ukochani synowie, zbliżcie się w największym zapale do Zbawiciela, zewrzyjcie się przy Nim w najsilniejszych węzłach i złożcie Mu należną daninę [miłości i zadośćuczynienia i wyętcie wszystkie siły, aby bracia zbłąkani i ci wszyscy, co pozostają w mrokach i cieniu śmierci, uzyskali przez Niego światło, prawdę i żywot. Oby wszyscy poznali, czcili i postępowali za Tym, który sam jeden tylko ma słowa żywota wiecznego, aby wreszcie ustał ten powszechny niepokój społeczny, a dusze zbratane w sprawiedliwości i mi-

ości sprowadziły wkrótce zniekanemu rodzajowi ludzkiemu pokój Chrystusowy. Oto, czcigodni bracia i umiłowani synowie, są życzenia, które My, nie tylko obecni w pewnym stopniu wśród Was w osobie Naszego Legata, ale także złączeni z Wami miłością ojcowską, która pokonywa i przechodzi najdalsze i największe przestrzenie, w błagalnej modlitwie, polecam Najświętszemu Sercu Jezusa Chrystusa. Niech błogosławieństwo Boga Wszechmogącego Ojca, Syna, Ducha św. spłynie na was i pozostaje z wami na zawsze.

Dekret Kongregacji św. Oficjum

potępiający dzieło L. Laberthonnière pt. „Etudes sur Descartes“.

Dnia 2 grudnia 1937 roku na ogólnym posiedzeniu Kongregacji Św. Oficjum Księża Kardynałowie, ustanowieni do czuwania nad sprawami wiary i obyczajów, po wysłuchaniu wniosku konsultorów, potępił i polecił wnieść do Indeksu Ksiąg Zakazanych ostatnie dzieło Lucjana Laberthonnière, noszące tytuł: **Etudes sur Descartes**, Paris, 1935, wydane u L. Canet.

Dnia 6 stycznia 1937 roku Ojciec św. Pius XI, na audiencji udzielonej Asesorowi Św. Oficjum, powyższą decyzję zatwierdził i polecił ogłosić.

Dan w Rzymie, w siedzibie Św. Oficjum, dnia 9 stycznia 1937 roku,

(—) **I. Venturini**, Notariusz Kongr. Św. Oficjum.

Acta Apostolicae Sedis, tom XXIX, str. 13).

(
NUNTIATURA ASPOSTOLICA
POLONIAE
n. 13963.

Varsaviae, die 10 Martii 1937.

Excellentissime Domine.

Sicut Excellentiae Vestrae Rev. mae notum est, decreto Praesidentis Reipublicae Polonae, de die 22. IX. 1936, institutae sunt organisationes sic dictae „Obóz Pracy”. Cum dubium ortum sit cui pertineat cura spiritualis harum organisationum, Episcopus Castrensis has sequentes quaestiones Sancto Patri proposuit:

1) Utrum cura spiritualis iuvenum in organisatione hac degentium ad Episcopum Castrensem Exercitus Poloni et capellanos militares pertineat?

2) Utrum sub verbis „cura spiritualis” intelligi debeat sola educatio religiosa, exercitia spiritualia, administratio sacramenti poenitentiae et S. Sacramenti Eucharistiae, celebratio Missae et praedicatio verbi divini?

3) Utrum reliqua iura propria parochialia secundum normas iuris generalis ad Ordinarios et parochos locorum pertineant?

Nunc ab E. mo Card. Pacelli responsionem accipio, sub n. 628/37, de die 22 februarii 1937, quae sonat:

„Il Santo Padre, al Quale mi sono dato premura di sottoporre tale questione, si é degnato rispondere „Affirmative” ai tre quesiti contenuti nella lettera di Mons. Gawlina”.

Dum haec cum Excellentia Vestra communicandum curo, sensus devotioni meae exhibeo atque permaneo.

Excellentissimo Ordinario
Podlachiensi

Excellentiae Vestrae Reverendissimae
addictus in Domino

Negotiis Sanctae Sedis
in Polona Republica expediendis
praepositus

A. Pacini.

Z ORDYNARIATU.

PRYMAS POLSKI

Poznań, dnia 30 marca 1937 r.

Ekscelencjo!

Uważam sobie za miły obowiązek zaprosić bardzo uprzejmie Waszą Ekscelencję na Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla, który się odbędzie w Poznaniu w dniach 25 — 29 czerwca b. r. Z zagranicy zapowiada swój przyjazd na tenże Kongres kilku Kardynałów i kilkunastu Księżów Biskupów. Różne kraje zgłosiły poza tym swoje przedstawicielstwa w bardzo pokażnej liczbie, bo dochodzące do kilku tysięcy uczestników.

Pozwalam sobie załączyć zasadniczy program Kongresu z uprzejmą prośbą o opublikowanie go w urzędowym piśmie diecezjalnym.

Z wyrazami serdecznego oddania i najgłębszej czci jestem
Waszej Ekscelencji

powolny sługa i brat w Chrystusie

† August Kard. Hlond

J. E. Najprzewielebniejszy
Ks. Biskup Henryk Przeździecki
w Siedleach

BISKUP

Siedlce, dnia 8 kwietnia 1937 r.

Siedlecki czyli Podlaski

Nr 1879.

Eminencjo!

Szczęśliwy jestem, że w Polsce odbędzie się Międzynarodowy Kongres Chrystusa-Króla, i dziękuję bardzo Eminencji za to, że zwołanie tego Kongresu zawdzięczamy Jego niezmordowanej pracy.

Załączony program świadczy, jak obszernie i głęboko są ujęte sprawy, które będą na Kongresie omawiane.

Najuprzejmiej dziękuję za łaskawe zaproszenie na Kongres i w wyznaczonym terminie przybędę do Poznania.

Mam nadzieję, że oprócz mnie z mojej diecezji i inni też przybędą na tę wielką uroczystość do Poznania.

Z największą czcią,
oddany w Chrystusie Panu
sługa

† Henryk Przeździecki.

J. Eminencja
August Kardynał Hlond
Arcybiskup Gnieźnieńsko-Poznański
Prymas Polski
w Poznaniu.

Zasadniczy program Międzynarodowego Kongresu Chrystusa Króla w Poznaniu, w dn. 25—29 czerwca 1937 r.

25 CZERWCA

- 16.30 Veni Creator w kościele św. Marcina.
17.15 Wielkie zebranie inauguracyjne. — Przemówienia powitalne.
Wykład O. Ledit (Rzym) o Królestwie Chrystusowym a
parodii chrześcijaństwa w kryzysie współczesnym (w ję-
zyku francuskim).

26 CZERWCA

- 7.30 Msza święta z medytacją poranną. Przedstawicielstwa
narodowe zbierają się w osobnych kościołach.
9.30—12.00 I. ZEBRANIE PLENARNE.
Wykład ks. dr Algermissen (Hildesheim) o natężeniu
ruchu bezbożniczego w Europie (w języku niemieckim).
Kwadransowe sprawozdania przedstawicieli narodów z ruchu
bezbożniczego i z pozytywnych inicjatyw dla Królestwa
Chrystusowego w poszczególnych krajach (we własnym
języku).
15.00—17.30 II. ZEBRANIE PLENARNE.
Wykład O. Kosibowicza (Kraków) o duchowych przyczy-
nach ruchu bezbożniczego (w języku polskim).
Dalszy ciąg kwadransowych sprawozdań przedstawicieli
narodów z ruchu bezbożniczego i z pozytywnego budo-
wania Królestwa Chrystusowego w poszczególnych krajach.
18.30 Błogosławieństwo Sakramentalne z medytacją wieczorną.
Osobno dla poszczególnych przedstawicielstw narodowych.

27 CZERWCA

- 7.30 Msza święta jak dnia poprzedniego.
9.30—12.00 III. ZEBRANIE PLENARNE.
Wykład prof. dr Bauera (Kolonja) o socjalnych przyczy-
nach bezbożnictwa (w języku niemieckim).
Wykład ks. prał. dr Sawickiego (Pelplin) o moralnych
przyczynach bezbożnictwa (w języku polskim).
Dyskusja na temat poprzednich wykładów.
15.00—17.50 Zebrania narodowe z wykładem i dyskusją na temat
religijnych przyczyn bezbożnictwa we własnych krajach.
18.30 Nabożeństwo wieczorne jak dnia poprzedniego.

28 CZERWCA

- 7.30 Msza święta jak w inne dni.

9.30 IV. ZEBRANIE PLENARNE.

Wykład O. Rektora Gemelliego (Milano) o socjalnej odbudowie życia chrześcijańskiego (w języku włoskim).

Wykład prof. dr Haleckiego (Warszawa) o duchowej odbudowie życia katolickiego (w języku polskim).

Dyskusja.

15.00—17.30 PLENARNE ZEBRANIE KOŃCOWE.

Wykład O. Lhande (Paryż) o moralnym odnowieniu życia chrześcijańskiego (w języku francuskim).

Wykład ks. prof. dr Cuardini (Berlin) o religijnym odnowieniu chrześcijaństwa (w języku niemieckim).

Przemówienia końcowe.

18.30 Nabożeństwo wieczorne jak w inne dni.

29 CZERWCA

10.00 Msza święta pontyfikalna na stadionie.

15.00 Wielka międzynarodowa demonstracja przed pomnikiem Serca Jezusowego pod hasłem: Pax Christi in Regno Christi.

NB. Przewidziane są poza tym: koncert religijny Poznańskiego Chóru Metropolitalnego jako hołd dla Ich Eminencji Księża Kardynałów, Ich Ekscelencji Księża Biskupów i innych gości zagranicznych, wystawa sztuki kościelnej, wystawa książki katolickiej i inne.

Nr 1857.

Siedlce, dnia 20 kwietnia 1937 r

Biskup Siedlecki czyli Podlaski

Dekret.

Niniejszym Dekretem Instytut Diecezjalny „Caritas”, na mocy kanonów 100, 1-o, 687 i 1489, 1-o Kodeksu Prawa Kanonicznego jako też art. XVI Konkordatu, erygujemy jako osobę prawną kościelną, nadając jej równocześnie wszelkie prawa i przywileje, jakie tego rodzaju osobom prawnym kościelnym przysługują.

Jednocześnie przedłożony Nam statut Instytutu Diecezjalnego „Caritas” zgodnie z kan. 689 zatwierdzamy.

Poprzednio wydany w tej sprawie Dekret z dnia 24 marca 1931 roku Nr 1521 zarazem odwołujemy.

Dan w Siedlcach j. w.

† HENRYK biskup.

Kanclerz

Ks. Al. Ejme.

STATUT

Instytutu Diecezjalnego „Caritas”:

I. Nazwa, prawa i siedziba związku.

Artykuł 1.

W diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej istnieje Instytut Diecezjalny „Caritas”, erygowany dekretem biskupim z dnia 7 kwietnia 1937 r. Nr 1857 jako ciało organiczne kościelne zgodnie z kanonami 100, 684-686 i art. XVI Konkordatu.

Artykuł 2.

Instytut Diecezjalny „Caritas” jest osobą prawną na mocy dekretu erekcyjnego i może zawierać umowy, nabywać, posiadać i zbywać nieruchomości, przyjmować zapisy, legaty i darowizny przy zachowaniu przepisów, obowiązujących osoby prawne, kościelne.

Instytut posiada statut, zatwierdzony przez Ordynariusza oraz używa pieczęci według wzoru zaaprobowanego przez Ordynariusza.

Artykuł 3.

Siedzibą Instytutu jest miasto Siedlce. Działalność Instytutu rozciąga się na terytorium diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

II. Cele Instytutu.

Artykuł 4.

Celem zasadniczym Instytutu jest szerzenie zasad katolickich w dziedzinie dobroczynności, jako też działalność charytatywna bezpośrednia oraz pośrednia przez koordynowanie akcji charytatywnej w diecezji.

W rozwinięciu tego celu Instytut a) jednoczy katolickie instytucje oraz zakłady wychowawcze i opiekuńcze w całej diecezji, prowadzone przez parafie, zgromadzenia zakonne oraz inne organizacje katolickie; b) pobudza do tworzenia nowych zakładów oraz organizacji, poświęconych celom dobroczynnym, jako też troszczy się o udoskonalenie działalności katolickich instytucji dobroczynnych; c) występować będzie w imieniu katolickich instytucji dobroczynnych wobec władz opieki społecznej, bądź państwowych, bądź samorządowych oraz współdziałać będzie w dziedzinie opieki społecznej z odpowiednimi urzędami państwowymi i samorządowymi; d) udzielać będzie swoim członkom porad prawnych z zakresu opieki społecznej; e) szerzyć będzie w społeczeństwie zrozumienie dla akcji katolickiej dobroczynnej; f) utrzymywać będzie łączność z organizacjami dobroczynnymi w kraju, jako też z katolickim ruchem dobroczynnym za granicą.

III. Środki.

Artykuł 5.

Dla osiągnięcia swych celów Instytut posługuje się następującymi środkami: a) utrzymuje specjalny sekretariat; b) szerzy wśród członków znajomość praw i ustaw z zakresu opieki społecznej oraz kształci apostołów miłosierdzia chrześcijańskiego, przez stosowanie środków uświęcających jak: sakramenta św., nabożeństwa, rekolekcje i t. p. a zarazem badając naukowo metody pracy w zakresie dobroczynności jako też organizując konferencje, zebrania, zjazdy, kursy naukowe, wykłady, pogadanki, biblioteki, radio, czasopisma i wydawnictwa; c) tworzy wedle potrzeby dzieła miłosierdzia przez erygowanie oddziałów parafialnych, jako też udzielanie wskazówek i pomocy do zakładania schronisk, świetlic, ognisk, letnisk, kolonij wakacyjnych, burs, pracowni i t. p. d) urządza zbiórki i imprezy i t. p. na cele charytatywne.

IV. Fundusze.

Artykuł 6.

Na fundusze Instytutu składają się:

- a) składki członkowskie;
- b) opłaty w pieniądzu i w naturze;
- c) zapisy i darowizny;
- d) subwencje;
- e) dochody od kapitałów, majątków i przedsiębiorstw;
- f) dochody nieprzewidziane.

V. Zarząd.

Artykuł 7.

Instytut, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, podlega Władzy Diecezjalnej Siedleckiej czyli Podlaskiej. Stąd Ordynariusz zatwierdza statut i ewentualne zmiany, mianuje dyrektora Instytutu oraz sekretarza generalnego, zatwierdza zarząd i przyjmuje sprawozdania z działalności Instytutu.

Artykuł 8.

Dyrektor Instytutu jest zarazem prezesem Zarządu, kierownikiem sekretariatu, odpowiedzialnym przed Ordynariuszem za załatwianie spraw bieżących oraz za majątek i fundusze Instytutu. Dyrektor Instytutu jest a) z urzędu wizytatorem wszystkich instytucji i oddziałów parafialnych „Caritas”. Do poszczególnych czynności może delegować w zastępstwie sekretarza generalnego; b) Dyrektor reprezentuje Instytut na zewnątrz i w imieniu Instytutu występuje wobec władz, sądów, poczty i osób trzecich; c) Zwoluje posiedzenia Zarządu, przynajmniej raz na kwartał, i na nich przewodniczy; d) Czuwa nad wykonaniem uchwał Zarządu oraz Rady Instytutu; e) Przewodniczy Radzie Instytutu; f) Składa Ordynariuszowi sprawozdania z działalności Instytutu.

Artykuł 9.

Sekretarz generalny Instytutu, pod kierownictwem Dyrektora oraz odpowiedzialnością przed nim, prowadzi całą kancelarię Instytutu i z delegacji Dyrektora może dokonywać wizytacji instytucyj dobroczynnych oraz oddziałów parafialnych.

Artykuł 10.

Zarząd Instytutu stanowią: Dyrektor, Sekretarz generalny, Skarbnik oraz członkowie wybrani przez walne zgromadzenie członków Instytutu w liczbie trzech osób, wybranych na 3 lata i zatwierdzonych przez Ordynariusza.

Zarząd odbywa posiedzenia przynajmniej co kwartał na zaproszenie Dyrektora, uchwały zarządu przechodzą większością głosów.

Na posiedzeniach Zarządu będą załatwiane następujące sprawy:

- a) przyjmowanie i wykreślanie członków Instytutu;
- b) otwieranie i rozwiązywanie instytucyj dobroczynnych oraz oddziałów parafialnych;
- c) przyjmowanie i rozpatrywanie sprawozdań z działalności instytucyj dobroczynnych oraz oddziałów parafialnych;
- d) omawianie i przygotowywanie spraw dotyczących wprowadzenia w życie punktów, wymienionych w art. 5;
- e) rozpatrywanie i wydawanie decyzji w sprawach majątkowych finansowych Instytutu (układanie budżetu, sporządzanie bilansu, przyjmowanie legatów i zapisów, lokaty kapitałów i t. p.);
- f) przygotowywanie sprawozdań rocznych dla przedłożenia Ordynariuszowi;
- g) ustalanie terminów walnych zebrań członków Instytutu i porządku dziennego obrad.

Artykuł 11.

Skarbnik mianowany przez Biskupa, prowadzi księgi rachunkowe i kasę Instytutu pod kierunkiem Dyrektora, bez którego uprzedniej zgody nie wolno Skarbnikowi czynić żadnych wypłat, lokowań pieniędzy i t. p. Pokwitowania, odbiór wpłat, składek, ofiar i t. p. wydaje Dyrektor ze swoim podpisem i podpisem Skarbnika.

Wszelką korespondencję otwiera i podpisuje wychodzącą Dyrektor wraz z Sekretarzem generalnym. W razie nieobecności lub innych przeszkód, Dyrektor może upoważnić do zastępstwa Sekretarza generalnego, a wówczas w zastępstwie Sekretarza papiery może podpisywać Skarbnik.

VI. Członkowie.

Artykuł 12.

Członkowie Instytutu dzielą się na zwyczajnych, wspierających i honorowych.

Członków wspierających przyjmuje Zarząd.

Kandydatów na członków honorowych ustala Zarząd, a uchwała walne zgromadzenie członków za szczególne zasługi na polu akcji dobroczynnej.

Artykuł 13.

Członkami zwyczajnymi Instytutu są z natury swojej erekcji wszystkie instytucje i zakłady dobroczynne kościelne oraz oddziały parafialne, erygowane przez Zarząd Instytutu.

Przedstawicielami instytucyj wyżej wymienionych oraz oddziałów parafialnych są proboszczowie parafij lub osoby w poszczególnych wypadkach delegowane przez proboszcza.

Artykuł 14.

a) Członkami wspierającymi Instytutu mogą być osoby fizyczne oraz stowarzyszenia i instytucje pragnące popierać cele Instytutu. b) Członkostwo wspierające ustaje przez śmierć, dobrowolne wystąpienie lub skreślenie przez Zarząd.

UWAGA.

1-o. W razie nieprzyjęcia kandydata na członka wspierającego Zarząd Instytutu nie podaje powodów swej decyzji.

2-o. Zarząd może skreślić członka, który nie stosuje się do przepisów statutu lub uchwał obowiązujących, zalega za składkę członkowską, mimo upomnienia, przez 6 miesięcy, a zwłaszcza działa na szkodę Instytutu. Dla tego ostatniego powodu może być cofnięty wybór członka honorowego.

Artykuł 15.

Członkowie zwyczajni i wspierający płacą składkę członkowską, uchwaloną na walnym zebraniu członków Instytutu. Ani ustępujący członek ani też spadkobiercy zmarłego członka nie mają prawa do zwrotu składek członkowskich ani do majątku czy funduszków Instytutu.

Artykuł 16.

Członkowie zwyczajni przez swoich przedstawicieli mają bierne i czynne prawo wyboru do Zarządu oraz głos decydujący na walnym zebraniu członków Instytutu.

Artykuł 17.

Członkowie wspierający, o ile są osobą moralną, mogą uczestniczyć w walnym zebraniu członków Instytutu przez swego przedstawiciela, wyposażonego w piśmienną legitymację, o ile zaś chodzi o osoby fizyczne mogą wtedy uczestniczyć osobiście, członkowie wspierający mają zawsze tylko głos doradczy.

Artykuł 18.

1-o. Walne zebranie członków odbywa się normalnie raz na rok.

2-o. Walne zebranie członków zwołuje Dyrektor w porozumieniu z Zarządem przez zawiadomienie członków na dwa tygodnie przed terminem zebrania z podaniem porządku obrad.

3-o. Prezydium walnego zebrania stanowi Zarząd Instytutu z ewentualnym zaproszeniem asesorów z pośród członków obecnych na zebraniu.

4-o Nadzwyczajne zebranie członków może uchwalić Zarząd z własnej inicjatywy lub na życzenie $\frac{2}{3}$ członków rzeczywistych.

UWAGA:

Zgromadzenie ważne jest niezależnie od ilości przybyłych członków w pierwszym terminie, które jest zarazem ostatecznym.

Artykuł 19.

Członkowie walnego zebrania z głosem decydującym są: a) wszyscy członkowie Zarządu; b) wszyscy członkowie zwyczajni osobiście lub przez delegata według art. 14. Z głosem doradczym mogą uczestniczyć członkowie wspierający i honorowi według art. 18.

Artykuł 20.

Przedmiotem obrad walnego zebrania członków będzie: a) wybór członków zarządu; b) zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności, program pracy i budżet Instytutu; c) uchwalenie wysokości składek członkowskich; d) mianowanie na propozycję Zarządu członków honorowych; e) uchwalenie zmian w statucie jako projektu, mającego być przedłożonym Ordynariuszowi; f) projekty co do likwidacji Instytutu.

UWAGA.

1-o Każdy członek rzeczywisty ma zasadniczo jeden głos. O ile zaś reprezentuje kilka instytucji (np. zakład dobroczynny i oddział parafialny oraz t. p.), ma tyle głosów, ile reprezentuje instytucyj.

2-o Uchwały zapadają prostą większością głosów, o ile w niniejszych statutach nie zastrzeżono innych wymagań co do liczby.

VII. Rozwiązanie Instytutu.

Artykuł 21.

1-o Rozwiązanie Instytutu z likwidacją jego majątku może być dokonane na podstawie uchwały walnego zebrania, powziętej większością $\frac{3}{4}$ głosów obecnych, a zatwierdzonej przez Ordynariusza.

2-o Po zaaprobowaniu likwidacji przez Ordynariusza, przeprowadza ją bądź ostatni Zarząd Instytutu, bądź też delegat wyznaczony przez Ordynariusza.

3-o Majątek Instytutu, jako własność kościelna, przechodzi na rzecz diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej do dyspozycji Ordynariusza, który wyda zarządzenie zgodnie z celami Instytutu.

S T A T U T

Oddziału Parafialnego „Caritas”

Artykuł 1.

Instytut Diecezjalny „Caritas” ma prawo zakładania oddziałów parafialnych „Caritas” na mocy erekcji biskupiej i własnych statutów. Księża Proboszczowie zwracają się o dokument erekcyjny Oddziału parafialnego „Caritas” do Dyrektora Instytutu w Siedlcach.

Artykuł 2.

Oddział parafialny „Caritas” nie posiada odrębnej osobowości prawnej, lecz jako Oddział Instytutu korzysta z praw Instytutu Diecezjalnego, i wszystkie sprawy oddziału parafialnego, związane z osobowością prawną, reprezentacją wobec władz świeckich i t. p. załatwia Dyrektor Instytutu Diecezjalnego „Caritas”.

Oddział parafialny „Caritas” posiada statut zatwierdzony Dekretem Biskupim dla wszystkich oddziałów parafialnych diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

Oddział parafialny „Caritas” używa własnej pieczęci według wzoru, zaaprobowanego przez Władzę Diecezjalną na przedstawienie Dyrektora Instytutu.

Artykuł 3.

Celem Oddziału parafialnego „Caritas” jest szerzenie i pogłębianie ducha czynnej miłości bliźniego oraz praktykowanie dzieł miłosierdzia w parafii.

Artykuł 4.

Środkami do osiągnięcia celu zamierzonego przez Oddział parafialny „Caritas” będą: 1-o organizowanie wykładów dla zapoznania parafian z pracą charytatywną oraz pozyskania nowych członków; 2-o szerzenie czasopism i wydawnictw charytatywnych; 3-o organizowanie zbiórek pieniężnych i w naturze jako też imprez i t. p. na cele charytatywne, przy czym o potrzebne pozwolenia władz świeckich Oddział parafialny będzie się starał za pośrednictwem Instytutu Diecezjalnego; 4-o zakładanie biur dla osób szukających pracy i pomocy; 5-o wykonywanie programu pracy, nadesłanego przez Instytut Diecezjalny.

Artykuł 5.

Zarząd Oddziału parafialnego stanowią: przewodniczący — miejscowy proboszcz, którego może zastępować w poszczególnych wypadkach ks. wikariusz, sekretarz, powołany przez przewodniczącego, skarbnik tak samo powołany oraz trzech członków wybranych na 3 lata, wybranych na walnym zebraniu spośród członków rzeczywistych. Posiedzenia Zarządu zwołuje raz na miesiąc Przewodniczący. Sprawy decyduje się prostą większością głosów.

Zarząd kieruje wszystkimi sprawami Oddziału, a w szczególności: a) przyjmuje i wykreśla członków; b) pobiera składki od członków, przy czym dla słuszych powodów może je obniżyć lub od nich zwolnić; c) zarządza funduszami Oddziału, zgodnie z przepisami prawa kościelnego; d) rozpatruje realizowanie środków wymienionych w art. 4 oraz ich realizowanie przez nakreślenie programu pracy; e) sporządza sprawozdania według wskazówek Instytutu Diecezjalnego i przesyła je w określonych terminach do Zarządu tegoż Instytutu; f) ustala terminy zebrania walnego członków Oddziału i opracowuje projekty porządku dziennego tegoż zebrania.

UWAGA.

1-o Za prowadzenie, za całą działalność oraz administrowanie funduszami Oddziału odpowiedzialny jest proboszcz, który też reprezentuje Oddział według art. 14 statutu Instytutu Diecezjalnego.

2-o Po upływie kadencji te same osoby mogą być wybrane na członków, a w razie ustąpienia członka przed upływem trzylecia, Zarząd może powołać na czasowe zastępstwo osobę spośród członków zwyczajnych.

3-o Sekretarz i skarbnik pełnią swoje obowiązki pod nadzorem Przewodniczącego do którego stosunek winien być taki, jaki podano w statucie Instytutu Diecezjalnego art. 9, 11 i 12.

Artykuł 6.

Członkami rzeczywistymi Oddziału parafialnego są z natury rzeczy wszyscy członkowie stowarzyszeń religijnych jak Konferencje Świętego Wincentego à Paulo, Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia, tercjarstwo, Instytut Oblatów św. Benedykta, Bractwa i t. p. Ponadto członkami rzeczywistymi mogą być osoby poszczególne nie należące do wyżej wymienionych stowarzyszeń, przyjęte przez Zarząd Oddziału.

Zarząd może przyjmować jako członków wspierających instytucje i zrzeszenia świeckie, pragnące popierać działalność Oddziału.

UWAGA I.

W razie nieprzyjęcia kandydata na członka, Zarząd nie podaje przyczyny odmowy swej decyzji.

II. Konferencje św. Wincentego à Paulo i Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia prowadzą swoją akcję według własnych statutów, a odpisy sprawozdań składanych do swej centrali w Warszawie przez Oddział Parafialny posyłają też do Instytutu Diecezjalnego.

Artykuł 7.

Członkowie zwyczajni obowiązani są płacić składki (w pieniądzu lub naturze uchwalone na walnym zebraniu) wedle swej możliwości i współdziałać z Zarządem Oddziału we wszystkich sprawach charytatywnych.

Członkowie wspierający mogą uczestniczyć na walnym zebraniu przez swego przedstawiciela, zaopatrzonego w odpowiednią legitymację, i mają głos doradczy.

Członkostwo ustaje:

a) przez śmierć; b) przez wystąpienie zgłoszone na piśmie; c) przez wykreślenie na skutek decyzji Zarządu, powziętej jak podane w art. 15 uwaga 2-ga statutu Instytutu Diecezjalnego.

UWAGA.

Członkowie występujący lub wykreśleni nie mają żadnych praw do majątku i funduszków Oddziału.

Artykuł 8.

Na fundusz Oddziału parafialnego składają się:

a) składki członkowskie; b) ofiary w pieniądzu i naturze; c) zapisy i darowizny; d) subwencje; e) dochody od kapitałów, majątków i przedsiębiorstw; f) dochody nieprzewidziane. Przyjęcie legatów i zapisów, zaciąganie zobowiązań, lokaty kapitałów i dzierżawy winny się odbywać za pozwoleniem Ordynariusza.

Odpowiednie raporty w tych sprawach proboszcz będzie składał Ordynariuszowi za pośrednictwem Instytutu Diecezjalnego. Nad administracją funduszami Oddziału czuwa Dyrektor Instytutu sam lub przez swego delegata.

Artykuł 9.

Walne zebranie członków odbywa się podobnie jak walne zebranie członków Instytutu Diecezjalnego (ob. art. 19-20).

Przedmiotem obrad walnego zebrania członków będzie: a) wybór członków Zarządu; b) uchwalenie wysokości składek członkowskich; c) zatwierdzenie sprawozdań Zarządu z działalności, program pracy i wnioski wniesione przez Zarząd; d) projekty co do likwidacji Oddziału.

UWAGA.

1-o Każdy członek ma zasadniczo jeden głos, o ile jest obecny osobiście na zebraniu;

2-o Uchwały zapadają prostą większością głosów, o ile w niniejszym statucie nie zastrzeżono innych wymagań co do liczby głosów.

Artykuł 10.

Rozwiązanie Oddziału parafialnego z likwidacją jego majątku może być dokonane na podstawie uchwały walnego zebrania członków Oddziału.

powziętej większością $\frac{3}{4}$ głosów obecnych, przy czym uchwałę tę rozpatruje Zarząd Instytutu Diecezjalnego i w razie wniosku przychylnego przedkłada Ordynariuszowi do aprobaty.

1-o Po zaaprobowaniu likwidacji przez Ordynariusza, przeprowadza ją Dyrektor Instytutu Diecezjalnego.

2-o Majątek Oddziału parafialnego, jako korporacyjnie należący do Instytutu Diecezjalnego, przechodzi na cele tegoż Instytutu.

Niniejsze Statuty Instytutu Diecezjalnego oraz Oddziału Parafialnego „Caritas” zatwierdzamy i błogosławimy.

Nr 1857.

Siedlce, 20 kwietnia 1937 roku.

† Henryk biskup.

Kancierz

Ks. Al. Ejme.

Nr 1806/37.

Siedlce, dnia 1 kwietnia 1937 r.

Biskup Siedlecki czyli Podlaski.

Do Wielebnego Duchowieństwa Parafialnego.

Od dnia 27 października 1932 roku zaczęły obowiązywać na terenie Rzeczypospolitej nowe przepisy o chowaniu zmarłych. Przepisy te, dotyczące cmentarzy, grzebania zmarłych, stwierdzania przyczyn zgonu i t. d., a zawarte w Ustawie z dnia 17 marca 1932 roku, w Rozporządzeniu wykonawczym Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 roku oraz w Okólniku Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 31 lipca 1935 r., powinny być ostatecznie wprowadzone w życie do dnia 26 kwietnia 1937 r. (Ob. Wiad. Diec. Podl. 1932 r., str. 259-266; 1934, str. 99-106 i 1936 r., str. 150-157 i 158-161).

Sprawę powyższą ostatnio omawialiśmy na Konferencji z Księżmi Dziekanami dnia 2 grudnia 1936 roku (ob. Wiad. Diec. Podl. 1936 r., str. 296, 309-312).

Obecnie podajemy Statut ramowy dla grzebalnych cmentarzy katolickich w diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej do wiadomości i wykonania.

Statut ten jest jednocześnie i instrukcją, t. j., zawiera nie tylko to, co jest, ale daje i wskazówki jak należy urządzić cmentarz. Obowiązujemy Wielebnych Księży Proboszczów, aby, w przeciągu sześciu miesięcy od daty niniejszego pisma, wypełnili w statucie te szczegóły, które są do wypełnienia; ukonstytuowali prawnie Radę parafialną cmentarzy, która wraz z księżmi proboszczami stanowi zarząd cmentarza; gdzie nie jest uregulowany prawny tytuł własności cmentarza, postarali się o to uregulowanie; sporządzili plany sytuacyjne i szczegółowe; zaprowadzili księgę

cmentarną i księgę rachunkową; ustalili takse za, tak zwane, pokładne oraz za miejsca wieczyste, groby czasowe (na 20 lat) i rezerwowane, o ile taksa taka nie jest odpowiednio dotąd ustalona i tak wypełniony statut, podpisany przez Ks. Proboszcza i stwierdzony pieczęcią kościelną, nadesłali do dnia 1 listopada 1937 roku do Kurii Diecezjalnej, w celu zatwierdzenia przez Ordynariusza.

Wszystkie trudności lokalne, jakie mogłyby powstać przy zastosowaniu niniejszego statutu, polecamy wymienić przy przesyłaniu statutów do zatwierdzenia.

Po zatwierdzeniu i ogłoszeniu statutu w parafii, należy najściślej do niego się stosować.

† Henryk biskup.

S T A T U T

dla cmentarzy katolickich diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

Cmentarz grzebalny rzymsko-katolickiego kościoła parafialnego pod wezwaniem

Cmentarz obejmuje ha mtr.² przestrzeni i zapisany jest w księdze hipotecznej

Cmentarz został poświęcony w formie uroczystej lub zwykłej przez dnia miesiąca roku na mocy delegacji J. E. B-pa Ordynariusza z dnia i oddany do użytku dnia roku.

Ostatnio powiększony w roku o przestrzeń ha mtr.²

Postanowienia ogólne.

1. Cmentarz jest miejscem świętym, prawnie przeznaczonym na chowanie ciał zmarłych (kan. 1154).

2. Kościołowi przysługuje prawo posiadania własnych cmentarzy (kan. 1206 § 1).

3. Zgodnie z prawem kanonicznym przyznaje to prawo i Konkordat, zawarty między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, gdy w artykule XVII mówi: „Osoby prawne kościelne i zakonne mają prawo zakładania, posiadania i zarządzania, według prawa kanonicznego i zgodnie z powszechnym prawem państwowym, cmentarzy, przeznaczonych do grzebania katolików“.

4. Cmentarz, przed oddaniem go na chowanie zmarłych, należy poświęcić (kan. 1205 § 1):

a) poświęcenie może być uroczyste i to jest zastrzeżone Ordynariuszowi (kan. 1155),

b) lub zwykłe, którego może dokonać Ordynariusz lub upoważniony przez niego kapłan (kan. 1156).

5. O dokonanym poświęceniu powinien być sporządzony dokument w 2-ch egzemplarzach, z których jeden ma być przesłany do Kurii Diecezjalnej, drugi przechowywany w archiwum parafialnym (kan. 1158).

6. Sprawy cmentarzy stosować się mają tak do przepisów prawa kanonicznego, jak i do powszechnego prawa państwowego.

7. Prawo państwowe w tym względzie zostało ujednolajnione i uzgodnione z prawem kanonicznym i odpowiednimi artykułami Konkordatu przez Ustawę z dnia 17 marca 1932 roku — o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu oraz przez rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. i okólnik Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 31 lipca 1935 r.

8. Cmentarz katolicki, jako miejsce święte, wyjęty jest z pod władzy świeckiej, Kościół wykonuje na nim swobodnie swą jurysdykcję (kan. 1160).

9. Wybór miejsca na założenie cmentarza lub rozszerzenie istniejącego podlega uprzedniemu zatwierdzeniu starostwa powiatowego (art. 7, p. 1 ustawy).

10. Cmentarz jest miejscem nienaruszalnym, to znaczy: a) miejscem wyjętym z pod jurysdykcji władzy świeckiej, b) które powinno mieć ochronę przed czynkami niebożnymi, c) cieszyć się prawem azylu (kan. 1160, 1172, 1178, 1179). Nienaruszalność tę zapewnia i art. VI Konkordatu: „zapewnia się nienaruszalność kościołów, kaplic i cmentarzy tak jednak, aby z tego nie ucierpiało bezpieczeństwo publiczne“.

11. Prawo zamknięcia cmentarza, gdy jest już zajęty, przysługuje Ordynariuszowi diecezji; przeznaczenie cmentarza na nowo na cele cmentarza, po upływie przewidzianego prawem czasu, przysługuje Ordynariuszowi. Prawo zamknięcia cmentarza przysługuje też i Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, gdy tego będą wymagały względy użyteczności publicznej, z zastrzeżeniem jednak zastosowania się do cytowanego artykułu VI Konkordatu i art. XIV, zdanie pierwsze, które mówi, że „dobra należące do Kościoła nie będą przedmiotem aktu prawnego, zmieniającego ich przeznaczenie, inaczej jak za zgodą władz duchownych“.

12. Użycie terenu cmentarnego na inny cel nie może nastąpić przed upływem 50 lat od zamknięcia cmentarza.

Przepisy szczegółowe.

13. Zarząd cmentarzem sprawuje proboszcz parafii. Sprawami majątkowymi cmentarza zarządza tenże proboszcz wraz z Radą parafialną. W miejscowościach, w których dwie lub więcej parafii korzysta z jednego cmentarza wspólnego, tworzy się specjalny zarząd cmentarny, w skład którego wchodzi: miejscowi księża proboszczowie i po jednym przedstawicielu z Rad parafialnych każdej parafii. Przewodniczącym takiego zarządu jest ksiądz proboszcz parafii, na której terenie znajduje się cmentarz

grzebalny. Przewodniczącemu przysługują takie same prawa, jak proboszczowi parafii, posiadającej swój własny cmentarz.

Pracownicy cmentarni, jak: ogrodnik, dozorca, grobowy (kopacz) i inni, powinni być wzorowymi katolikami i są oni zależni wyłącznie od księdza proboszcza.

W miejscowościach, gdzie jeden cmentarz służy dla kilku parafii, przyjmowanie i usuwanie pracowników następuje na posiedzeniu Zarządu cmentarnego, na wniosek przewodniczącego.

14. Cmentarz powinien mieć uregulowany prawny tytuł własności, t.j. ma być zapisany hipotecznie na własność rzymsko-katolickiego kościoła parafialnego pod wezwaniem w

15. Teren cmentarza powinien być ogrodzony murem z cegły, kamienia, betonu, lub parkanu z drzewa albo kraty żelaznej lub otoczony rowem na zewnątrz, aby umożliwić utrzymanie porządku i utrudnić niepożądany dostęp.

Brama i furta cmentarna powinny być stale przymknięte, na noc zaś zamykane na klucz (kan. 1210).

Godziny otwierania cmentarza powinny być określone i podane do wiadomości przez ogłoszenie na bramie cmentarnej. Cmentarz po otwarciu należy dozorować.

16. Cmentarz powinien posiadać plan sytuacyjny oraz plan szczegółowy z uwzględnieniem dróg, ścieżek, kwater etc.

17. Cały teren cmentarza podzielić trzeba na kwatery (działki), rzędy, oznaczone liczbami i literami etc. Przy kopaniu grobów należy zachować porządek i pewną kolejność, t. j. nie rozpoczynać kopania grobów na kilku działkach. W tej samej działce należy kopać w rzędzie bez przerwy. Przy podziale terenu cmentarnego powinno być wydzielone specjalne miejsce, możliwie dostojne, poczesne, na chowanie zmarłych kapłanów (kan. 1209 § 2).

18. Należy również wyznaczyć i urządzić specjalną działkę (kwaterę) na chowanie zwłok zmarłych dzieci (kan. 1209 § 3).

19. Wydzielić też trzeba osobną część, na uboczu cmentarza, dla chowania dzieci nieochrzczonych oraz tych, którzy zeszli z tego świata niepojednani z Bogiem i którym Kościół odmówił pogrzebu. Dla każdej z tych kategorii osób powinno być miejsce osobne. Tej części cmentarza nie należy poświęcać (kan. 1212).

20. Na cmentarzach parafii, które nie przekraczają 3.000 dusz, należy zbudować kostnicę o jednym obszernym pomieszczeniu oświetlonym, a na cmentarzach parafii ponad 3.000 dusz należy zbudować dom przedpogrzebowy, składający się z trzech pomieszczeń: 1. do przechowania zwłok, 2. do wykonywania obrzędów pogrzebowych (kaplica) i 3. do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i utrwalania zwłok. (art. 5 Ust.).

Plany domów przedpogrzebowych powinny być zatwierdzone przez Ordynariusza.

21. Przy kopaniu grobów należy zachować następujące przepisy: grób dla dorosłych ma wynosić — 2 metry długości, 1 metr szerokości, 1,5 mtr. głębokości; dla dziecka do 7 lat — 1 mtr. długości, $\frac{1}{2}$ metra

szerokości i 1 metr głębokości. Odstępy pomiędzy grobami powinny wynosić $\frac{1}{3}$ metra, a pomiędzy rzędami grobów przynajmniej $\frac{1}{2}$ metra.

Ziemia wydobyta z grobu powinna być usypana w formie pagórka (mogiły), w rozmiarach odpowiadających wielkości trumny. Mogiłę należy obłożyć przynajmniej darniną (§ 24 rozporz.).

Groby powinny być oznaczone numerem kolejnym, najlepiej na słupkach cementowych.

22. Kancelarie parafialne (cmentarne) muszą posiadać, obok księgi zmarłych, księgę cmentarną, zaopatrzoną w następujące rubryki: 1 nazwisko i imię osoby zmarłej, 2. wiek, 3. adres ostatniego zamieszkania, 4. datę śmierci, 5. przyczynę śmierci, 6. datę pochowania, 7. dokładne określenie miejsca pochowania (wskazanie kwatery i liczby grobu, według szczegółowego planu cmentarnego).

23. Zgłaszający wypadek śmierci powinien przedstawić proboszczowi przepisaną kartę zgonu, składającą się z 3-ch części: pierwszą wypełnia lekarz lub osoba powołana do tego przez gminę, drugą urząd gminy, trzecią proboszcz, jako urzędnik stanu cywilnego. Karta ta służy za pozwolenie pochowania zwłok. Na podstawie tej karty spisuje się akt śmierci, a następnie wpisuje się wskazane wyżej dane do księgi cmentarnej (art. 3 ustawy).

24. Ciało zmarłego wolno pochować dopiero po upływie ustalonego czasu, wystarczającego do usunięcia wszelkiej wątpliwości co do prawdziwości zgonu (kan. 1213). Za normę trzeba przyjąć, że ciała osób zmarłych, z wyjątkiem osób zmarłych na choroby zakaźne, nie mogą być chowane przed upływem 24 godzin od chwili zgonu (art. 1 ustawy). Najpóźniej po upływie 72 godzin, od chwili zgonu, musi być ciało usunięte z mieszkania (art. 3 ustawy).

25. Za miejsca pod groby na cmentarzu powinny być pobrane opłaty. Wysokość opłaty można uzależnić: od kategorii miejsca na cmentarzu, od jakości grobu, mianowicie: czy jest to grób rodzinny, pojedynczy, murowany, wieczysty, rezerwowany, czy zwykły etc.

Zarząd cmentarza powinien mieć taksy cmentarne i przesłać takowe wraz z planem cmentarza, na którym wskazane by były różne kategorie miejsc, do Ordynariatu w celu zatwierdzenia. Po zatwierdzeniu, taksy cmentarne wraz z planem należy podać do wiadomości parafian przez wywieszenie w kancelarii parafialnej.

Opłaty za miejsca na cmentarzu mają być użyte przede wszystkim na cele cmentarne, a gdyby były obracane na cele kościelne, każdorazowo musi być uzyskane zezwolenie Ordynariatu.

Księga przychodu i rozchodu powinna być prowadzona.

26. Ponowne użycie grobu zwykłego do pochowania może nastąpić po upływie 20 lat od pierwszego pochowania. Jeżeli rodzina, w swoim czasie, zgłosi zastrzeżenie przeciw temu i uiści ponowną opłatę za miejsce, to ponowne pochowanie nie może nastąpić przed upływem dalszych 20 lat.

Grobu zaś murowanego nie można ponownie użyć przed upływem 40 lat. Po 40 latach użyć można, jeżeli rodzina nie zgłosi zastrzeżeń i nie uiści ponownej opłaty.

Groby, mające wartość pamiątek historycznych, czy to ze względu na swą dawność, czy ze względu na osoby w nich pochowane oraz groby, mające wartość artystyczną, nie podlegają rujnowaniu i ponownemu użyciu miejsca na chowanie nowych zmarłych.

W razie zamknięcia cmentarza lub w razie jakiejś konieczności, groby powyższe mogą być bez uszkodzenia przeniesione na odpowiednie miejsce, po uzyskaniu zezwolenia Władzy Duchownej, która wyda takowe po porozumieniu się z wojewódzką władzą administracyjną (art. 9 i 10 ust. 5 oraz § 34).

27. Kto ma zamiar wzniesć pomnik na grobie, powinien przedstawić plany i rysunki proboszczowi, który prześle do Ordynariatu celem załatwienia. Pomniki, posągi i napisy na grobowcach muszą być zgodne z zasadami wiary i obyczajów katolickich i z duchem sztuki chrześcijańskiej (kan. 1211). Po uzyskaniu aprobaty Ordynariusza, proboszcz wystawi zainteresowanym piśmienne zezwolenie na budowę pomnika.

28. Mowy pogrzebowe mogą być wygłaszane na cmentarzach tylko przez osoby duchowne. W wyjątkowych wypadkach, gdy osoba świecka chce wypowiedzieć mowę po skończonym obrzędzie pogrzebowym, powinna ujawnić swój zamiar księdzu proboszczowi i uzyskać na to jego zgodę.

29. Groby na cmentarzach, choćby były murowane i z pomnikami, nigdy nie stają się własnością rodziny zmarłych. Stąd zabrania się sprzedaży, wydzierżawiania lub innych transakcji grobami, czy urządzeniami grobowymi.

30. Ekshumacji zwłok na stałe pochowanych nie można dokonywać bez pozwolenia Ordynariusza (kan. 1214). Zezwolenia na ekshumację udziela Ordynariusz: 1) na umotywowaną prośbę rodziny zmarłego, 2) na skutek zarządzenia władzy sądowej, 3) na skutek zarządzenia władzy administracyjnej.

W pierwszym wypadku musi być nadto zezwolenie starostwa. Gdy ekshumacja następuje w dwóch ostatnich wypadkach, musi być uprzednio zawiadomiona władza kościelna (art. 12 ustawy).

31. Na wszelkich grobach dozwala się sadzenie kwiatów bez osobnego zezwolenia.

Na sadzenie krzewów i drzew wymagane jest zezwolenie zarządu cmentarza, który, przy wyrażeniu swej zgody, weźmie pod uwagę to, aby nie sadzono pewnych gatunków drzew, w szczególności, drzew wysokopiennych, któreby zniekształcały cmentarz pod względem artystycznym i estetycznym i nie rujnowały grobów; następnie uważać należy, aby przez sadzenie drzew nie zmniejszać przestrzeni między grobami i nie tworzyć zbytniego skupienia drzew.

32. Drogi i dróżki między kwaterami należy wyżyrować i stale utrzymywać w porządku, aby nie zarastały. Drogi i poszczególne kwatery oraz cmentarz dookoła należy wysadzić drzewami tak jednak, aby była zachowana pewna symetria.

Gdy drzewa i krzewy rozrosną się do takich rozmiarów, że psują artystyczną całość i niszczą groby, wolno i należy je wyciąć i usunąć na korzyść cmentarza, choćby sadzone one były przez osoby prywatne

33. Na cmentarzu należy urządzić studnie. Studnie powinny być za-

mykane, aby mogły być wykorzystane tylko do podlewania krzewów, kwiatów, do budowy grobów, czy urządzeń, z wyłączeniem brania wody do picia, o czym powinien być na studni wywieszony napis: „woda nie do picia“.

34. Na bramie cmentarnej powinno być wywieszone ostrzeżenie i pouczenie, aby nie zrywano kwiatów, nie łamano krzewów i drzew, nie niszczo urządzeń grobowych i dróg, nie używano cmentarza na miejsce spacerów, aby miejsca wiecznego spoczynku wiernych były szanowane i otaczane chrześcijańskim pietyzmem.

35. Corocznie, do 20 stycznia, Zarząd cmentarza obowiązany jest złożyć w Kurii Diecezjalnej sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z administracji cmentarza za rok ubiegły.

Dan w Siedlcach, dnia 1 kwietnia 1937 roku.

† Henryk biskup.

Kanclerz Ks. Al. Ejme.

Nr 5224/36.

Siedlce, dnia 2 kwietnia 1937 r.

Biskup Siedlecki czyli Podlaski.

W związku z listem pasterskim w sprawie wstrzymania się od używania alkoholu, który dał lepsze rezultaty, niż się spodziewano, ks. infułat Tadeusz Osiński, dziekan i proboszcz Radzyński, ks. Aleksander Kornilak, dziekan Janowski, proboszcz parafii Konstantynów, ks. Piotr Dragan, proboszcz parafii Suchożebry, ks. Marian Świerczewski, wiceproboszcz parafii Janów, ks. dr Czesław Pniewski, proboszcz parafii Miastków i ks. prefekt Józef Maknia zwrócili się z prośbą o założenie Koła Księży Abstynentów. Z radością tę prośbę przyjęliśmy. Omawialiśmy ją na Konferencji z księżmi Dziekanami oraz Mężami zaufania dn. 2 grudnia 1936 r. Ufamy, że przykład Kapłanów abstynentów pociągnie wielu za sobą, alkohol coraz mniej będzie rujnował zdrowie, wypędzał szczęście i pokój z rodzin, wprowadzał nędzę do domów. Niech Wam, Najmilsi Bracia Kapłani, Bóg błogosławi, sił dodaje. Wszystko możemy w Tym, który nas umacnia, w Jezusie Chrystusie. Zakładajcie Koło Księży abstynentów, które coraz bardziej będzie się w diecezji naszej rozszerzało. Załączony przez Was Statut Polskiego Związku Księży Abstynentów przyjmuję i upoważniam Was rozpocząć działanie według tego Statutu. Błogosławię tej pracy i polecam ją opiece Najświętszej Marii Panny.

Dan 2 kwietnia 1937 r. w Siedlcach.

(MP).

(—) † HENRYK biskup.

Kanclerz (—) ks. A. Ejme.

Statut Polskiego Związku Księży Abstynentów.

A.

Artykuły wstępne.

Art. 1. Polski Związek Księży Abstynentów istnieje i działa na podstawie kan. 708 jako pia unio, erygowana przez Ordynariusza Poznańskiego przy kościele św. Jana Chrzciciela w Poznaniu i mająca osobowość prawną. Patronem Związku jest św. Jan Chrzciciel.

Art. 2. Polski Związek Księży Abstynentów jest apolityczny i niezależny od innych organizacji, a składa się z autonomicznych diecezjalnych Kół Księży Abstynentów, pracujących na podstawie niniejszego statutu, albo odrębnego, a zatwierdzonego przez Ordynariusza diecezji i zgłoszonego do Zarządu Głównego.

Art. 3. I. Arcybiskup Poznański w stosunku do Związku:

- a) czuwa nad Związkiem i nadzoruje jego działalność w myśl prawa kościelnego;
- b) mianuje swego delegata, który reprezentuje Ordynariusza na zebraniach Związku;
- c) zatwierdza na okres trzyletni prezesa Związku i mianuje ad nutum sekretarza generalnego;
- d) otrzymuje roczne sprawozdanie Związku przewidziane kan. 691 § 1;

II. Ordynariusz w stosunku do Koła diecezjalnego:

- a) czuwa nad Kołem i nadzoruje jego działalność w myśl prawa kościelnego;
- b) mianuje swego delegata, który reprezentuje Ordynariusza na zebraniach Koła;
- c) zatwierdza na okres trzyletni wybór prezesa i sekretarza Koła;
- d) otrzymuje roczne sprawozdanie Koła, przewidziane kanonem 691 § 1.

Art. 4. Celem podstawowym Związku jest szerzenie zasad katolickich w tym kierunku, aby ich praktycznym wyrazem była dobrowolna i świadoma trzeźwość społeczeństwa. Do spełniania zadań służą Związkowi następujące środki przyrodzone i nadprzyrodzone:

- a) kazania, zebrania, wykłady, wydawnictwa, kursy i czasopisma,
- b) udział w kongresach i zjazdach,
- c) ratowanie alkoholików, poradnie przeciwalkoholowe,
- d) popieranie gospod bezalkoholowych,
- e) troska o utrzymanie, udoskonalenie, wyzyskiwanie i przestrzeganie ustawodawstwa przeciwalkoholowego,
- f) osobista abstynencja członków i modlitwa, zwłaszcza ofiarowanie codzienne nony z brewiarza w intencji Związku,

g) praca abstynencka w katolickich organizacjach przeciwalkoholowych młodzieży i dorosłych,

h) oddziaływanie na kleryków i konfratrów przez wykłady i artykuły w czasopiśmie.

B.

Członkowie.

Art. 5 Członkiem Związku może być kapłan katolicki, który się pisemnie wyrzeczł używania napojów alkoholowych na całe życie albo na czas należenia do Związku, przynajmniej jednak na 1 rok. Zarząd Koła a w braku tegoż Zarząd główny może wniosek o przyjęcie oddalić bez podania powodu. Przyrzeczenie złożone odwołuje dopóty, dopóki członek nie uwiadomi Zarządu pisemnie o swym wystąpieniu.

Art. 6. Członkowie mają prawo do:

- a) zgłaszania wniosków.
- b) wybierania na urzędy Polskiego Związku Księży Abstynentów,
- c) utrzymywania bezpłatnie organu związkowego „Świt”.

Prawa podane pod a i b przysługują tylko członkom zorganizowanych już Kół diecezjalnych.

Art. 7. Oprócz obowiązków wynikających z art. 4, powinni członkowie Związku:

a) przestrzegać abstynencji zawsze i wszędzie poza przepisem lekarza,

b) regularnie i punktualnie przybywać na zebrania, a w razie niemożności usprawiedliwić się pisemnie,

c) płacić składkę ustaloną przez Zjazd delegatów i walne zebranie Koła. Są z niej zwolnieni kapłani na studiach jak również księża prefekci, jeżeli należą do Związku Nauczycieli Abstynentów i tam składkę płacą. Członka, który nie może płacić składki, może Zarząd zwolnić częściowo lub całkowicie od wszelkich opłat. Kto mimo upomnienia nie uiszczył się ze składki za rok sprawozdawczy, ten na walnym zebraniu traci prawo głosowania.

Art. 8. Członkostwo ustaje:

- a) przez wystąpienie, zgłoszone na piśmie,
- b) przez wykreślenie z listy członków.

Art. 9. Zarząd Koła diecezjalnego lub Zarząd Główny może wykreślić członka, który:

- a) łamie przyrzeczenie abstynencji,
- b) przez 3 lata mimo upomnienia zalega z opłatą składek,
- c) zaniedbuje 6 zebrań plenarnych z rzędu bez usprawiedliwienia,
- d) nie stosuje się do statutu PZKA i do uchwał Koła.

Art. 10. Spory wśród członków w Kole lub w Zarządzie Głównym rozstrzyga ostatecznie i pod rygorem wykreślenia z listy członków sąd polubowny, w skład którego obie strony wybierają po 1 arbitrze, ci zaś superarbitra. W braku zgody co do osoby superarbitra decyduje los.

C.

Władze Związku.

Art. 11. Organami Związku są:

a) Zarząd Główny. b) Zjazd delegatów. c) Komisja Rewizyjna.

Art. 12. Zarząd Główny składa się z Prezesa, Sekretarza Generalnego i co najmniej trzech innych członków. Sekretarza Generalnego mianuje Ordynariusz Poznański zgodnie z art. 3c. Innych członków Zarządu wybiera na lat trzy Zjazd delegatów Związku. Sekretarz Generalny jest równocześnie skarbnikiem, wykonawcą i stróżem statutu i uchwał związkowych, załatwia sprawy bieżące i jest obok Prezesa pełnomocnym przedstawicielem Związku wobec władz i podpisuje korespondencję. Dokumenty prawne, obowiązujące Związek, podpisują Prezes i Sekretarz Generalny lub ich zastępcy, wybrani na te urzędy przez Zarząd Główny.

Art. 13. Zarząd Główny, który zbiera się najmniej raz w roku:

a) zwołuje zjazd delegatów i zdaje Ordynariuszowi Poznańskiemu oraz Zjazdowi delegatów sprawę z swej działalności, ze stanu kasy i przedkłada zjazdowi wnioski własne i wnioski nadesłane przez zarządy Kół diecezjalnych,

b) przyjmuje względnie wyklucza członków, mieszkających w diecezjach, w których brak Koła diecezjalnego,

c) organizuje i przyjmuje do Związku Koła Diecezjalne, wydaje lub zatwierdza regulaminy, urządza kursy przeciwalkoholowe,

d) dysponuje funduszami Związku, decyduje o ew. zwrocie kosztów jazdy kolejowej dla delegatów i członków swoich, o wydaniu broszur i książek,

e) w razie dłuższej przeszkody nadzwyczajnej załatwia sprawy należące do kompetencji zjazdu delegatów Związku z wyjątkiem zmian statutu i rozwiązania Związku.

Do ważności uchwał Zarządu Głównego potrzeba obecności 3 osób. W razie równości głosów rostrzyga przewodniczący.

Art. 14. Zjazd delegatów tworzą dotychczasowy Zarząd główny i delegaci Kół diecezjalnych. Zjazd odbywa się najmniej co dwa lat i:

a) rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego oraz sprawozdanie Komisji rewizyjnej,

b) uchwała wnioski przedłożone przez Zarząd Główny,

c) wybiera: 1) na 3 lata Zarząd Główny, 2) na 1 rok Komisję Rewizyjną z 3 osób,

d) decyduje o wysokości składki na potrzeby Związku.

e) decyduje o zmianie statutu i o rozwiązaniu Związku, o ile obecnych jest trzecia część uprawnionych i 2/3 głosów za zmianą, które atoli stają się prawomocne dopiero po zatwierdzeniu ich przez Ordynariusza Poznańskiego.

Uwiadomienia o Zjeździe delegatów winny być dwa tygodnie przed Zjazdem porożsyłane do Zarządów Kół diecezjalnych i do delegata Ordynariusza Poznańskiego. Nadzwyczajny Zjazd delegatów odbywa się według uznania Zarządu głównego lub na wniosek $\frac{1}{2}$ delegatów.

Uchwały Zjazdu delegatów są prawomocne przy obecności przynajmniej 1/3 ogólnej liczby uprawnionych uczestników.

Gdyby na czas wyznaczony nie stawiła się dostateczna liczba delegatów, można pół godziny później rozpocząć obrady prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Art. 15. W razie rozwiązania Związku majątkiem jego administruje Ordynariusz Poznański do czasu wskrzeszenia Związku lub innej organizacji kapłańskiej o celach podobnych.

Art. 16. Związek stara się za zgodą poszczególnych Ordynariuszów o tworzenie i podtrzymywanie kół kleryków abstynentów w seminariach duchownych Polski.

D.

Koło diecezjalne.

Art. 17. Założyciele Koła diecezjalnego w liczbie trzech, podpisani na petycji do Ordynariusza miejscowego, stanowią Komitet założycieli, który, uzyskawszy zgodę Ordynariusza, zwoła w ciągu kwartału zebranie konstytucyjne celem dokonania wyboru organów Koła i uchwalenia przystąpienia do Związku. Nazwa Koła brzmi: Koło Księży Abstynentów diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej przy kościele Katedralnym Niepokalane-go Poczęcia Najśw. Marii Panny w Siedlcach.

Art. 18. Organami Koła są:

a) Zarząd, b) Walne zebranie, c) Komisja rewizyjna.

Art. 19. Zarząd składa się najmniej z 3 osób: Prezesa, Sekretarza i Skarbnika. W ciągu kadencji wolno Zarządowi kooptować nowych członków w miejsce ustępujących.

Art. 20. Zarząd występuje wyłącznie na obszarze swej diecezji i spełnia zadania podane w art. 4 statutu. W tym celu:

a) odbywa własne posiedzenia najmniej 2 razy w roku,

b) przyjmuje i wykreśla członków,

c) zdaje sprawę z swej działalności na walnym zebraniu, wobec swego Ordynariusza oraz wobec Zarządu Głównego,

Art. 21. Koło odbywa corocznie najmniej dwa zebrania plenarne. Jedno z nich jest walne i sprawozdawcze i:

a) wybiera przez głosowanie na okres trzyletni Zarząd z zastrzeżeniem jak pod 3. II, zaś na jeden rok Komisję rewizyjną oraz delegatów na zjazd delegatów Związku i to jednego na każdą rozpoczętą 50 członków,

b) rozpatruje i przyjmuje sprawozdania Zarządu i Komisji rewizyjnej, normuje sprawy dochodów na potrzeby Koła, przy czym należy przestrzegać normy, iż do centrali posyła się od każdego członka abonament organu związkowego i 2 zł. rocznie na potrzeby Związku,

c) uchwała wnioski przedłożone przez Zarząd, obowiązujące dla członków lub przeznaczone dla Zjazdu delegatów.

Prezes i sekretarz winni w ciągu ośmiu dni od dokonania wyboru prosić swego Biskupa o pisemne zatwierdzenie wyboru na okres trzyletni.

Art. 22. Do prawomocności uchwały o rozwiązaniu Koła diecezjalnego potrzeba:

a) Zgody Ordynariusza,

b) uwiadomienia Zarządu Głównego o zamiarze rozwiązania Koła przynajmniej 2 tygodnie przed zebraniem,

c) powzięcia uchwały przez 3/4 głosów przy obecności przynajmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych uczestników.

W razie rozwiązania Koła, majątkiem zawiaduje Ordynariusz diecezji do czasu wskrzeszenia Koła, z prawami właściciela. Ordynariusz diecezji może też samowładnie rozwiązać Koło lub wykluczyć członka.

Henryk Przeździecki

z Bożego zmiłowania i łaski Stolicy Apostolskiej

Biskup Siedlecki czyli Podlaski

Doktor Świętej Teologii.

W roku ubiegłym ogłosiłem List Pasterski, w którym wskazałem, jak szkodliwe jest używanie alkoholu. Alkohol zgubnie oddziałuje na żołądek i kiszkę, na wątrobę i nerki, na serce. Rozstraja nerwy. Sprzyja rozwijaniu się gruźlicy. Ujemnie oddziałuje na wzrok, gardło, nos. Osłabia władze umysłowe. Sprowadza swary i niezgody. Rodzi nędzę. Potomstwo nałogowych pijaków skłonne jest do chorób nerwowych i umysłowych. W domu, w którym rodzice piją, dzieci często nie mają się w co ubrać, głodują. Alkohol często jest przyczyną upadku i hańby dla dziewczęcia. Ileż to ludzi miało by odpowiednie mieszkanie, ubranie, o ile by nasze pola były lepiej uprawiane i więcej rodziły, ileż by domów można było wybudować, o ile by Ojczyzna nasza była zasobniejsza i bogatsza, — gdyby na alkohol nie były wydawane miliardy złotych!

Przedstawiwszy ten stan rzeczy w Liście Pasterskim, zachęciłem diecezjan do abstynencji od alkoholu i wezwałem do składania kartek na ołtarzu Matki Bożej tych, którzy postanowili wstrzymać się od używania alkoholu. I oświadczyłem też, że, gdy w parafiach diecezji naszej pewna grupa ludzi wypróbuje się w powstrzymywaniu się od używania alkoholu, wydam zarządzenie w sprawie organizowania parafialnych kół abstynenckich.

W świątyniach na tackach na ołtarzu Matki Bożej złożono 1087 kartek, w których 1948 osób postanawia nie używać alkoholu. Grono zaś kapłanów zwróciło się do mnie z prośbą o założenie koła kapłańskiego abstynentów, czemu już zadośćuczyniłem.

Za ten wynik Listu Pasterskiego najserdeczniej dziękuję Bogu.

Najmilsi, Wy, którzyście zobowiązali się do abstynencji od alkoholu, jesteście apostołami tego wielkiego dzieła. Dawajcie przykład z siebie, zachęcając bliźnich, aby wstępowali w Wasze ślady.

Aby Wam dopomóc w pracy, czynię obecnie to, co przyrzekłem, i organizuję odpowiednie bractwa na terenie diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

Dał by Bóg, aby w każdej parafii takie bractwo było i aby do niego należeli ludzie, którzy przy pomocy Bożej wykonywują to, do czego się zobowiązali.

Bractwa te nazywam Bractwami Trzeźwości. Mają one dwa oddziały: **I oddział.** Do niego mają należeć ci, którzy postanowili się powstrzymać od picia **wszelkich** trunków alkoholowych. **II oddział.** Do niego będą należeli, którzy postanowili powstrzymać się od picia trunków alkoholowych z wyjątkiem piwa, wina i miodu.

Przyrzeczenia można składać na całe życie dopiero wtedy, gdy się ma 18 lat skończonych i co najmniej po trzyletniej próbie.

Młodzież po I-ej Komunii świętej może składać przyrzeczenia, jeżeli chce należeć do bractwa, lecz jedynie w myśl I-go oddziału, to jest powstrzymania się od picia wszelkich trunków alkoholowych, i przyrzeczenia te obowiązują młodzież do 18 roku życia.

Ci, którzy nie piją alkoholu i nie składali żadnych przyrzeczeń, powinni wstąpić do Bractwa Trzeźwości, aby w ten sposób swym dobrym przykładem bardziej pociągnąć innych i zyskiwać odpusty, przywiązane do Bractwa Trzeźwości.

Statuty Bractwa będą tłumaczone przez duchowieństwo parafialne na specjalnych zebraniach, zwołanych w tym celu.

Najmilsi, nie zrażajcie się, jeżeli w parafii Waszej znajdzie się zaledwie kilka osób, które chcą należeć do tego bractwa. Wstępujcie do bractwa, przyświecajcie dobrym przykładem, a coraz liczniejsze szeregi będziecie za sobą pociągali, co dopomagać będzie Waszym współparafianom do życia według nauki Chrystusa, do pokoju i miłości w rodzinach, do zgodnej współpracy, do usuwania nędzy, do potęgi Ojczyzny, nade wszystko do szczęścia wiecznego.

Matko Zbawiciela naszego, Matko nasza, pobłogosław tej pracy, którą rozpoczynamy za pośrednictwem księży proboszczów we wszystkich naszych parafiach. Niech Twe najczulsze serce raduje się widokiem Podlasia, na którym coraz więcej ludzi wołać będzie: Nie będę się nigdy upijał! Chcę być zawsze trzeźwym! Nie chcę być dla nikogo zgorszeniem! Nie chcę marnować grosza! Nie chcę gubić własnej duszy! Precz z alkoholem!

Dan w Siedlcach 3 maja 1937 r.

† Henryk biskup.

List ten Wielebne Duchowieństwo przeczyta w najbliższą niedzielę po otrzymaniu Wiadomości Diecezjalnych Podlaskich i w terminie najpóźniej dwutygodniowym Księża Proboszczowie urządzają zebrania organizacyjne Bractwa Trzeźwości.

† Henryk biskup.

Statut

Bractwa Trzeźwości i Związku Bractw Trzeźwości diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

I. Statut Bractwa.

A. Zadania i środki.

1. Zadaniem Bractwa jest troska o trzeźwość w parafii za pomocą środków przyrodzonych i nadprzyrodzonych.

W szczególności Bractwo stara się:

a) o pozyskanie jak największej ilości członków, a szczególnie troszczy się o pozyskanie młodzieży;

b) uświadamia członków i całą parafię o alkoholizmie słowem i drukiem;

c) stara się, aby członkowie dochowywali złożone przyrzeczenie;

d) zwalcza zwyczaje pijackie, np. zniewalanie do picia, dawanie dzieciom alkoholu i t. p.

e) czuwa nad przestrzeganiem ustawy przeciwalkoholowej i dba o wykorzystanie wszelkich przepisów prawnych, zwalczających alkoholizm;

f) stara się o zakładanie i podtrzymanie gospod bezalkoholowych i poleca napoje bezalkoholowe;

g) troszczy się o ratowanie alkoholików oraz otacza opieką ich rodziny;

h) współpracuje ze Związkiem Bractw Trzeźwości i stosuje się ściśle do statutu i uchwał zjazdów księży moderatorów;

i) urządza wspólną Komunię św. trzy razy w roku, o ile możliwości w święta N. M. Panny: 2 lutego, 15 sierpnia i 8 grudnia.

B. Oddziały.

2. Bractwo dzieli się na dwa oddziały.

Do pierwszego oddziału należą ci, którzy postanowili powstrzymać się od picia wszelkich trunków alkoholowych. Do drugiego oddziału należą ci, którzy postanowili powstrzymać się od picia trunków alkoholowych z wyjątkiem piwa, wina i miodu, w których używaniu jednak będą bardzo umiarkowani.

C. Członkowie.

3. Do Bractwa można przyjąć każdego po pierwszej Komunii św.

4. Kto wstępuje do Bractwa przed 18 rokiem życia, ten składa przyrzeczenie według zobowiązań członków I-go oddziału.

Kto wstępuje do Bractwa po 18 roku życia, ten może należeć do I-go lub II-go oddziału.

5. Jedynie lekarz może dyspensować od złożonych zobowiązań.

6. Przyrzeczenie składa się najpierw na 1 rok, potem można je albo co rok odnawiać, albo po trzech latach złożyć je na całe życie. Przed 18 rokiem życia nie można składać przyrzeczenia na całe życie.

7. Do Bractwa przyjmuje ksiądz moderator uroczystie w kościele przed ołtarzem Matki Boskiej w obecności dwóch członków zarządu.

8. Członkowie, przestrzegający przyrzeczenia, korzystają z odpustów, nadanych przez Ojca św. Piusa X dnia 21 maja 1914 roku.

9. Członkowie codziennie odmawiać będą jedno Zdrowaś Maria w celu przypominania sobie przyjętego obowiązku, utwierdzania się w dobrym oraz uproszenia u Boga łaski nawrócenia dla pijaków.

10. Uroczyste odnawianie przyrzeczeń odbywa się w święto Matki Boskiej Gromnicznej lub w następną niedzielę.

11. Członkowie są obowiązani:

a) stosować się do statutu i uchwał: zebrań Bractwa i zjazdów księży moderatorów;

b) dbać o przestrzeganie ustawy przeciwalkoholowej;

c) pozyskiwać członków i uczęszczać na zebrania, brać udział we wspólnych Komuniach św.;

d) dawać dobrowolne składki na potrzeby Bractwa i Związku oraz czytać czasopismo Związku Bractwa Trzeźwości i prenumerować je w miarę możliwości;

12. Jeśliby który z członków Bractwa złamał przyrzeczenia przez siebie złożone, natenczas powinien go ksiądz moderator lub jeden z członków zarządu upomnieć i bez wymienienia nazwiska polecić modlitwom członków na zebraniu; a gdy się nie poprawi, ksiądz moderator, po naradzie z zarządem, wykreśli go z Bractwa.

13. Ksiądz moderator po wysłuchaniu zdania zarządu wykreśla członka:

a) który jeden rok, mimo upomnienia, nie uczęszcza na zebrania bez uniewinnienia;

b) który się nie stosuje do statutu i uchwał Bractwa oraz do uchwał zjazdu księży moderatorów.

14. Zebrania Bractwa odbywają się najmniej cztery razy do roku, o ile możliwości poza kościołem.

Walne zebranie sprawozdawcze odbywa się 2 lutego, w święto Patronki Bractwa, Matki Boskiej Gromnicznej, lub w następną niedzielę; inne zebrania powinny się odbywać o ile możliwości w święta Wniebowstąpienia Pańskiego, Wniebowzięcia N. M. Panny i Niepokalnego Poczęcia N. M. Panny. Bractwo może jednak ustalić sobie także inne terminy na odbywanie swych zebrań.

15. Zebrania oddziału I-go mogą odbywać się osobno. Na walnym zebraniu zbierają się oba oddziały.

16. Dnia 3 lutego albo w inny dzień najbliższy odprawiać się powinna Msza św. za zmarłych członków Bractwa.

17. Bractwo ma prawo mieć swoją chorągiew i światło i brać z nimi udział w procesjach, pogrzebach i uroczystościach kościelnych. Na nabożeństwach, zebraniach, procesjach i pochodach mogą członkowie nosić oznakę bracką; prawo do oznaki traci, kogo wykreślono z Bractwa, lub kto nie odnowił przyrzeczenia rocznego.

D. Kierownictwo Bractwa.

18. Moderatorem Bractwa jest rzadca parafii.

W jego imieniu może Bractwem kierować inny kapłan.

19. Co rok na walnym zebraniu wybierają członkowie ze swego grona najmniej 4 członków zarządu do pomocy księdzu moderatorowi.

Wybór zarządu musi uzyskać zatwierdzenie księdza moderatora.

20. Obowiązkiem członków zarządu jest: czuwać, aby członkowie przestrzegali przyrzeczenia złożonego, i dbać o wypełnianie zadań Bractwa. W tym celu powinien zarząd zbierać się na wspólne narady co najmniej raz na kwartał albo u księdza moderatora, albo za jego zgodą gdzieindziej.

Uchwały, powzięte przez zarząd, powinny uzyskać zatwierdzenie księdza moderatora.

21. Prezes zarządu jest zastępcą księdza moderatora. Sekretarz spisuje protokoły zebrań Bractwa, przesyła do Związku diecezjalnego sprawozdanie roczne i prowadzi dokładne spisy członków. Skarbnik dba o zbieranie dobrowolnej składki i przesyła na potrzeby Związku diecezjalnego $\frac{1}{4}$ zebranych składek; poza tym pobiera od prenumeratorów opłatę za czasopismo związkowe.

22. Przynajmniej jeden z członków zarządu powinien należeć do oddziału I-go i dbać o ten oddział.

23. Ksiądz moderator, po wysłuchaniu zdania zarządu, na każdych 10 członków mianuje po jednym zelatorze, jako pośredniku i pomocniku zarządu.

II. Statut Związku Diecezjalnego.

A. Zadania i środki.

24. Zadaniem Związku jest:

- a) dbać o utworzenie Bractw we wszystkich parafiach diecezji;
- b) wydawać czasopismo związkowe i inne druki niezbędne dla rozwoju Bractw;
- c) urządzać doroczne zjazdy księży moderatorów i delegatów Bractw parafialnych oraz, w razie potrzeby, kursy dla członków Bractw;
- d) czuwać nad karnością w przestrzeganiu przyrzeczenia złożonego przez członków i współpracować nad wykonaniem zadań Bractwa.

Z każdego Bractwa bierze udział w zjeździe 1 delegat, wybrany przez Bractwo.

B. Członkowie.

25. Do Związku należą wszystkie Bractwa Trzeźwości diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

C. Kierownictwo Związku.

26. Najwyższym kierownikiem Związku jest Biskup Siedlecki czyli Podlaski. Z jego upoważnienia stoi na czele Związku Rada Diecezjalna i Wydział Wykonawczy. Do Rady Diecezjalnej należy 12 osób, w tym połowa spośród księży moderatorów i połowa spośród delegatów zjazdu dorocznego; ponadto należy do Rady prezes i sekretarz generalny, mianowani na okres trzyletni przez Biskupa. Rada Diecezjalna zbiera się najmniej raz w roku. — Do załatwienia spraw bieżących wybiera Rada Diecezjalna ze swego grona Wydział Wykonawczy, składający się z 3 członków Rady Diecezjalnej oraz z prezesa Związku i sekretarza generalnego.

27. Sekretarz generalny reprezentuje Związek wobec władz, zdaje sprawę ze swej działalności wobec Władzy Duchownej, wobec zjazdu księży moderatorów i zjazdu delegatów.

28. Zjazdy delegatów są informacyjne, doradcze i wnioskodawcze, zjazdy księży moderatorów są decydujące, o ile uchwały zatwierdzi Władza Duchowna.

Przyrzeczenie członków I-go oddziału Bractwa.

Po dojrzałym zastanowieniu się dobrowolnie i uroczyście obiecuję, dla większej chwały Bożej i ku czci Najśw. Marii Panny, także aby ułatwić sobie zbawienie duszy, iż od tej chwili nie będę pił ani piwa, ani wina, ani wódki, ani żadnych innych napojów, zawierających alkohol. Mam szczerą i mocną wolę tę obietnicę sumiennie za łaską Bożą i przyczyną Najśw. Marii Panny zachować i uznaję, że zasłużył(a)bym na wstyd przed Bogiem i ludźmi i na wykluczenie z Bractwa Trzeźwości, gdybym tego przyrzeczenia rozważnie i dobrowolnie uczynionego nie dotrzymał(a).

Przyrzeczenie członków II-go oddziału Bractwa.

Dla chwały Bożej, ku czci Najśw. Marii Panny, aby ułatwić sobie zbawienie duszy, obiecuję dobrowolnie i uroczyście, iż od dnia dzisiejszego — przez jeden rok — przez całe życie — nie będę pił wódki, likierów, rumu, araku, spirytusu, ani żadnych innych napojów alkoholowych, — piwa zaś, wina i miodu używać będę z wielkim umiarkowaniem. Mam szczerą i mocną wolę zachować tę obietnicę sumiennie za łaską Bożą i przyczyną Najśw. Marii Panny. Uznaję, że zasłużył(a)bym na wstyd przed Bogiem i ludźmi i na wydalenie z Bractwa Trzeźwości, gdybym tego przyrzeczenia dobrowolnie uczynionego nie dotrzymał(a).

Odpusty brackie nadane przez Ojca św. Piusa X 21 maja 1914 r.

I. Odpust zupełny (warunki: przyjęcie Sakramentów św., odwiedzenie kościołów i modlitwa według intencji Ojca św.):

1. w dniu wstąpienia do Bractwa;
2. w święto Patronki Bractwa, 2 lutego;
3. w święto św. Jana Chrzciciela lub w następną niedzielę;
4. cztery razy w roku i to: 25 marca, 3 maja, 15 sierpnia, 8 grudnia;
5. raz w miesiącu, o ile codziennie odmawia się modlitwę św. Bernarda.

II. Odpusty cząstkowe:

1. 7 lat i 7 kwadragen w święta Bożego Narodzenia, Zmartwychwstania Pańskiego, Zesłania Ducha św. i Wszystkich Świętych zyskuje, kto odwiedzi kościół, pomodli się w intencji Ojca św. i odmówi przyrzeczenie trzeźwości.

2. 300 dni zyskuje, kto nakłoni pijaka do porzucenia nałogu lub pozyska kogokolwiek do Bractwa Trzeźwości lub przybędzie na zebranie brackie.

Odpusty powyższe można ofiarować za dusze w czyśćcu. Ponadto Msze św. za zmarłego członka korzystają z przywileju ołtarza uprzywilejowanego.

Niniejszym zatwierdzam Statut Bractwa Trzeźwości i Związku Bractw Trzeźwości diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej i błogosławię.

Siedlce, 3 maja 1937 r.

L. S.

† Henryk biskup,

N 2289.

Kanclerz (—) Ks. Al. Ejme.

Biskup Podlaski.

W dniu 3-cim maja, w dniu święta Królowej Polski, Niepokalanie Poczętej Marii Dziewicy, w dniu ogłoszenia wiekopomnej Konstytucji 3-go Maja, na skutek starań Polskiej Macierzy Szkolnej, będą zbierane ofiary w groszu i naturze na rzecz szkół na kresach wschodnich Rzeczypospolitej naszej.

W dniu tym w szczególniejszy sposób błagajmy Królowę Polski, aby wyprowadziła Ojczyznę naszą z trudności, w jakich się znajduje. Nie traćmy nadziei, ufajmy, jak przodkowie nasi, gdy w czasie najścia Szwedów Matkę Chrystusa Pana ogłosili swą Królową i przy Jej pomocy usunęli wroga z granic Polski. Ufajmy, módlmy się i tę ufność i modły nasze popierajmy życiem według nauki Jezusa Chrystusa.

Kto może, niech w dniu 3-cim maja śpieszy do świątyni i uczestniczy w Niekrwawej Ofierze.

Maria modły nasze składać będzie u stóp Syna Swojego. Modły te będą wysłuchane, gdy płynąć będą z serc czystych, sprawiedliwych, pełnych miłości Boga i bliźniego.

W dniu 3-cim maja będą urządzone uroczyste pochody. Bierzcie w nich udział. Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Żeńskiej Akcji Katolickiej niech się starają, aby szeregi ich w tych pochodach były liczne, bardzo liczne.

W dniu 3-cim maja niech każdy, czym może, przyczyni się, aby ofiary na rzecz szkół na kresach Ojczyzny naszej popłynęły od wszystkich. Niech z tych ofiar powstanie jak najwięcej szkół.

Ileż to setek tysięcy młodzieży są u nas pozbawione oświaty!

Na kresach wschodnich do kościołów nieraz po kilka dziesiątków kilometrów, do szkół też bardzo daleko. Skutek tego stanu rzeczy straszny: wiara słabnie, poczucie polskości ginie, w umysłach, zamiast światła nauki, ciemności!

Czyńmy wszystko, aby młodzież poznawała naukę Chrystusa, zdobywała wiedzę, a wtedy z niej wyrosną zacni, dobrzy, szlachetni, ofiarni, mężni, pracownicy katolicy-Polacy, i Ojczyzna będzie potężna, szczęśliwa.

Młodzieży, zjednoczona w Stowarzyszeniach Akcji Katolickiej, bądź niezmordowaną w dniu 3-cim maja w pracy zbierania ofiar na tak wielki cel!

Do Polskiej Macierzy Szkolnej stosunkowo niewiele osób obecnie należy. Poprawmy ten błąd. Dlatego starajmy się, aby każdy, kto naprawdę miłuje Polskę, należał do tej Macierzy. Nie wielka ofiara potrzebna, aby być jej członkiem. Wystarcza jeden złoty na rok. A jeden złoty jak łatwo zebrać w przeciągu roku, gdy na przykład będzie się mniej palić tytoniu, mniej pić alkoholu, mniej kupować rozmaitych świecidełek, wstążeczek i tym podobnych.

Mario, Królowo Polski, dopomóż nam, aby na ziemiach Twego Królestwa, naszej Ojczyzny, nie było ani jednego dziecka, które by nie chodziło do szkoły.

Dan w Siedlcach dnia 19 kwietnin 1937 r.

† *Henryk biskup.*

Wielebne Duchowieństwo list ten przeczyta w niedzielę dnia 25 bież. miesiąca po każdej nauce i kazaniu na sumie oraz przyjmie żywy udział w sprawach wyżej omówionych.

† *Henryk biskup.*

Z KURII DIECEZJALNEJ

Rekolekcje kapłańskie

odbędą się w roku b. w Siedlcach w dniach od 2 do 9 lipca (początek dnia 5 lipca o godz. 7½ wieczorem — zakończenie 9 lipca w południe).

I. Na ten tur, z polecenia JE. Ordynariusza, zostają wezwani następujący kapłani:

1. Aleksandrowicz Piotr	26. Gruza Aleksander
2. Augustynowicz Władysław	27. Grzybowski Konstanty
3. Bakiera Jan	28. Grzymała Franciszek Mieczysław
4. Balicki Franciszek	29. Grzymała Stanisław
5. Bloch Józef	30. Grzywaczewski Bolesław
6. Błachnio Władysław	31. Hałas Mikołaj
7. Bogucki Stefan	32. Jabłoński Edward
8. Borkowski Eugeniusz	33. Jakubik Jan
9. Branowski Edward	34. Jastrzębski Józef
10. Bujalski Józef	35. Jędrych Jan
11. Bujno Marian	36. Joszt Stanisław
12. Celiński Wacław	37. Juszczyk Marian
13. Dąbrowski Kazimierz	38. Kaszyński Tadeusz
14. Dragan Piotr	39. Kawczyński Telesfor
15. Filaber Tadeusz	40. Kawecki Stanisław
16. Filipowicz Piotr	41. Kazimierczak Jan
17. Filipowicz Stanisław	42. Kępiński Stanisław
18. Gajowniczek Stanisław	43. Kijewski Mikołaj
19. Gałęcki Michał	44. Kłopotek Jan
20. Gaska Wacław	45. Kobyliński Józef (junior)
21. Głowacz Marian	46. Kosmulski Stefan
22. Godlewski Jan	47. Kowalewski Feliks
23. Gołatowski Stanisław	48. Kresa Antoni
24. Gręzak Stanisław	49. Krępla Bolesław
25. Gromek Bronisław	50. Kucierzyński Edward

II. Tur rekolekcji kapłańskich odbędzie się w roku b. w Janowie Podl. w dniach od 12 do 16 lipca (początek dnia 12 lipca o godzinie 7½ wieczorem, zakończenie dnia 16 lipca rano). Na ten tur wezwani zostają następujący kapłani:

1. Izdebski Kazimierz	26. Piętka Stefan
2. Jankowski Wacław	27. Pniewski Czesław
3. Kajka Paweł	28. Połoński Tadeusz
4. Lesisz Jan	29. Próchniewicz Stanisław
5. Leszkiewicz Wacław	30. Prus Aleksander
6. Lipka Zygmunt	31. Puchalski Ewaryst
7. Łapiński Czesław	32. Pulikowski Tadeusz
8. Łukaszewski Franciszek	33. Rachoń Bronisław
9. Makarewicz Witold	34. Ruciński Józef
10. Malicki Piotr	35. Rybak Zdzisław
11. Maszkiewicz Marek	36. Rybiński Apolinary

12. Matuszelański Marceł	37. Ryder Leon
13. Michalik Franciszek	38. Smoleński Józef
14. Mielniczuk Eucharyst	39. Sopyła Wiktor
15. Murawski Walerian	40. Stępień Władysław
16. Niemira Piotr Paweł	41. Szajda Franciszek
17. Nikolski Aleksander	42. Śluzek Stefan
18. Norwind Paweł	43. Świerczewski Marian
19. Noyszewski Jan	44. Terlikowski Jan
20. Odowski Tomasz	45. Turski Bronisław
21. Ołdakowski Franciszek	46. Urbańczyk Władysław
22. Petrykowski Eugeniusz	47. Wajszczuk Feliks
23. Piekarek Józef	48. Włodkowski Bolesław
24. Pieniak Wacław	49. Zalewski Marian Piotr
25. Pieńkowski Józef	50. Zarębski Stanisław.

I. Rekolektanci przywiozą z sobą koldrę, poduszkę, prześcieradło, ręcznik i kawałek mydła.

II. Opłatę za utrzymanie uiszczą na ręce Prokuratora Seminarium Duchownego w Siedlcach i Janowie.

III. O ile kto z Wielebnych Księży nie będzie mógł przybyć na wskazany termin dla odprawienia rekolekcji lub chciałby zmienić odprawienie rekolekcji Janów na Siedlce, obowiązany jest prosić o to Władzę Diecezjalną na dwa tygodnie przed terminem, inaczej poniesie koszt, związane z przygotowaniem posiłku dla rekolektantów.

Siedlce, dnia 21 kwietnia 1937 roku.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski
† Cz. Sokołowski.

Notariusz Ks. E. Pacewski.

Zawiadomienie o podjęciu lekcji religii przez księży.

Co roku przed 1 maja księża parafialni powinni zawiadomić kierownictwo szkoły i inspektorat Szkolny, ile godzin podejmą się uczyć religii w szkole.

„Biblioteka dobrych książek“.

Powstała przed rokiem w Łomży „Biblioteka Dobrych Książek“ postanowiła sobie za cel zaopatrywać po cenach przystępnych biblioteki parafialne i stowarzyszeniowe w dobre, a przede wszystkim w katolickie książki o charakterze powieściowym.

„Biblioteka“ ma już za sobą dwanaście tomów wartościowych książek.

Zechce WW. JJ. Duchowieństwo diecezji wydawnictwem tym się zainteresować.

Kuria Diecezjalna Siedlecka czyli Podlaska pod dniem 26 kwietnia r. b. Nr 2230 wydała następujące polecenie:

do Wszystkich Księży Proboszczów
i Rektorów kościołów
diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

Uprzejmie poleca, aby Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów w dniu 12 maja r. b. jako w rocznicę śmierci ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego odprawili Mszę św. o godzinie 10-ej rano (Msza św. w kościele dnia, gdyż z powodu oktawy uprzywilejowanej może być odprawiona tylko msza św. żałobna praesente corpore t. j. przy zwłokach). — Po Mszy św. należy polecić wiernym duszę zmarłego i odśpiewać Salve Regina.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski
† Cz. Sokołowski.

Notariusz Ks. E. Pacewski.

KURIA DIECEZJALNA
Siedlecka czyli Podlaska
N. 2370/37
Dn. 4. V. 37.

Do Wszystkich Księży
Proboszczów i Rektorów kościołów
diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej

W uzupełnienie odezwy Kurii z dnia 26 z. m. N. 2230/37 poleca, ażeby Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów w dniu 12 maja r. b., oprócz Mszy św., wymienionej w tejże odezwie, nakazali dzwonić tegoż dnia o godzinie 8.45 wieczorem przez 15 minut z przerwą trzy minutową dla pobożnego skupienia się z powodu rocznicy zgonu ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, t. j. należy dzwonić z tą przerwą od 8.45 do 9-ej wieczorem.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski
† Cz. Sokołowski.

Notariusz Ks. E. Pacewski.

Wizytacje kanoniczne w 1937 roku.

W tegorocznej marszrucie wizyty kanonicznej parafij przez JE Biskupa Diecezjalnego zaszyły następujące zmiany:

- Dnia 16 czerwca przyjazd do Knychówka godz. 5 po poł. 18 czerwca godz. 4 po poł. powrót do Siedlec.
- Dnia 11—12 września r. b. wizytacja Katedry w Siedlcach.
- Dnia 13 września przyjazd do Sawic Kościelnych godz. 5 po poł., wyjazd 14 września godz. 4 po poł.
- Dnia 14 września przyjazd do Wyrozęb godz. 5 po poł., wyjazd 15 września godz. 4 po południu.
- Dnia 15 września przyjazd do Szkopów godz. 5 po poł., wyjazd 16 września godz. 4 po południu.
- Dnia 16 września przyjazd do Kozuchówka godz. 5 po poł., wyjazd 17 września godz. 4 po południu.
- Dnia 17 września przyjazd do Rozbitego Kamienia godz. 5 po poł., wyjazd 19 września godz. 4 po południu.
- Dnia 19 września przyjazd do Czerwonki Grochowskiej godz. 5 po poł.
- Dnia 20 września konferencja z Księżmi dekanatu Sokołowskiego w Czerwonce Grochowskiej, powrót do Siedlec.

Kuria Diecezjalna Siedlecka czyli Podlaska

zawiadamia W.Duchowieństwo kondekanalne o następujących zmianach zaszłych w porządku wizytacji kanonicznych dekanatu katedralnego przez J. E. Biskupa Sufragana, a mianowicie: wyjazd z Kotunia dnia 6 czerwca o godz. 4-ej po południu i tegoż dnia o godzinie 5-j po południu przyjazd do Żeliszewa; wyjazd z Żeliszewa dnia 7 czerwca o godzinie 4-ej po południu i przyjazd do Oleksina tegoż dnia o godzinie 5-ej po południu, powrót z Oleksina do Siedlec dnia 7 czerwca po południu.

Książeczki Funduszu Żelaznego Parafialnego.

Księża Proboszczowie zechcą nadesłać książeczki funduszu żelaznego parafialnego do Kurii Biskupiej dla wpisania %% od wkładów za 1936 r.

Ankieta w sprawie bractwa Różańcowego.

- 1) Diecezja.....
- Dekanat.....
- Parafia
- Poczta
- Ks. Proboszcz.....

- 2) Czy istnieje Bractwo Różańca św.....

- 3) Czy są dokumenty kanonicznej erekcji Bractwa Różańca św.

- 4) Ile członków: Braci.....
Siostr.....
- 5) Czy istnieje Stowarzyszenie Żywego Różańca.....
- 6) Ile jest Kółek (Róż.): Niewiast.....
Panien
Mężczyzn
Młodzieńców
- 7) Jakie czasopismo różańcowe przychodzi i ile egzemplarzy

- 8) Jaki system zmiany Tajemnic: książeczkowy, czy kartkowy

- 9) Czy odbywają się miesięczne zebrania Kółek Żywego Różańca i kiedy.....

WW. Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów odpowiedzi na powyższą ankietę w **dwóch** egzemplarzach nadesłać do Kurii na 1 czerwca r. b.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski
† Cz. Sokołowski.

W sprawie poszukiwania metryki urodzenia Tomasza Łazowskiego.

P. Leon Złotowicz z Wrześni, ul. Poznańska 27 m. 4 poszukuje metryki urodzenia Tomasza Łazowskiego, urodzonego na Podlasiu w roku 1766.

Wzmianka o pochodzeniu Tomasza Łazowskiego z Podlasia oraz data jego urodzenia oparta jest na wiadomościach informujących, otrzymanych z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie.

P. Złotowicz zwrócił się już o tę metrykę do urzędów parafii Ciechanowiec i Łazówek; przypuszczał, że w tych parafiach mogła być wspomniana metryka. Nie otrzymał odpowiedzi ani z Ciechanowa ani z Łazówka.

Kuria niniejszym poleca WW. Księżom Proboszczom przejrzeć księgi metryk i akt stanu cywilnego i, jeśliby znalazł się akt urodzenia Tomasza Łazowskiego, jego odpis przesłać do Kurii.

Koszty z tym związane Kuria Diecezjalna uiszcza.

Telegram do Ojca Świętego na imieniny i odpowiedź.

Eminenza Cardinale Pacelli

Citta del Vaticano

Die onomastica sincerrima vota offero simulque Deum ut vires Beatissimi Patris augeat rogo humillimus servus

Henricus Przeździecki.

Excmo Episcopo Przeździecki

Siedlce

305 Citta del Vaticano 7. 14. 8/5 1400.

Augustus pontifex vota amplexus tibi gregique tuo benedicit

Cardinale Pacelli.

Dziennik Ustaw R. P. z dnia 20 kwietnia, bież. roku Nr 30, poz. 221 zawiera ustawę z dnia 17.IV. 37, mającą dla Kościoła pewne znaczenie, „o dobrach skonfiskowanych przez b. rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość i będących w posiadaniu związków samorządowych“.

Wspomniana ustawa ma następujące brzmienie.

Ustawa z dnia 14 kwietnia 1937 r. o dobrach skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość i będących w posiadaniu związków samorządowych.

Art. 1. (1) Przepisy ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o dobrach skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 189) ze zmianami, wprowadzonymi do tej ustawy rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 771), mają odpowiednie zastosowanie także do dóbr skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość i będących w posiadaniu związków samorządowych, jeżeli ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

(2) Ustawę niniejszą stosuje się również, choćby dobra, wymienione w ustępie poprzedzającym, były w posiadaniu i użytkowaniu innych osób na zasadzie umów wieczysto-czynszowych, wieczysto-dzierżawnych, emfiteutycznych i tym podobnych.

(3) Ustawa niniejsza w niczym nie ogranicza Kościoła Rzymsko-katolickiego w jego prawach do majątków skonfiskowanych Kościołowi przez b. rządy zaborcze i znajdujących się w posiadaniu związków samorządowych.

Art. 2. Związek samorządowy nie jest obowiązany do wydania mienia, określonego w art. 1, jeżeli osoba, której to mienie zostało skonfiskowane przez byłe rządy zaborcze, bądź jej następcy prawni zawarli co do mienia skonfiskowanego układ z władzami zaborczymi.

Art. 3. (1) Jeżeli przedmiot konfiskaty jest obecnie nieruchomością miejską, uprawnieni otrzymują według wyboru związku samorządowego bądź nieruchomość, bądź jej wartość.

(2) Jeżeli na gruncie skonfiskowanym wzniesiono po konfiskacie zabudowania, uprawnieni nie otrzymują ich wartości.

Art. 4. Przewidziany w art. 2 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. termin 9 marca 1932 r. zastępuje się, o ile chodzi o dobra, określone w art. 1, terminem wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art. 5. Przewidziane w art. 4 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 189) roszczenie osoby uprawnionej winno być w celu urzeczywistnienia jej prawa zgłoszone w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do związku samorządowego, będącego w posiadaniu dóbr skonfiskowanych. Niedotrzymanie tego terminu pociąga za sobą utratę uprawnień w stosunku do interesowanego związku samorządowego.

Art. 6. O przyznaniu dóbr uprawnionemu decyduje organ stanowiący związku samorządowego. Uchwała, postanawiająca zwrot dóbr skonfiskowanych, wymaga zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 7. W razie niepowzięcia uchwały, o której mowa w art. 6, lub niezatwierdzenia jej w ciągu roku od daty zgłoszenia roszczenia, jak również w razie odmownej uchwały lub odmownej decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych w całości lub w części, zgłaszający roszczenie mocen jest podjąć na nowo zawieszone postępowanie i popierać je dalej. Wzniesienie powództwa winno jednak nastąpić pod skutkiem utraty uprawnienia w ciągu sześciu miesięcy od daty powstania prawa do dalszego popierania powództwa.

Art. 8. Przewidziany w art. 9 ustawy z 18 marca 1932 r. podatek przypada na rzecz właściwego związku samorządowego.

Art. 9. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wewnętrznych:

Sławoj Składkowski

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*

Minister Sprawiedliwości: *W. Grabowski.*

Cz. Księża Proboszczowie zbadają z całą starannością, czy z dóbr kościelnych danej parafii jakiejkolwiek nieruchomości nie wchodzi w zakres działania powyższej ustawy. O ile badania dadzą pozytywny wynik, stwierdzający prawo Kościoła do rewindykacji zabranego majątku, przeprowadzić należy wskazane przez ustawę czynności prawne w przewidzianym w niej terminie i o tym jako też o wyniku starań powiadomić Kurię.

W z. Wikariusza Generalnego

Ks. Al. Ejme
kanclerz.

Notariusz Ks. E. Pacewski

Nr 2467.

10. V. 37.

Intencje Ojca św. na miesiąc maj.

Z oficjalnych kół kościelnych komunikują, że Ojciec św. wyraził życzenie, by intencją tegorocznych nabożeństw było uzdrowienie stosunków dla Kościoła katolickiego w Niemczech.

Ksiądz Nuncjusz Cortesi o Polsce.

JE. Ksiądz Arcybiskup Filip Cortesi, nowy nuncjusz Stolicy Świętej w Polsce, przygotowując się do odjazdu do Warszawy, przyjął korespondenta KAP-wej, aby podzielić się swymi uczuciami, ożywiającymi go w stosunku do naszego kraju.

Ksiądz Nuncjusz Cortesi czuje się wysoce zaszczycony powierzeniem mu przez Ojca św. misji reprezentowania Stolicy Apostolskiej w kraju tak szczególnie drogim sercu Jego Świątobliwości i z którym wiąza Go nadal żywe wciąż wrażenia niezapomnianego tam pobytu. Ks. Arcybiskup Cortesi, odczuwając powagę i wielkie znaczenie powierzonego mu stanowiska, pełen jest podziwu dla Polski, zwłaszcza dla jej misji przedmurza chrześcijaństwa. Rozpatrując ostatnie dane statystyczne, Ks. Nuncjusz Cortesi już dziś może ocenić cudowny rozwój Polski w ciągu minionych kilkunastu lat odnowionego jej życia państwowego. Kościół, głosząc ideę dobra duchowego, nie pozostaje obojętnym wobec zagadnień pomyślności materialnej, i dlatego Ks. Nuncjusz Cortesi pragnie gorąco, by wszyscy katolicy, wszystkie organizacje religijne, ze wszystkich sił współdziałały w rozwoju Polski nie tylko intelektualnym i religijnym ale i materialnym oraz obywatelskim. Obowiązek ten spada przede wszystkim na Akcję Katolicką. Ks. Nuncjusz jest przekonany, że Akcja Katolicka, będąc jak żrenica oka szczególnie drogą Ojcu Świętemu, w Polsce nadal będzie się pomyślnie rozwijać, nie darmo bowiem Polska cieszy się miłością Ojca Świętego.

Na zakończenie rozmowy JE. Ksiądz Nuncjusz Cortesi wyraził

szczerą radość, że może za pośrednictwem Polskiej Katolickiej Agencji Prasowej przesłać narodowi polskiemu, poczynając od Ich Eminencji Księża Kardynałów, Episkopatu, duchowieństwa i organizacji religijnych aż do wszystkich wiernych katolików Polski, w szczególności polskiej Akcji Katolickiej, swe pierwsze wyrazy powitania.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Mianowani: ks. Julian Kułakowski, wik. par. Górki, rektorem kościoła fil. w Łuzkach; ks. Józef Wnuk, wik. par. Starawieś, adm. par. Szkopy; ks. Józef Puszkiewicz, wikariuszem par. Starawieś; ks. dr Bernard Filipiuk, notariuszem Diecezjalnego Sądu Duchownego; ks. Józef Ruciński, wik. par. Łaskarzew, adm. par. Mszanna; ks. Bolesław Górski, rezydent z prawami wikariusza par. Mordy; ks. Stanisław Kołodziejczyk, rezydent z prawami wikariusza par. Górki; ks. Bolesław Kowalczyk, wik. par. katedralnej, równocześnie notariuszem Diecezjalnego Sądu Duchownego; ks. prałat Aleksander Ejme, promotorem sprawiedliwości; ks. prałat Jan Grabowski, dyrektorem Instytutu Diecezjalnego „Caritas“.

Przeniesieni: ks. Lucjan Niedzielak, wik. par. Krzesk, na wikariat do Kłoczewa; ks. Antoni Lipiński, wik. par. Jabłonna, na wik. do Miedzny; ks. Kazimierz Szlendak, wik. par. Miedzna, na wik. do Jabłonny; ks. Stanisław Pielasa, wik. par. Górzno, na wik. do Łaskarzewa; ks. Stanisław Jurczak, wik. par. Mordy, na wik. do Wodyń; ks. Piotr Zwierz, wik. par. Wodynie, na wik. do Górzna; ks. Marian Sitkowski, wik. par. Sadowne, na wik. do Radzyna; ks. Bolesław Popowski, wik. par. Mokobody, na wik. do Sadownego.

Zwolnieni: ks. Stanisław Kołodziejczyk, adm. par. Mszanna, z urzędu administratora; ks. Bolesław Górski, adm. par. Szkopy, z urzędu administratora; ks. dr Bernard Filipiuk, z urzędów notariusza Kurii Diecezjalnej oraz sędziego i audytora Sądu Duchownego; ks. prałat Jan Grabowski, z urzędu promotora sprawiedliwości.

Umarł — 25 lutego 1937 r. w Siedlcach ks. Polikarp Rowicki Dr Ob. Praw, notariusz Diecezjalnego Sądu Duchownego.

Requiescat in pace!

Dziennik czynności J. E. Ordynariusza.

Marzec.

Dnia 16 — J. E. Ks. Biskup wrócił z Manili z Kongresu Eucharystycznego.

Dnia 17 — o godz. 10 rano odprawił w katedrze mszę św.

Dnia 21 — poświęcił w katedrze palmy i przewodniczył w uroczystej procesji.

Dnia 24 — przewodniczył w katedrze na ciemnej jutrzni.

Dnia 25 — celebrował w katedrze nabożeństwo wielkoczwartkowe, pokonsekrował Oleje św. i umywał nogi starców.

Tegoż dnia po południu przewodniczył w katedrze na ciemnej jutrzni.

Dnia 26 — był w katedrze na nabożeństwie wielkopiątkowym.

A po południu przewodniczył w katedrze na ciemnej jutrzni.

Po ciemnej jutrzni nawiedził groby w kościołach siedleckich.

Dnia 27 — rano o godz. 8-ej poświęcił „święcone“ w schronisku dla starców w Siedlcach.

Następnie był w katedrze na nabożeństwie wielkosobotnim.

O godz. 12 w południe w oddziale „Caritas“ par. katedralnej poświęcił dary świąteczne dla biednych, dożywianych przez ubiegły okres zimowy.

Wieczorem o godz. 7 w katedrze w licznej asyście duchowieństwa odprawił rezurekcję.

Dnia 28 — w katedrze celebrował pontyfikalnie sumę i przemawiał.

O godz. 1-ej po południu przyjmował u siebie Duchowieństwo miejscowe i zamiejscowe, które złożyło Najd. Arcypasterzowi życzenia z racji Zmartwychwstania Pańskiego.

Kwiecień.

Dnia 5 — o godz. 6 wieczorem był na zebraniu Oddziału Kat. Stow. Kobiet par. św. Stanisława.

Dnia 8 — wyjechał do Janowa Podlaskiego do Seminarium Duchownego.

Dnia 9 i 10 — wizytował w Janowie Semin. Duch.

Dnia 11 — w kaplicy seminaryjnej w Janowie podczas mszy pontyfikalnej udzielił święceń subdiakonatu 9 alumnom.

Tegoż dnia powrócił do Siedlec.

Dnia 12 — wyjechał do Warszawy na posiedzenie Komisji Prasowej.

Dnia 13 — był na posiedzeniu Komisji Szkolnej.

Dnia 14 — był w Lublinie w Kuratorium Szkolnym.

Dnia 24 i 25 — był obecny na wykładach na sali Akcji Kat. z racji „Dni Społecznych w Siedlcach“.

Maj.

Dnia 3 — o godz. 10 w katedrze odprawił pontyfikalną mszę św. i przemawiał.

Tegoż dnia po południu wyjechał na pogrzeb Biskupa Kieleckiego.

Dnia 4 — w Kielcach eksportował z domu biskupiego do katedry zwłoki ś. p. Biskupa Augustyna Łosińskiego.

- Dnia 5 — w Kielcach w katedrze podczas nabożeństwa żałobnego miał przemówienie żałobne nad zwłokami Biskupa Kieleckiego.
- Dnia 6 — powrócił z pogrzebu.
- Dnia 9 — o godz. 10 rano w sali Akcji Katolickiej w Siedlcach przemówieniem otworzył zjazd delegatów z diecezji Stowarzyszenia Mężów Katolickich.

Rozporządzenia prawno-państwowe.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z 7. VI. 1932 r. i 23. VII. 1935 r. w zmienionej 10.IX. 36 r. formie co do § 22 ust. i z dodatkowym § 22a i § 23 o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydane co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu.

(Dz. U. R. P. Nr 50/32, poz. 473).

Na podstawie art. 1, 2, 10, 12 i 13 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 343), zarządza się co następuje:

§ 1. 1) Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do przeznaczonych dla dzieci młodzieży:

a) szkół i innych zakładów naukowych (systematycznych kursów),

b) przedszkoli i innych zakładów wychowawczych, realizujących systematyczny program wychowawczy.

2) O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera odmiennych postanowień, należy przez wyraz „szkoła“, użyty w następnych §§ rozporządzenia, rozumieć wszystkie zakłady, wymienione w ust. 1 § 1.

3) Przez dyrektora rozumieć należy także dyrektorkę, przełożoną, kierownika i kierowniczkę; przez nauczyciela również nauczycielkę, asystenta(tkę), instruktora(kę) oraz wychowawcę (czynię).

do art. 1.

§ 2. 1) Bezpośredni nadzór nad wszystkimi szkołami z wyjątkiem szkół artystycznych przekazuje się Kuratorom Okręgów Szkolnych. Kuratorzy, a w stosunku do szkół artystycznych — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołani są do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2 — 7, 11 i 12 ustawy.

2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może niektóre szkoły, uznane przez siebie za eksperymentalne, wyłączyć z pod opieki pedagogicznej Kuratorów Okręgowych Szkolnych. Nie narusza to w ustalonej w ustępie poprzednim właściwości władz szkolnych do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2 — 7, 11 i 12 ustawy.

do art. 3.

§ 3. 1) Ustrój wewnętrzny szkoły powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) zadania szkoły i jej przeznaczenia (wyznania, narodowości uczniów i t. p.),

b) rodzaju (typu) i stopnia szkoły, ewentualnie wydziałów, jakie szkoła ma posiadać,

c) czasu, jaki obejmuje całkowity kurs nauki i jego podziału na okresy nauczania (roczne, półroczne i inne),

d) zasady podziału uczniów według klas, oddziałów, grup i t. p.,

e) regulaminu przyjmowania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wydawania świadectw,

f) kompetencji dyrektora i rady pedagogicznej.

2) Statut winien zawierać postanowienie, że maksymalna ilość uczniów (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać winny normom przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 4. Ustrój wewnętrzny przedszkola powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien być on w statucie określony przez podanie:

a) organizacji i programu wychowania oraz warunków przyjmowania dzieci,

b) kompetencji kierowniczej i wychowawczyń.

§ 5. Statut winien oznaczyć język nauczania. W szkołach z niepaństwowym językiem nauczania winny być oznaczone przedmioty nauczania w języku państwowym w takim zakresie, aby młodzież mogła nabyć dokładnej znajomości języka państwowego.

§ 6. 1) Statut winien ustalić program odpowiadający wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być określony przez wskazanie:

a) przedmiotów w nauczaniu (zajęć),

b) zakresu materiału,

c) czasu, przeznaczanego na każdy z przedmiotów w poszczególnych okresach nauczania (plan nauki).

2) Postanowienie punktu c) nie odnosi się do przedszkola.

§ 7. Statut winien zawierać postanowienie, że w szkole używane będą tylko podręczniki i pomoce naukowe, dozwolone do użytku szkolnego przez władze szkolne.

§ 8. 1) Nazwa powinna być ustalona w języku państwowym; szkoły z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą obok nazwy w języku państwowym również nazwy w języku nauczania. Powinna ona odpowiadać rodzajowi (typowi) i przeznaczeniu szkoły oraz nie budzić nieporozumień lub wątpliwości. W szczególności winna ona:

- a) zawierać przymiotnik „prywatny“,
- b) wykazywać płeć uczniów, dla których jest szkoła przeznaczona,
- c) wskazać rodzaj szkoły,
- d) zawierać jako określenie wyróżniające nazwisko właściciela względnie stosowane nazwisko lub wezwanie, które szkoła przybiera,
- e) wskazywać język nauczania, jeżeli nim jest inny niż język państwowy,
- f) wskazywać siedzibę szkoły.

2) Postanowienia punktu b) i c) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

3) Szkoły mogą używać nazw rodzajowych, ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa, tylko w wypadku zastosowania programu uznanego przez władze szkolne za równoważący.

§ 9. 1) Statut winien określać prawa i obowiązki właściciela, dyrektora i nauczycieli w ten sposób, aby:

a) zapewnił właścicielowi szkoły wpływ na oznaczony w statucie indywidualny kierunek szkoły,

b) nakładał na właściciela obowiązek należytego dostarczania środków materialnych na prowadzenie szkoły,

c) zapewniał dyrektorowi i gronu nauczycielskiemu przy uwzględnieniu postanowień punktu a) niezależność od właściciela w dziedzinie wychowawczej i dydaktycznej,

d) zapewnił dyrektorowi prawo doboru personelu nauczającego,

e) nakładał na dyrektora odpowiedzialność wobec władz szkolnych i właściciela za stan wychowawczy i naukowy szkoły,

f) zapewnił dyrektorowi i nauczycielom szkoły całkowitą niezależność od właściciela w kwalifikowaniu i promowaniu uczniów,

g) ustala bezpośrednią zależność nauczycieli od dyrektora.

2) Postanowienia punktu a) i f) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

§ 10. O przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej — pod względem zaś potrzeb szkolnych władza szkolna.

§ 11. Wykazanie, że środki utrzymania szkoły były wystarczające, nastąpić winno przez przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach, i wykazanie się bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającym w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań właściciela.

2) Władza szkolna zgodzić się może na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem przewidzianym w ust. 1, przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracji rodziców, obowiązujących się do uiszczenia przez cały rok szkolny opłat szkolnych.

§ 12. 1) Zakładający szkołę może wykazać wypełnienie bądź wszystkich warunków naraz bądź w kolejności przez siebie obranej.

Władze szkolne obowiązane są stwierdzić na żądanie zakładającego szkołę, czy poszczególne warunki zostały wykonane; wydają wszakże orzeczenie, przewidziane w ust. 2 art. 2 ustawy dopiero po wykonaniu wypełnienia wszystkich warunków.

2) Termin trzymiesięczny, ustanowiony w ust. 4 art. 2 ustawy liczyć należy od dnia następującego po złożeniu u właściwej władzy szkolnej (§ 2) podania, wykazującego wypełnienie wszystkich warunków.

do art. 2 i 6.

§ 13. Zaświadczenia, wymienione w p. 4 ust. 1 art. 2 i ust 3 art. 6 ustawy wydają starostowie powiatowi, zaś w powiatach miejskich—starostowie grodzcy, właściwi dla obszaru, na którym ubiegający się o zaświadczenie zamieszkuje.

do art. 3.

§ 14. Władza szkolna, orzekając, iż właściciel przestał czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2 ustawy, ustala równocześnie termin zamknięcia szkoły.

§ 15. Zgoda władzy szkolnej na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z uzyskania orzeczenia, o którym mowa w art. 2 ustawy, udzielona być może jedynie pod warunkiem wykazania, że nowy właściciel czyni zadość warunkom, wymienionym w p. 3 i 4 ust. 1 art. 2 ustawy.

do art. 4.

§ 16. 1) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, władza szkolna podaje do wiadomości szkoły zarzuty, wyznaczając zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Zamknięcie szkoły na podstawie punktu b) art. 4 ustawy nastąpić może jedynie w wypadkach, jeżeli w ciągu trzech bezpośrednio po sobie następujących lat władze zawiadamiały corocznie szkołę o uznaniu poziomu naukowego lub wychowawczego za niewystarczający

do art. 5.

§ 17. 1) Zgoda władzy szkolnej na zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego udzielona być może jedynie wówczas, gdy uczącej się młodzieży zapewnione będzie ukończenie nauki w danym roku szkolnym w innej szkole.

2) Akty oraz pieczęcie szkoły zamkniętej lub zwiniętej złożone być winny do tej władzy, która wydała orzeczenie, przewidziane w art. 2 ustawy.

do art. 6.

§ 18. 1) Żadna szkoła nie może być czynna bez zatwierdzonego przez władzę szkolną dyrektora lub jego zastępcy.

2) Właściciel szkoły przedstawić winien władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Decyzja władzy wydana być winna w ciągu 6 tygodni. Władza szkolna zezwalać może na zmianę na stanowisku dyrektora w ciągu roku szkolnego tylko w wyjątkowych, uznanych za usprawiedliwione,

wypadkach. Dyrektor objąć może swe czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia.

3) Właściciel szkoły, posiadający przepisane kwalifikacje do nauczania, ubiegać się może o zatwierdzenie go jako dyrektora swej szkoły.

4) Dyrektor szkoły, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie najpóźniej do dnia 15 czerwca przedstawić władzy szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny oraz zgłaszać wszelkie późniejsze w nim zmiany.

5) Spis taki winien zawierać dane, dotyczące: daty urodzenia, wyznania, narodowości, przynależności państwowej, kwalifikacji do nauczania, lat pracy pedagogicznej nauczycieli oraz przedmiotów, których mają nauczać. Jeżeli władza szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie żądała przedłożenia przez nauczyciela pisemnego stwierdzenia o niezagannym zachowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania, — nauczyciel może objąć swe czynności w szkole.

6) Odmowa zatwierdzenia dyrektora, względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor (nauczyciel) zgłoszony został i nie pozbawia dyrektora (nauczyciela) prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

do art. 7.

§ 19. Przed zażądaniem usunięcia dyrektora (nauczyciela) władza winna podać do jego wiadomości zarzuty, wyznaczając mu zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Żądanie usunięcia dyrektora oraz decyzję o jego zawieszeniu kieruje władza szkolna wraz z podaniem dowodów do właściciela szkoły; żądanie zaś względnie decyzję o zawieszeniu dotyczącą nauczyciela — do dyrektora, a w przedszkolu do właściciela.

do art. 10.

§ 20. Do czasu ustalenia oddzielnych warunków zakładania i utrzymywania przez związki komunalne, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze szkół oraz ich statutu, będą miały do nich zastosowanie postanowienia art. 11 i 12 ustawy oraz niniejszego rozporządzenia.

do art. 11.

§ 21. Statut szkół zakładanych względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia oraz fundacje winien przewidywać, że uprawnienia nadzorcze przysługujące właścicielowi szkoły spełniane być mogą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

do art. 12.

§ 22. 1) Właściciele szkół istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r. winni w terminie oznaczonym przez władze wymienione w § 2 wykazać wypełnienie warunków, wymienionych w p. 1 — 4 art. 2 ustawy. Termin ten, oznaczony indywidualnie dla poszczególnych szkół nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia doręczenia wezwania.

2) § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie: „*Właściciele, którzy do dnia 31 grudnia 1932 r. nie otrzymali wezwania, powinni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30 czerwca 1936 r., właściciele przedszkoli i prywatnych szkół powszechnych — najpóźniej do dnia 30 czerwca 1938 r., a właściciele szkół zawodowych — najpóźniej do dnia 30 czerwca 1941 r.*

3) Właściciele mogą wykazać wypełnienie warunków przed wyznaczonym przez władze szkolne terminem.

4) Wykazanie wypełnienia warunków winno nastąpić z zachowaniem postanowień §§ 3—11 i 13 niniejszego rozporządzenia. Władze szkolne mogą zwolnić właścicieli szkół, o których mowa w ust. 1., od przedłożenia zaświadczenia wymienionego w p. 4 ust. art. ustawy. Właściciele tych szkół mogą być również zwolnieni od wykazania przydatności lokalu oraz zaopatrzenia w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli władza szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacji nabrała przeświadczenia o wypełnieniu tego warunku.

Po § 22 dodaje się nowy § 22 a w brzmieniu: „*§ 22 a. Postanowienia § 22 nie dotyczą istniejących w dniu 20 kwietnia 1932 r. przedszkoli, szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących i szkół zawodowych, utrzymywanych przez związki komunalne. Termin uzyskania przez te przedszkola i szkoły orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków przewidzianych w art. 2, ustali oddzielne rozporządzenie.*

§ 23 otrzymuje brzmienie: „*Szkoły, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 24 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego, nie później jednak niż z dniem 31 sierpnia 1937 r., przedszkola i prywatne szkoły powszechne — z dniem 31 sierpnia 1939 r., a szkoły zawodowe — z dniem 31 sierpnia 1942 r. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 15 maja danego roku.*

§ 24. Wzory statutów dla szkół prywatnych ogłoszone będą w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski“.

§ 25. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki.*

Okólnik Nr 92

z dnia 22 grudnia 1936 r.

w sprawie zezwoleń służbowych władz przełożonych na małżeństwo.

(Nr AC. 26-a 21|3).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Możność zawarcia małżeństwa przez osoby pozostające w służbie wojskowej, policyjnej bądź równorzędnej (K. O. P., Straż Graniczna) uwarunkowana jest uzyskaniem przez nie zezwolenia władz przełożonych. Poza wyraźnymi w tym względzie normami ogólnymi, przewidzianymi przez

wszystkie obowiązujące systemy prawa małżeńskiego (art. 20, 21 i 56 Prawa o małżeństwie z 1836 r., § 54 i 78 K. C. z 1811 r., § 1315 ust. (1) K. C. z 1896 r. i § 69 ustawy z dnia 6.II. 1875 r. o urzędowym stwierdzeniu stanu cywilnego i zawieraniu małżeństw (Dz. Ust. Rzeszy Nr 4, strona 23 i nast.), art. 62i 24 t. X. „Zbioru Praw“) zasada ta znalazła nadto wyraz w następujących przepisach specjalnych:

1) w stosunku do osób pełniących czynną służbę wojskową (urlopowanych) § 426 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym z dnia 28 sierpnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 757).

2) w stosunku do oficerów w stanie czynnym, nieczynnym, oficerów rezerwy w czasie pełnienia przez nich służby wojskowej, oraz oficerów-inwalidów, pozostających w zakładach utrzymywanych przez państwo: art. 25 i 90 ust. (2) ustawy z dnia 23 marca 1922 r. o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów W. P. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 256), art. 76 tejże ustawy w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 856) oraz rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 1 kwietnia 1932 r. o małżeństwach oficerów do art. 25 wyżej powołanej ustawy (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 295).

3) w stosunku do podoficerów i szeregowców pełniących obowiązkową służbę czynną, nadterminowych i podoficerów zawodowych oraz podchorążych podczas pobytu w szkole: art. 51, 89, 102 i 140 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 747) oraz art. 128a w brzmieniu dekretu Prezydenta R. P. z dnia 26 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 399).

4) w stosunku do podoficerów i szeregowców pełniących obowiązkową służbę czynną, nadterminowych i podoficerów zawodowych: §§ 91-95, 155 i 186-189 rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 132) do rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 747).

5) w stosunku do szeregowych służby czynnej, nadterminowych i zawodowych marynarki wojennej oraz szeregowych uczniów szkoły marynarki wojennej: art. 14, 60 i 93 rozporządzenia Prezydenta R. P. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowych marynarki wojennej z dnia 7. III. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 85 z 1933 r.) oraz art. 87 tegoż rozporządzenia w brzmieniu dekretu Prezydenta R. P. z dnia 26. VI. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 400),

6) w stosunku do podoficerów i szeregowców marynarki wojennej, pełniących czynną służbę wojskową (urlopowanych), nadterminowych i podoficerów zawodowych: §§ 19-23, 159 i 175-178 rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych z dnia 5 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 580) do rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 marca 1928 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców marynarki wojennej (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 85 z 1933 r.),

7) w stosunku do oficerów polskiej marynarki wojennej: art. 42 ustawy z dnia 20. VI. 1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów polskiej marynarki wojennej (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 626) oraz art. 23 tejże ustawy w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 857),

8) w stosunku do oficerów i szeregowych P.P.: art. 64 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 6. III. 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U.R.P. Nr 5, poz. 27 z 1931 r.),

9) w stosunku do oficerów i szeregowych Policji Województwa Śląskiego: art. 28 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 28. X. 1933 r. o służbie w Policji województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662),

10) w stosunku do oficerów i szeregowych Straży Granicznej: art. 34 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U.R.P. Nr 37, poz. 349) i rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 3. VI. 1929 r. (Dz. U.R.P. Nr 50, poz. 413).

Pomimo tak kategorycznych nakazów ustawowych, przypadki udzielania wyszczególnionym wyżej osobom ślubów, bez żądania wykazania się przez nie omawianymi zezwoleniami, nie są odosobnione.

Postępowanie takie łamie życie służbowe i osobiste jednostkom, które zbyt lekkomyślnie dążą do zawarcia związku małżeńskiego bez zezwolenia właściwej władzy, narażając ponadto siebie i najbliższą rodzinę na pozbawienie środków utrzymania.

Przytoczone wyżej przepisy podać należy do wiadomości właściwych w zakresie udzielania ślubów organów wszelkich wyznań, przestrzegając je jednocześnie przed ich przekraczaniem pod rygorem stosowania rozporządzalnych sankcji karnych.

(—) *Sławoj Składkowski*

Minister.

W sprawie nieotwierania trumien na cmentarzach.

Komisariat Rządu na m. st. Warszawę w dn. 13 kwietnia b. r. nr 2 S. III-4/17 nadesłał do Kurii Metropolitalnej Warszawskiej odezwę następującej treści:

„Zdarzają się wypadki, że księża, na prośbę rodziny, pozwalają na otwieranie trumien na cmentarzach przed opuszczeniem ich do grobu, aby dać możność jeszcze raz pożegnać się ze zmarłym. Ponieważ, ze względów sanitarnych i porządkowych otwieranie trumien na cmentarzach przed ich pochowaniem jest ze wszech miar niewskazane, Komisariat Rządu uprzejmie prosi o spowodowanie, aby księża pozwolęń na otwieranie trumien nie udzielali“.

Władza Diecezjalna poleca WW. JJ. Księżom, odprowadzającym zwłoki zmarłych do grobu, aby, o przepisie tym pamiętając, służbie cmentarnej go przypomnieli i otwierania trumien zabraniali.

Pismo Okólne

z dnia 13 stycznia 1937 r.

o tłumaczeniu zagranicznych aktów stanu cywilnego.

(Nr AC. 27 r. 25-17).

Do

*Urzędów Wojewódzkich, Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę
i Starostów.*

W związku z wynikającymi częstokroć nieporozumieniami między władzami i urzędami krajowymi z jednej i urzędami konsularnymi R. R. z drugiej strony na tle zaopatrywania zagranicznych aktów stanu cywilnego w przekład na język polski, — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje poniżej do wiadomości i odpowiedniego zastosowania ustalone w tym zakresie w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i ogłoszone w Dzienniku Urzędowym tego ostatniego Ministerstwa z dnia 1 grudnia 1936 r. Nr 11 poz. 121 zasady:

„Akta stanu cywilnego przesyłane urzędom administracji ogólnej na ich żądanie winny być w przyszłości zaopatrzone w przekład na język polski, jeśli dany urząd krajowy w poszczególnym wypadku tego zażąda i zarazem zaznaczy, że dany dokument potrzebny jest w interesie publicznym. Tłumaczenie sporządza się w tym wypadku bezpłatnie.

Akta stanu cywilnego otrzymywane przez urzędy zagraniczne tytułem międzynarodowej wymiany metryk są przekazywane urzędom krajowym bez dołączenia tłumaczeń“.

(—) *Michałowski*

3 Dyrektor Departamentu,

Okólnik Nr 3

z dnia 21 stycznia 1937 r.

**o opłatach stemplowych od świadectw, potrzebnych kandydatom
na ochotników oraz osobom, starającym się o przyjęcie do szkół
wojskowych.**

(Nr GB. 21-50-5).

Do

*P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę
i Starostów.*

Pismem z dnia 14 grudnia 1936 r. Nr D. V. 50951/2/36 Ministerstwo Skarbu ustaliło następującą wykładnię ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64. poz. 404).

„(Art. 140 i 154). I. Osoby, zamierzające odbyć czynną służbę

8) w stosunku do oficerów i szeregowych P.P.: art. 64 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 6. III. 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U.R.P. Nr 5, poz. 27 z 1931 r.),

9) w stosunku do oficerów i szeregowych Policji Województwa Śląskiego: art. 28 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 28. X. 1933 r. o służbie w Policji województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662),

10) w stosunku do oficerów i szeregowych Straży Granicznej: art. 34 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U.R.P. Nr 37, poz. 349) i rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 3. VI. 1929 r. (Dz. U.R.P. Nr 50, poz. 413).

Pomimo tak kategorycznych nakazów ustawowych, przypadki udzielania wyszczególnionym wyżej osobom ślubów, bez żądania wykazania się przez nie omawianymi zezwoleniami, nie są odosobnione.

Postępowanie takie łamie życie służbowe i osobiste jednostkom, które zbyt lekkomyślnie dążą do zawarcia związku małżeńskiego bez zezwolenia właściwej władzy, narażając ponadto siebie i najbliższą rodzinę na pozbawienie środków utrzymania.

Przytoczone wyżej przepisy podać należy do wiadomości właściwych w zakresie udzielania ślubów organów wszelkich wyznań, przestrzegając je jednocześnie przed ich przekraczaniem pod rygorem stosowania rozporządzalnych sankcji karnych.

(—) *Sławoj Składkowski*

Minister.

W sprawie nieotwierania trumien na cmentarzach.

Komisariat Rządu na m. st. Warszawę w dn. 13 kwietnia b. r. nr 2 S. III-4/17 nadesłał do Kurii Metropolitalnej Warszawskiej odezwę następującej treści:

„Zdarzają się wypadki, że księża, na prośbę rodziny, pozwalają na otwieranie trumien na cmentarzach przed opuszczeniem ich do grobu, aby dać możność jeszcze raz pożegnać się ze zmarłym. Ponieważ ze względów sanitarnych i porządkowych otwieranie trumien na cmentarzach przed ich pochowaniem jest ze wszech miar niewskazane, Komisariat Rządu uprzejmie prosi o spowodowanie, aby księża pozwoleń na otwieranie trumien nie udzielali“.

Władza Diecezjalna poleca WW. JJ. Księżom, odprowadzającym zwłoki zmarłych do grobu, aby, o przepisie tym pamiętając, służbie cmentarnej go przypomnieli i otwierania trumien zabraniali.

Pismo Okólne

z dnia 13 stycznia 1937 r.

o tłumaczeniu zagranicznych aktów stanu cywilnego.

(Nr AC. 27 r. 25-17).

Do

*Urzędów Wojewódzkich, Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę
i Starostów.*

W związku z wynikającymi częstokroć nieporozumieniami między władzami i urzędami krajowymi z jednej i urzędami konsularnymi R. R. z drugiej strony na tle zaopatrywania zagranicznych aktów stanu cywilnego w przekład na język polski, — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje poniżej do wiadomości i odpowiedniego zastosowania ustalone w tym zakresie w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i ogłoszone w Dzienniku Urzędowym tego ostatniego Ministerstwa z dnia 1 grudnia 1936 r. Nr 11 poz. 121 zasady:

„Akta stanu cywilnego przesyłane urzędowi administracji ogólnej na ich żądanie winny być w przyszłości zaopatrzone w przekład na język polski, jeśli dany urząd krajowy w poszczególnym wypadku tego zażąda i zarazem zaznaczy, że dany dokument potrzebny jest w interesie publicznym. Tłumaczenie sporządza się w tym wypadku bezpłatnie.

Akta stanu cywilnego otrzymywane przez urzędy zagraniczne tytułem międzynarodowej wymiany metryk są przekazywane urzędowi krajowym bez dołączenia tłumaczeń“.

(—) *Michałowski*

z Dyrektor Departamentu,

Okólnik Nr 3

z dnia 21 stycznia 1937 r.

**o opłatach stemplowych od świadectw, potrzebnych kandydatom
na ochotników oraz osobom, starającym się o przyjęcie do szkół
wojskowych.**

(Nr GB. 21-50-5).

Do

*P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę
i Starostów.*

Pismem z dnia 14 grudnia 1936 r. Nr D. V. 50951/2/36 Ministerstwo Skarbu ustaliło następującą wykładnię ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64. poz. 404).

„(Art. 140 i 154). I. Osoby, zamierzające odbyć czynną służbę

wojskową w charakterze ochotników, powinny w myśl § 314 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 28 sierpnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 757) do podania o dopuszczenie do służby ochotniczej dołączyć: poświadczenie obywatelstwa polskiego, metrykę urodzenia oraz świadectwo nienagannego prowadzenia się, zalegalizowane przez powiatową władzę administracji ogólnej.

Ministerstwo Skarbu zwalnia na podstawie art. 123, 213 ordynacji podatkowej (Dz. U.R.P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) od opłaty stemplowej podania o wydanie świadectw, o których wyżej mowa, jak również podania o wydanie zaświadczenia o nienotowaniu w rejestrze skazanych (§ 19 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dn. 25. V. 1934 r. Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 478*), tudzież świadectwa, wydane na skutek wymienionych podań, gdy istnieją łącznie następujące warunki:

1) jeżeli petent w podaniu, którym prosi o wydanie świadectwa, oświadcza, że świadectwo jest mu potrzebne celem uzyskania przyjęcia do ochotniczej służby wojskowej,

2) jeżeli petent w roku kalendarzowym, w którym podanie zostało wniesione, kończy bądź 18 bądź 19, bądź 20 rok życia.

Na świadectwie, o którym mowa należy umieścić adnotację: „Sprawa ochotniczej służby wojskowej, wolne od opłaty stemplowej. Reskrypt Ministerstwa Skarbu Nr D. V. 40951/5/36“.

II. Powyższe zasady mają również zastosowanie do podań o wydanie świadectw, potrzebnych osobom, starającym się o przyjęcie do szkół wojskowych, kształcących na podoficerów zawodowych oraz do świadectw wydanych na skutek takich podań — z następującymi zmianami:

a) Uwolnienie od opłat rozciąga się nie tylko na podania i świadectwa tej treści, jakie są wymienione wyżej pod I, lecz też na podania o wydanie wyciągu z ksiąg ludności oraz na wyciągi, wydane na skutek takich podań.

b) Uwolnienie dotyczy kandydatów na oficerów kończących w roku kalendarzowym, w którym podanie zostało wniesione, rok życia nie niższy niż 17 i nie wyższy niż 21, oraz kandydatów na podoficerów kończących w roku kalendarzowym, w którym podanie zostało wniesione, rok życia nie niższy niż 15 i nie wyższy niż 17. Adnotacja na świadectwie powinna brzmieć: „Sprawa przyjęcia do szkoły wojskowej, wolne od opłaty stemplowej. Reskrypt Ministerstwa Skarbu Nr D. V. 50951/5/36“.

Podając powyższe do wiadomości i stosowania, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uchyla równocześnie okólnik Nr 59 z dnia 18 kwietnia 1934 r. w poruszanej sprawie (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 11, poz. 107).

(—) Kawecki

Podsekretarz Stanu.

*) Uchylone — obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 16 grudnia 1936 r. o rejestrze skazanych — Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 663. [Red.]

DECYZJA

z dnia 21 grudnia 1936 roku (AP. 3-169).

w sprawie odznaki Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan w R. P.

(Dziennik Urzęd. Min. Spraw Wewn. 1936 r. nr 37, poz. 257).

Na podstawie art. 1 ust. (1) dekretu z dnia 2 października 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 455) i § 2 rozporządzenia z dnia 15 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 534) udzielam Związkowi Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej (Warszawa, ul. Miodowa 14) pozwolenia na ustanowienie i używanie odznaki w kształcie emaliowanego krzyża, którego połowy mają kolor biały i czerwony; na krzyżu złote inicjały: „Z. Rz. Ch.”, na górnym ramieniu krzyża widnieje ręka z młotem, ponad którą mieści się poślacane koło trybowe; ramiona krzyża są połączone ogniwami złotego łańcucha.

Odznaka może być używana:

- a) na szyldach, papierach i legitymacjach;
- b) na pieczęciach z nazwą stowarzyszenia w otoku;
- c) na pieczęciach organizacji rzemieślniczych, należących do Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan;
- d) w lokalach przedsiębiorstw rzemieślniczych.

Odznaka może być używana jako odznaka członkowska do noszenia w klapie ubrania na zakrętce.

Za odznaki członkowskie Zarząd pobierać może od członków jednolitą opłatę tytułem zwrotu kosztów, nie więcej jednak niż 3 zł.

Wydawanie odznaki stowarzyszenia osobom nie będącym jego członkami jest zakazane.

Za Ministra: *Kawecki*, Podsekretarz Stanu.

Sprawa udziału nauczycielstwa w pracach organizacji pozaszkolnych.

Do P. T. Kuratorium Okręgu Szkolnego w Krakowie.

Często zwraca się Nauczycielstwo do naszych Księży Proboszczów, lub działaczy Akcji Katolickiej z oświadczeniem, że w chwilach wolnych od swych zajęć i obowiązków zawodowych bardzo chętnie pracowałoby w organizacjach katolickich i w stowarzyszeniach, należących do Akcji Katolickiej, ale boi się swoich władz szkolnych, które, według zdania Nauczycielstwa, niechętnie widzą jego pracę w tych organizacjach i stowarzyszeniach, a nawet nieraz karzą ją przeniesieniem na gorsze posady, brakiem awansu etc.

Wobec tego Kuria Biskupia uprzejmie zapytuje, czy wolno Nauczycielstwu, po wypełnieniu wszystkich jego obowiązków zawodowych, w

czasie zostawionym do jego dyspozycji, pracować w organizacjach i stowarzyszeniach należących do Akcji Katolickiej?

W Tarnowie, dnia 12 października 1936 roku.

(—) † **Franciszek Lisowski**, Biskup Tarnowski.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w Krakowie

Dnia 20 listopada 1936 roku nr I-32658-36.

Do Kurii Biskupiej w Tarnowie.

Odpowiadając na pismo z dnia 12 października 1936 roku L. 5919, uprzejmie wyjaśniam, że nauczycielstwu przysługuje prawo pracy w organizacjach, których statuty zostały przez władze państwowe zatwierdzone, o ile te prace nie kolidują z obowiązkami nauczycielstwa, wynikającymi z postanowień art. 20, 21 i 25 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 listopada 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 104, poz. 873).

(—) **Józef Stypiński**, Kurator Okręgu Szkolnego.

Przymus ubezpieczeń społecznych.

Zakład ubezpieczeń społecznych wyjaśnił, że sprzeciw pracownika przeciwko zameldowaniu do ubezpieczenia, jak również zrzeczenie się przez niego przyszłych uprawnień ubezpieczeniowych — są nieważne i bezskuteczne.

Pracodawca, który z powyższych przyczyn nie ubezpieczył pracownika, jest odpowiedzialny materialnie za szkody, wyrządzone pracownikowi, lub jego rodzinie przez zaniedbanie przepisanych zgłoszeń.

Podlegający ubezpieczeniu ma wprawdzie prawo dokonać zgłoszenia niezależnie od obowiązku pracodawcy w tym zakresie, lecz nie jest do tego obowiązany. Nieskorzystanie przez pracownika z prawa dokonania zgłoszenia nie zwalnia pracodawcy od odpowiedzialności za szkodę, wyrządzoną pracownikowi, lub jego rodzinie skutkiem niezgłoszenia pracownika do ubezpieczenia.

Ze Związku Misyjnego Kleru.

Na Związek Misyjny w dalszym ciągu wpłacili następujący księża: Eugeniusz Pacewski, Karol Dębiński, Tadeusz Osiński, Józef Kobylński (junior), Eugeniusz Petrykowski, Marcei Glinka, Władysław Pogonowski, Marian Zalewski, Jan Rudnicki, Stanisław Kowalski, Franciszek Bogucki, Antoni Hanicz, Roman Ryczkowski, Józef Smoleński, Michał Szymański, Szymon Sidewicz, Jan Sidewicz, Stanisław Joszt, Piotr Stulka, Ładysław Krzyżanowski, Władysław Olszewski, Bronisław Wojtera, Franciszek Grochowski, Jan Noyszewski, Zygmunt Syroczyński, Jan Kuchnicki, Wacław Celiński, Stanisław Próchniewicz, Florian Banasiuk, Bolesław Górski, Antoni Wysokiński, Stanisław Kiebański, Marian Juszczyk, Czesław Mularzuk, Stanisław Ławicki, Adam Dawidczyk, Stanisław Pielasa, Antoni Wielgosz, Michał Benet, Stefan Ścibiorek, Bronisław Saciowski, Aleksander Frackiewicz, Stefan Lipowski, Władysław Błachnio, Stanisław Pieczara, Czesław Rubaszek, Telesfor Kawczyński, Stanisław Szczepański, Stefan Bogucki, Franciszek Balicki, Michał Dąbrowski, Wacław Gaska, Stanisław Gajowniczek, Stanisław Klimkiewicz, Stanisław Kołodziejczyk, Tomasz Kucia, Julian Kulakowski, Edward Kowalik, Marek Maszkiewicz, Bronisław Narojek, Tomasz Odowski, Marian Jankowski.

Uroczystość Zesłania Ducha św. — dniem misyjnym chorych.

Setki tysięcy chorych ofiarowało w pierwszy dzień Zielonych Świąt ub. r. swoje cierpienia Bogu w intencji rozkrzewiania wiary wśród miliardowej rzeszy pogan. Zbliża się ponownie uroczystość Zielonych Świąt, a z nią **dzień misyjny naszych chorych**, bądź przebywających w szpitalach, bądź cierpiących u siebie, we własnym mieszkaniu. Jest życzeniem Ojca św., abyśmy naszym chorym parafianom przypominali, że chorzy w szczególnie sposób mają możliwość rozszerzania Królestwa Bożego na ziemi: przez ofiarowanie modlitw i cierpień swoich na rzecz misyj. Mamy obowiązek zwrócić ich uwagę na dzień szczególnie na ten cel przez Ojca św. przeznaczony: pierwszy dzień Zielonych Świąt. Chorych nie potrzeba znosić czy zwozić do kościoła. Na łożu boleści lub w izbie swej niechaj złożą Panu Naszemu Jezusowi Chrystusowi bezcenną ofiarę z swoich cierpień i boleści.

Wypadałoby uwagę chorych zwrócić na to — jak to słusznie uczynił na rocznym zebraniu dyrektorów diecezjalnych Pap. Dz. Rozkrzew. Wiary i P. Dz. św. Piotra Ap. w Warszawie w dniu 1 lipca 1936 r., ks. prof. dr Michał Łagocki z Sandomierza, — że cierpienie, które świat uważa za największe nieszczęście, stanowi wielki kapitał duchowy, że posiada bardzo wielkie znaczenie w życiu nadprzyrodzonym. „Kościół — mówi ks. prof. dr Łagocki — jak roztropny gospodarz, gromadzi ów kapitał, aby zań kupować dusze ludzkie, za które Chrystus Pan przelał swoją Krew Najdroższą“. Ażeby nie zginał bezużytecznie cenny ten kapitał, stworzono katolicką organizację chorych pod nazwą Apostolstwo Chorych.

Związek postawił sobie za zadanie uczynić z chorych apostołów przez przyjęcie, znoszenie i ofiarowanie cierpień za Kościół i dla zbawienia dusz. Jaka to piękna i pocieszająca myśl. Chorzy zamiast być kłopotem i ciężarem dla otoczenia i społeczeństwa, zamiast czuć się postawionymi poza nawiasem życia i pracy, przez Apostolstwo dochodzą do zrozumienia celu cierpień i ukochania nawet swych boleści i chorób. Wynikające z choroby uczucie poznaje, że cierpienie przynosi korzyść w życiu i że ma wielką wartość w świetle miłości Boga i bliźniego. Chorzy dochodzą do uważania siebie za szczęśliwych, a nawet uprzywilejowanych. Apostolstwo w przedziwny sposób okazuje choremu cel cierpienia, rolę jego jako chorego w działalności społeczeństwa i jeszcze w dziwniejszy sposób pomaga mu przetworzyć się wewnątrz, wyjść z bierności do czynu, mimo choroby, mimo pozornej bezwładności¹⁾.

Należałoby dalej podkreślić wobec chorych, że **przykuci do łoża boleści** mogą stać się **misjonarzami** podobnie jak ci, którzy poszli do pogan, aby głosić naukę, sprawować Niekrwawą ofiarę i administrować Sakramenta św. Jednego potrzeba z ich strony: ofiarowania cierpień w intencji misji. Chorzy powinni przemienić swoje cierpienia w wartości duchowe, powinni je złączyć z cierpieniami Chrystusa, a wtedy ich cierpienia sprowadzać będą obfite łaski Boże na dusze nieszczęśliwych pogan.

„Każda łza chorego staje się źródłem powołań misyjnych i nawróceń, łoża boleści stają się ołtarzami ofiarnymi, szpitale świątyniami prześlągnięcia, pokuty ofiarnej miłości. **Chorzy** stąd uważają siebie za niepotrzebnych i za ciężar kłopotliwy, **przez apostolską ofiarę misyjną**, odkrywają twórcze wartości cierpienia, stają się współpracownikami dzieła, któremu na imię: **Misje Katolickie**²⁾. Chorzy zawsze mogą pracować dla misyj. Każdego bowiem dnia mogą znosić i ofiarować swoje cierpienie w tej intencji.

Kiedy w 1931 r. włoski Związek Misyjnego Kleru po raz pierwszy zorganizował w Rzymie dla 7000 Dzień Misyjny Chorych, nie przypuszczano, że uroczystość ta tak wielki znajdzie oddźwięk. W następnym roku urządzono dzień misyjny chorych w całych Włoszech. Tym razem 200.000 chorych ofiarowało swoje dolegliwości w intencji Ojca św. i w intencji Misyj. Widząc błogie skutki dnia misyjnego chorych i zachęcona gorącym podziękowaniem Ojca św. za udział chorych w dziele misyjnym (1933 r.), Najwyższa Rada Gener. Pap. Dz. Rozkrzew. Wiary postanowiła w kwietniu 1934 r., aby Dzień Misyjny Chorych rozciągnąć na cały świat katolicki. Równocześnie Najw. Rada Gener. skierowała prośbę do krajowych dyrektorów o rozszerzenie tego nowego środka apostolskiej działalności na rzecz misyj. W 1935 r. po raz pierwszy dzień ten obchodzono w całym Kościele katolickim, w urocz. Zesłania Ducha św. Celowo wybrano urocz. Zesłania Ducha św. na Dzień Mis. Chorych. Duch św., który w Wieczerniku przemienił wewnątrz apostołów, zapalił ich serca miłością i żarliwością apostolską — wejdzie i do serc chorych, rozszerzy je miłością dla dalekich, nieznanych współbraci i przemieni cierpienia chorych w zbiorową modlitwę o nawrócenie świata. Cierpienia chorych

1) „Apostolstwo Chorych” i „Chory ma głos” — Lwów, 1931, 1932.

2) „Apostolstwo Chorych”, czerwiec 1936.

przybliżają panowanie Królestwa Chrystusowego na rozległych terenach misyjnych, co jest najwyższym pragnieniem Boskiego Serca Zbawiciela świata.

Oto kilka myśli, które można podać chorym:

B r a c i e l

Apostolstwo Chorych, do którego powinienes się zapisać i którego zadanie polega na tym, aby w sercu chorych wzrastała i wzmagala się miłość i zapal dla nawracania pogan, zaprasza cię dziś do spełnienia wielkiego dzieła apostolskiego.

Choroba, która nęka nie tylko ciało ale i duszę, sprawia żeś smutny, przygnębiony, zniechęcony... W tej chwili myslisz może o zającach swoich, których musiales zaprzestać, o osobach drogich twojemu sercu, które cierpią dla ciebie... Może znalazło się na ustach twoich słowo skargi...

Bracie! Nie trwoń w ten sposób bezcennego skarbu, jaki masz w ręku: twoje cierpienie. Dzięki jemu możesz poprawić swój los, możesz uratować duszę, która, odkupiona twoimi boleściami, będzie się modliła za ciebie...

Potrzeba ci jednej tylko rzeczy: przyjmij swoje cierpienia z podaniem się woli Bożej i zjednocz je z ogromem cierpień, jakich się podjął przed tobą, za ciebie i za nas wszystkich Chrystus, Syn Boży... Wznies oczy swojel... Czy widzisz krzyż? Oto na nim zawieszony jest Jezus, twój Bóg, twój Brat.

On, czysty i bez skazy, z własnej woli cierpiał i umarł za nas grzeszników... Jego Ofiara, nieskończonej wartości, wyjednała nam przebaczenie i zbawienie. Przebaczenie i zbawienie spływa na nas z tych oto otwartych ran. Lecz ażeby udział mieć i wziąć w przebaczeniu i zbawieniu, trzeba krzyż... objąć oburącz... dać się zrosić Krwią Przenajświętszą spływającą strumieniami z krzyża... Trzeba powtarzać za Jezusem: „Ojcze nasz!... Bądź wola Twoja!”

U stóp Krzyża znajduje się zbawienie twoje... braci twoich... Tak! Również twoich braci. Jeżeli możesz spłacać długi przyjaciela swego, to także możesz innym ludziom wybłagać, wyjednać Łaskę i Zbawienie.

A to dzięki „Świętych Obcowaniu“, wskutek którego członki (wierni) mistycznego Ciała Chrystusa (Kościoła św.) są między sobą złączone w Chrystusie i stąd mogą sobie wzajemnie udzielać zasług swoich czynków dobrych w taki sam sposób, w jaki jeden organ naszego ciała drugiemu dostarcza krew otrzymaną z serca.

Chrystus jest ośrodkiem życiodajnym Kościoła. A ty, który od Niego otrzymujesz życie, możesz go udzielić także innym.

Ofiaruj więc zasługi swoich cierpień w intencji rozkrzewiania wiary św. na całym świecie. Ofiaruj je za Ojca św., za kapłanów, za wszystkich misjonarzy i błagaj Najśw. Pannę, aby cię wspierała w szlachetnym akcie składania z siebie ofiary Bogu.

W końcu jeszcze jedna uwaga! Jeżeli sami nie możemy urządzić Dnia misyjnego chorych w uroczystość Zielonych Świąt, to przecież można

powyższe myśli chorym przesłać. W każdym razie można na ten dzień z pomocą świeckich ludzi zorganizować armię cierpiących, choćby z ambony o tym mówić w niedzielę przed Zielonymi Świątkami. W maju mamy bardzo wiele świąt. Zachęcić najbliższych z rodziny chorego i znajomych. Stowarzyszenia zaś, szpitale i zakłady powinny zwrócić chorym uwagę na to szczytne dzieło, by nikogo nie zabrakło w szeregach tych, którzy tego dnia w intencji misyj cierpią. — Niebo nam kiedyś objawi, jak wielką łaską jest cierpienie, jak wielu duszom daliśmy drogą własnych cierpień światło wiary św.

Z Towarzystwa „Samopomoc Duchowieństwa”.

Protokół

XI Zebrania Ogólnego Towarzystwa „Samopomoc Duchowieństwa diecezji Podlaskiej.”

Działo się dn. 8. I. 1937 r. w domu Samopomocy w Siedlcach. Zebranie zostało poprzedzone żałobnym nabożeństwem za zmarłych członków Towarzystwa, które odprawił w katedrze o godz. 8.30 rano ks. prałat Julian Ryster, prezes Zarządu. Obrady rozpoczęto po obiedzie o godz. 14.30 z tej racji, że księża delegaci z poszczególnych dekanatów uczestniczyli w zakończeniu kursu Akcji Katolickiej, a dopiero po tym przybyli na ogólne zebranie Towarzystwa.

Obecni są: członkowie Zarządu: ks. prałat Julian Ryster, ks. prałat Wiktor Kamieński, ks. dr Polikarp Rowicki, ks. dr Antoni Kresa i ks. Bolesław Kowalczyk, członkowie Komisji Rewizyjnej: ks. prałat Jan Grabowski i ks. kanonik Aleksander Wojdyno; członkowie Komisji do przygotowania regulaminu dla domu Księży Emerytów: ks. kanonik Kazimierz Kwiatkowski i ks. Władysław Solnicki, oraz następujący delegaci dekanalni:

1. Z dekanatu katedralnego: ks. Konstanty Harasim, ks. Władysław Winer, ks. Bolesław Gromek.
2. Z dekanatu siedleckiego św. Stanisława: ks. kanonik Józef Kobylński, ks. kanonik Józef Pieńkowski, ks. Stanisław Szlezynier.
3. Z dekanatu janowskiego: ks. Aleksander Kornilak, ks. Stefan Śluzek.
4. Z dekanatu liwskiego: ks. Michał Gałęcki.
5. Z dekanatu łosickiego: ks. Tomasz Odowski, ks. Stefan Bogucki.
6. Z dekanatu łukowskiego: ks. kanonik Kazimierz Kwiatkowski.
7. Z dekanatu międzyrzeckiego: ks. Stanisław Nowek, ks. Karol Wajszczuk.
8. Z dekanatu parczewskiego: ks. Leon Kalinowski.
9. Z dekanatu radzyńskiego: ks. Józef Kobylński — junior.
10. Z dekanatu sokołowskiego: ks. Stanisław Próchniewicz, ks. Florian Banasiuk.
11. Z dekanatu sterdyńskiego: ks. Franciszek Dąbrowski.
12. Z dekanatu stężyckiego: ks. Marcelli Stokowski, ks. Edward Bieliński.
13. Z dekanatu terespolskiego: ks. Józef Kocyk.
14. Z dekanatu włodawskiego: ks. Stefan Piętka.
15. Z dekanatu żelechowskiego: ks. dr Czesław Pniewski.

Liczba uczestników ogólnego zebrania wynosiła 32.

Prezes Zarządu ks. prałat Julian Ryster powitał zebranych i zaproponował na przewodniczącego zebrania ks. Franciszka Dąbrowskiego, na asesorów: ks. kanonika Kazimierza Kwiatkowskiego i ks. kanonika Józefa Pieńkowskiego, na sekretarza ks. Bolesława Kowalczyka.

Zebrani przez aklamację zaakceptowali prezydium.

Porządek obrad odbył się według następujących punktów:

1. **Odczytanie protokołu.** Protokół zebrania ogólnego z dn. 14. I. 1935 r., zgodnie z wolą uczestników dzisiejszego zebrania, nie był odczytany z tej racji, że każdy z członków Samopomocy zapoznał się z nim w swoim czasie, gdyż był drukowany w Wiadomościach Diecezjalnych Podlaskich. Nikt z obecnych nie zgłosił poprawek, lub zastrzeżeń w sprawie protokołu.

2. **Sprawozdanie z czynności Zarządu** przedstawił prezes Zarządu. Najpierw uczcił pamięć zmarłych członków Samopomocy. Zmarli w 1935 r.: ks. Eugeniusz Wojciechowski, ks. Czesław Grzymała, ks. Tadeusz Tramecourt i ks. Dominik Kuć. Zmarli w 1936 r.: ks. Feliks Ostojski, ks. Józef Mazurkiewicz, ks. Edward Jakubczak, ks. Józef Grajewski, ks. Franciszek Hordiewicz.

Zarząd w okresie sprawozdawczym odbył dziesięć zwykłych posiedzeń (Nr 44 — 53). W myśl § 20-c Statutu Towarzystwa przesłał do J. E. Ks. Biskupa protokół ogólnego zebrania do zatwierdzenia. J. E. Ks. Biskup, pismem z dn. 13. II. 1935 r. Nr 757, nadesłał zawiadomienie, że zatwierdza protokół, a spośród wybranych członków Zarządu mianuje: ks. prałata Juliana Rystera prezesem i ks. dr Polikarpa Rowickiego sekretarzem.

Członkowie Zarządu wybrali spośród siebie ks. prałata Wiktora Kamińskiego na zastępcę prezesa, prosząc jednocześnie, aby i nadal zechciał być skarbnikiem Zarządu Towarzystwa, ks. prałat Wiktor Kamiński wybór przyjął.

Postanowiono wykonać decyzję ogólnego zebrania przyznającą ks. Aleksandrowi Frąckiewiczowi bezzwrotną zapomogę w sumie 300 zł. Przyjęto ks. Onufrego Latuszka do domu Księża Emerytów, otoczono go całkowitą opieką moralną i materialną, upoważniając zarząd domu do czynienia wydatków na osobiste potrzeby ks. Latuszka, zwolniono go od składek członkowskich, gdyż nie posiada żadnej pensji.

Zarząd poczynił inwestycje gospodarcze, jak całkowite urządzenie kuchni i umeblowanie pokoi gościnnych, zakupił dwa serwisy stołowe, materiał na obrusy i t. d.

Wyplacono 1000 zł. za wykończenie studni przy domu Księża Emerytów. Dn. 22. V. 1935 r. przybył do domu Samopomocy ks. Paweł Skwara. Zarząd dał mu całkowite utrzymanie, zwolnił go od płacenia składek członkowskich.

Ponieważ Urząd Skarbowy w Siedlcach wymierzył podatek od nieruchomości domu Samopomocy w sumie 402 zł. 90 gr., ponadto przysłał nakazy płatnicze za lokale, zajmowane przez ks. Latuszka i ks. Skwarę, Zarząd w tej sprawie zwrócił się do Kurii Diecezjalnej i wniósł rekurs do Izby Skarbowej w Lublinie; dotąd nie otrzymano odpowiedzi.

Zarząd zaaprobował projekt ołtarza do kaplicy w domu Księża Eme-

rytów, opracowany przez p. Węgrzeckiego w Warszawie i oddał mu wykonanie ołtarza. Zakupiono niezbędne utensylia, aparaty i bieliznę kościelną do kaplicy Samopomocy.

Dn. 4. XII. 1935 r. J. E. ks. Biskup Ordynariusz poświęcił kaplicę. Nazajutrz Najdostojniejszy Arcypasterz odprawił w kaplicy pierwszą mszę św.

Z dn. 1. VII. 1936 r. zamieszkał w domu Samopomocy ks. infułat Karol Dębiński, który za utrzymanie płaci po 150 zł. miesięcznie. Taką normę ustalił sam ks. Infułat, nie chcąc korzystać z Samopomocy bezpłatnie.

Zarząd poczynił w mieszkaniu ks. Infułata odpowiednie adaptacje, a w ogrodzie Samopomocy zatroszczył się o betonowe płyty chodnikowe. Od dn. 12 listopada 1936 r. zamieszkał w domu Samopomocy ks. Czesław Jaroszewicz.

Dn. 10 grudnia 1936 r. za Nr 4834 J. E. Ks. Biskup wysłał do Urzędu Wojewódzkiego zawiadomienie, aby w dalszym ciągu uznawano Towarzystwo Samopomocy, jako działające na podstawie Statutu, zarejestrowanego w Urzędzie Wojewódzkim dn. 7. II. 1925 roku, polecając jednocześnie, aby na najbliższym zebraniu ogólnym, a więc w dniu dzisiejszym, dokonano wyboru Władz Towarzystwa na podstawie Statutu z 1925 roku.

Prezes Zarządu dzieli się z zebranymi radosną wiadomością, że na domu Samopomocy już nie ma długów. Zarząd powierzył inżynierowi powiatowemu p. Pawlikowskiemu sprawdzenie rachunków p. Szumana, który prowadził roboty rozbudowy domu Księży Emerytów. Po uregulowaniu pierwszego rachunku z 1933 roku ustalono resztę należności i z rachunku drugiego na sumę 54.839 zł. 18 gr. Ogółem więc spłacono należności za rozbudowę domu:

rachunek z 1933 r. — 42.632 zł. 29 gr.

rachunek z 1935 r. — 54.839 zł. 18 gr.

Razem — 97.471 zł. 47 gr.

Na zakończenie sprawozdania z czynności Zarządu ks. prałat Ryster składa serdeczne podziękowanie wszystkim ofiarodawcom, którzy w ostatnich czasach wspierali instytucję Samopomocy swymi ofiarami.

3. Sprawozdanie kasowe.

Ks. prałat Wiktor Kamieński daje bilans i stan finansowy za r. 1935 i 1936.

A. I. Bilans na dzień 31. XII. 1935 r.

Aktywa.		Pasywa.	
R-k Kasy	655.24	R-k ofiar	4412.82
„ P. K. O.	742.63	„ Skład. czł.	21380.— 25792.82
„ Dłużników	630.—		
„ Nieruchom.	142072.24 144100.11	Zestawienie.	
		Suma ogólna	
		aktywów	144100.11
		Suma ogólna	
		pasywów	25792.82 118307.29
		Kapitał zakł.	
		(rach. inwent.)	118307.29
	<u>144100.11</u>		<u>144100.11</u>

Stan finansowy na 31. XII. 1935 r.

Saldo gotówką w kasie	655.24		
„ w P.K.O.	742.63	—	1397.87
Składki członkowskie			21380.—
Dłużnicy			630.—
Zapomogi			1750.—
Wartość nieruchomości			142072.24
„ ruchomości			1544.—
Utrzymanie domu			4936.77
Kancelaria			457.56
Służba			1967.26
Kaplica			999.25

II. Bilans na dzień 31. XII. 1936 r.

Aktywa.		Pasywa.	
R-k Kasy	330.56	R-k ofiar	7520.11
„ P.K.O.	289.84	„ Składek czł.	21590.— 29110.11
„ Dłużników	601.—		
„ Zapomogi	1200.—		
„ Nieruchom.	157579.01		
„ Ruchomości	438.30 160438.71		
		Zestawienie.	
		Suma ogólna aktywów	160438.71
		Suma ogólna pasywów	29110.11 131.328.60
		Kapitał. zakł.	
		rach. inwen.	131.328.60
	<u>160438.71</u>		<u>160438.71</u>

Stan finansowy na dzień 31. XII. 1936 r.

Saldo gotówką w kasie	330.56		
„ w P.K.O.	289.84	—	620.40
Składki członkowskie			21590.—
Dłużnicy			601.—
Zapomogi			1200.—
Wartość nieruchomości			157579.01
„ ruchomości			438.71
Utrzymanie domu			4763.07
Kancelaria			306.65
Służba			2032.57
Gospodarstwo			387.60
Kaplica			1644.—

4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

Protokół Komisji Rewizyjnej odczytał ks. prałat Jan Grabowski. Protokół obejmował działalność Zarządu za r. 1936, wobec tego zebrani postawili wniosek, aby Komisja Rewizyjna przeprowadziła jeszcze przegląd ksiąg działalności Zarządu za r. 1935.

5. Absolutorium. Na wniosek przewodniczącego zebrania udzielono jednogłośnie Zarządowi Towarzystwa absolutorium. Przewodniczący w imieniu wszystkich drżękuje Zarządowi za trudy, pełne poświęcenia i pieczołowitą troskę około rozbudowy domu, jego wykończenia i umeblowania, dziękuje za braterską opiekę Zarządu nad księżmi, zamieszkałymi w domu Samopomocy. Zebrani przez powstanie wyrażają swą solidarność z myślami, wypowiedzianymi przez przewodniczącego.

6. Wybór Zarządu. W myśl § 28 d i § 30 Statutu zostali wybrani przez aklamację na członków Zarządu: ks. prałat Julian Ryster, ks. prałat Wiktor Kamieński, ks. dr Polikarp Rowicki; na zastępców: ks. dr Antoni Kresa i ks. Bolesław Kowalczyk. Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani: ks. prałat Jan Grabowski, ks. kanonik Aleksander Wojdyno i ks. kanonik Grzegorz Śnitko; na zastępców: ks. Franciszek Dąbrowski, ks. Konstanty Harasim i ks. dr Czesław Pniewski.

7. Regulamin dla ks. ks. Emerytów, przebywających w domu Towarzystwa Samopomocy.

W dn. 18. XII. 1936 r. Zarząd Towarzystwa rozesłał egzemplarze opracowanego regulaminu do członków Komisji, wybranej w dn. 14. I. 1935 r., z prośbą, aby poczynili swoje praktyczne uwagi. Przewodniczący komisji ks. kanonik Aleksander Wojdyno referuje sprawę regulaminu i uzupełnia je uwagami innych członków.

Po uwzględnieniu poprawek i dyskusji uchwalono regulamin i przekazano Zarządowi.

8. Kurator dla domu emerytalnego. Zebrani przez aklamację proszą ks. prałata Juliana Rystera, aby do przyszłego zebrania zechciał przyjąć na siebie obowiązki kuratora domu emerytalnego. Ks. prałat Ryster obowiązki kuratora przyjmuje.

9. Budżet na 1937 r. Prezes Zarządu wyjaśnia, że roczny dochód Towarzystwa wynosić będzie około 21.000 zł., rozchód zaś około 10.000 zł. Saldo natomiast należy zaoszczędzić na rozbudowę w przyszłości drugiego piętra, gdyż powiększenie gmachu konieczne jest ze względu na to, że dla księży przyjezdnych konieczne są pojedyncze pokoje gościnne, na co najlepiej nadawać się będzie drugie piętro. Obecni budżet powyższy, z projektami na przyszłość, aprobują.

10. Zapomogi. Ks. prałat J. Ryster odczytuje list ks. Władysława Kosieradzkiego z dn. 7. I. 1937 r., w którym zwraca się do Zarządu, aby, ze względu na to, że zrzekł się probostwa, przechodzi na emeryturę i zamierza zamieszkać poza domem emerytalnym, przyznano mu dodatki emerytalny.

Po zasadniczym wyjaśnieniu sprawy, że dodatki emerytalne nie są przewidziane Statutem Towarzystwa (§ 56 i 57), biorąc pod uwagę, że zasiłek emerytalny, wypłacany przez Skarb Państwa dochodzi do 120 zł. miesięcznie, a zatem, gdyby ks. Kosieradzki zamieszkał w domu Samopomocy, wpłacałby 60 zł. miesięcznie na koszt utrzymania, ogólne zebranie postanawia, aby przestrzegano zacytowane paragrafy Statutu i upoważnia Zarząd do wypłacania ks. Kosieradzkiemu 80 zł. (osiemdziesiąt

złotych) miesięcznie, przyjmując za normę, że koszt utrzymania przez miesiąc jednego ks. Emeryta w domu Samopomocy wynoszą 140 zł. (sto czterdzieści złotych).

11 Wolne wnioski. Wolnych wniosków nie zgłoszono. Na tym protokół zakończono i podpisano.

Sekretarz

(—) Ks. Bolesław Kowalczyk

Przewodniczący

(—) Ks. Franciszek Dąbrowski

Zgodność niniejszego odpisu z oryginałem zatwierdzonym w dniu 21 kwietnia 1937 r. przez J. E. Najdostojniejszego Arcypasterza, stwierdzam.

Siedlce, dn. 28 kwietnia 1937 r.

Ks. J. Ryster.

Regulamin.

dla Księży Emerytów, przebywających w domu, pod wezwaniem św. Jana Vianney, Towarzystwa „Samopomoc Duchowieństwa diecezji Podlaskiej” (Siedlce, I-go Maja 42).

1. Dom Księży Emerytów powstały z ofiar kapłanów, owianych szczerem uczuciem bratniej miłości, którym nieustannie przykładem przyświecał J. E. Biskup Henryk Przeździecki, Arcypasterz diecezji, chętnie otwiera swe podwoje dla wysłużonych papłanów, członków Towarzystwa. Zarząd Towarzystwa pragnie zapewnić każdemu dach nad głową, chleb codzienny i pomoc duchową.

2. Członek Towarzystwa, pragnący w myśl § 47 statutu z 1925 r. być przyjętym do domu emerytalnego, winien na rok przedtem złożyć swe zgłoszenie do Zarządu Towarzystwa (§ 52) i ponadto wnieść podanie do J. E. Ordynariusza diecezji o zwolnienie go z zajmowanego stanowiska.

3. Każdy z kapłanów przyjęty do domu Emerytów przywozi z sobą pościel na łóżko, ubranie letnie i zimowe, obuwia 2 pary, 6 sztuk ręczników i bielizny, 12 kołnierzyków, 12 chusteczek do nosa i umeblowanie do 2 pokoi. Pożądaną rzeczą jest również bielizna stołowa, która staje się własnością ogólną domu, tak jak i wszystkie przedmioty, wniesione przez ks. Emeryta. Towarzystwo w razie zużycia się ubrania, czy też bielizny, zaopatrzy ks. Emeryta w te przedmioty, o ile ks. emeryt nie będzie posiadał własnych funduszków na ich zakup.

4. Każdy z pensjonariuszy domu, przy zachowaniu § 56 Statutu z 1925 r. otrzymuje: całodzienne utrzymanie, mieszkanie, opał, światło, pomoc lekarską, lekarstwa, pranie, naprawę bielizny, ubrania i obuwia, oraz usługę; nadto ma prawo używania kaplicy, sali bibliotecznej, pokoju przyjąć, urządzeń sanitarnych i przedmiotów użyteczności wspólnej jak książki, gazety i t. d.

5. Ks. Ks. Emeryci jadać będą we wspólnym pokoju stołowym, w mieszkaniu zaś swoim w razie obłożnej choroby. Śniadanie będzie wydawane do godz. 10, obiad o godz. 13, kolacja o godz. 18.

6. Po każdym posiłku Ks. Ks. emeryci udawać się będą do kaplicy na adorację Najświętszego Sakramentu z wyjątkiem tych, którym dostęp do kaplicy jest utrudniony. Wspólny posiłek poprzedzi i kończy wspólna modlitwa.

7. Poza pokojem własnym każdy z Ks. Ks. Emerytów obowiązany jest być całkowicie po kapłańsku ubranym.

8. Dla zapewnienia spokoju swoim towarzyszom do przyjmowania odwiedzin jest przeznaczony pokój przyjęć, mogą jednak Ks. Ks. Emeryci przyjmować krewnych i znajomych w pokoju swoim pomiędzy godziną 9-tą rano, a 9-tą wieczorem.

9. Podejmowanie gości, po zawiadomieniu o tym administracji domu, mogą skuteczniać Ks. Ks. Emeryci swoim kosztem.

10. Noclegów osobom świeckim, przybywającym w odwiedziny, dom nie udziela.

11. Kapłanów, przybywających specjalnie odwiedzić Ks. Ks. Emerytów, zakład przyjmuje hezinteresownie przez dzień jeden.

12. Dla umilenia pobytu w domu i zachowania wewnętrznej harmonii w pożyciu domowym Ks. Ks. Emeryci unikać będą sporów i sprzeczek z konfratrami, a w stosunku do służby zachowują się z godnością i uprzejmością.

13. We własnym mieszkaniu, jak i w całym domu Ks. Ks. Emeryci będą ze względów higienicznych przestrzegać ładu i porządku.

14. Administracja kaplicy należy do wybranego przez Zarząd Ks. Emeryta, którego obowiązkiem będzie pilnować porządku nabożeństw i należytego utrzymania kaplicy przez siostry zakonne i służbę.

15. Dla podtrzymania życia wewnętrznego i pogodnego znoszenia warunków życia Ks. Ks. Emeryci odprawiać będą prywatnie codziennie medytację i czytanie duchowne, odmawiać pacierze kapłańskie i odwiedzać Najświętszy Sakrament.

16. Każdy z Ks. Ks. Emerytów obierze sobie dzień w miesiącu na odprawienie jednodniowego skupienia i weźmie udział w rekolekcjach rocznych.

17. Dla wygody i rozrywki Ks. Ks. Emerytów w domu czynne będą czytelnia i biblioteka.

18. W celu powiększenia księgozbioru w bibliotece W. W. Ks. Ks. Emeryci zechcą ofiarować swoją skrzętnie przez całe życie zbieraną bibliotekę.

19. Nadzór nad biblioteką i czytelnią spoczywać będzie w rękach zaproszonego przez Zarząd bibliotekarza.

20. Za przedmioty wartościowe, niezłożone Zarządowi Towarzystwa, Zarząd nie przyjmuje odpowiedzialności.

21. Księża Emeryci w chwili przybycia do domu emerytalnego

obowiązani są zawiadomić Zarząd, czy złożyli już w Kurii Diecezjalnej swój testament.

22. Wyjazdy z domu dłuższe niż na miesiąc Ks. Ks. Emeryci mogą odbywać za wiedzą Władzy Diecezjalnej; o każdorazowym jednak wyjeździe zawiadamia Zarząd Towarzystwa.

23. Rady i dezyderaty swoje Ks. Ks. Emeryci mogą przedstawić Zarządowi, które będą zawsze życzliwie przyjęte, a w miarę możliwości urzeczywistniane.

24. Za zgodą Ordynariusza może Ks. Emeryt opuścić dom emerytalny; Zarząd Towarzystwa w wypadkach koniecznych, przewidzianych w §§ 50, 53, mocen jest odmówić dalszego pobytu w domu emerytalnym.

Regulamin ten uchwalono na ogólnym zebraniu Członków, odbytym w dniu 8 stycznia 1937 roku.

Regulamin powyższy, obejmujący w sobie 24 punkty, zatwierdzamy.
Siedlce, 21 kwietnia 1937 r.

(—) † Henryk biskup.

Rok 1937-38.

Podlaskie Mniejsze Seminarium Duchowne.

Mniejsze Seminarium ma na celu wychować młodzież na dobrych katolików i dobrych obywateli oraz przygotować ją pod względem naukowym do studiów w Wyższym Seminarium Duchownym lub na wyższych uczelniach. Przy Seminarium istnieje Prywatne Męskie Gimnazjum Biskupie nowego ustroju i klasa VIII starego typu. Obecnie otwiera się Liceum Ogólnokształcące z Wydziałem Klasycznym. Kandydaci, którzy chcą wstąpić do Mniejszego Seminarium, winni nadesłać do dyrekcji Gimnazjum Biskupiego podanie, włnsnoręcznie napisany życiorys, metrykę urodzenia ostatnie świadectwo szkolne, świadectwo szczepienia ospy, zaświadczenie lekarza o stanie zdrowia, opinię ks. proboszcza lub ks. prefekta o prowadzeniu się kandydata oraz taką samą opinię kierownictwa szkoły o zachowaniu się w szkole. Kandydatów przyjmuje się do wszystkich klas z wyjątkiem kl. IV nowego ustroju i kl. VIII starego typu.

Egzaminy wstępne, tak do gimnazjum jak i do Liceum, odbędą się w 2-ch terminach: w miesiącu czerwcu i na początku września. Daty egzaminów będą ogłoszone w tygodniku „Głos Podlaski”. Kandydaci, którzy nie złożą egzaminu w pierwszym terminie, będą mogli ten sam egzamin powtórzyć w terminie drugim. Zapisy na egzaminy czerwcowe dyrekcja przyjmuje od 1 do 15 czerwca, a na termin wrześniowy od 1 do 20 sierpnia. Kandydaci, którzy do 15 czerwca nie otrzymają jeszcze świadectwa ukończenia szkoły, przedłożą tylko zaświadczenie kierownictwa, w zaświadczeniu powinna być wymieniona klasa, do której kandydat ucze-

szcza. Świadectwo natomiast przedłożą kandydaci w dniu egzaminów. Przy składaniu podania należy wpłacić 10 zł. za egzamin.

Egzaminy. Kandydaci do I kl., którzy posiadają świadectwo ukończenia 6 oddziałów 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej lub 6 klas szkoły powszechnej II stopnia albo wreszcie świadectwo 3-letniej klasy 4-tej I stopnia, składają egzamin piśmienny z języka polskiego i arytmetyki z geometrią — ustny z języka polskiego, geografii i arytmetyki z geometrią z uwzględnieniem wiadomości z historii i przyrody. Wszyscy inni, którzy wymienionych poprzednio świadectw nie posiadają, będą składali egzamin ze wszystkich przedmiotów w zakresie 6-ciu oddziałów 7 kl. szkoły powszechnej. Kandydaci do innych klas składają egzamin w zakresie programu klas poprzednich. Uczniów z gimnazjów państwowych lub z prawami państwowymi przyjmuje się na podstawie świadectwa. Kandydatów do I kl. na wydział klasyczny Liceum Ogólnokształcącego przyjmuje się na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum nowego ustroju i egzaminu piśmiennego z języka polskiego oraz ustnych z języka łacińskiego i historii.

Nadto trzeba nadmienić, że do kl. I gimnazjalnej przyjmuje się kandydatów tylko od 12 do 16 lat życia, a do kl. I licealnej od 16 do 20.

Oplaty. Z nauczania w Gimnazjum i Liceum Biskupim mogą jedynie korzystać alumni zamieszkali w Małym Seminarium. Opłata za naukę i utrzymanie wynosi 550 zł. rocznie, t. j. po 55 zł. miesięcznie (25 zł. za naukę i 30 zł. za utrzymanie). Należność miesięczną reguluje się w pierwszych dniach każdego miesiąca. Miesiąc zaczęty lub niedokończony uważa się za cały. Wysokość opłat, pomimo ustalenia, może być w ciągu roku podwyższona. Oprócz należności za naukę i utrzymanie, wpłaca się co rok, na dzień 1 września, 30 zł. na pomoce naukowe i 6 zł. na fundusz gier i zabaw — nadto 5 zł. miesięcznie na fundusz wycieczkowy. Jeżeli fundusz wycieczkowy w ciągu roku nie zostanie wyczerpany — pozostałość otrzyma wpłacający. Wszelkie inne opłaty zwracane nie będą.

Wyposażenie alumna. Każdy alumn, przyjęty do Seminarium, przwiezie z sobą: poduszkę, 3 poszewki, 3 prześcieradła na łóżko, kołdrę, 3 prześcieradła pod kołdrę, kapę koloru ciemnego na łóżko, dzbanek na wodę, kubek na wodę brudną, 3 ręczniki, grzebień, szczoteczkę do zębów, mydło, pastę do butów, szczotkę do czyszczenia ubrania, 2 ścierki do ścierania kurzu, 3 koszule, 3 pary kałesonów, 6 par skarpetek, pieniądze na książki, zeszyty i t. p.; za opłatą zaś 10 zł. rocznie otrzyma do użytku od Seminarium a) łóżko żelazne, b) siennik wypchany słomą, c) umywalnię żelazną z miską do mycia, d) na dwóch śpiących otok siebie żelazny stoliczek z półeczkami i e) na każdy kurs jedną miskę do mycia nóg.

Uwaga. Na korespondencję z kancelarią zakładu należy załączać znaczek pocztowy.

Rektor Seminarium i Dyrektor Gimnazjum.

MISCELANEA.

Polski Sekretariat Apostolstwa Chorych

Lwów, ulica Fredry 3.

Ekscelencjo!

Polski Sekretariat Apostolstwa Chorych uprasza pokornie o łaskawe przyjęcie do wiadomości sprawozdania z działalności za rok 1936.

Sekretariat Apostolstwa Chorych rozpoczął swoją działalność w Polsce w czerwcu 1930 roku. W tym miesiącu ukazał się pierwszy **drukowany list do chorych**. W roku 1936 drukowano miesięcznie **19.000 listów do chorych**. W tym roku było nowych zgłoszeń do Apostolstwa Chorych 4.000, ubyło 1.200 członków — wyzdrowienia, zgony, przeniesienia się bez adresu. Do Apostolstwa wedle statutu mogą należeć tylko chorzy chronicy, a ich liczba wedle zdań lekarzy nie wykazuje większych wahań, przypuszczać należy, że w Polsce mogłoby do Apostolstwa należeć około 20.000 chorych. Trzeba będzie jeszcze pewnego wysiłku, by zdobyć tę liczbę chorych. Wysiłki te są uzależnione od wpływu czynników mających styczność z chorymi jak rodzina, duszpasterze, lekarze, pielęgniarki. Sekretariat usiłuje uzyskać współdziałanie i tych czynników, by stworzyć odpowiednią atmosferę religijną dla wszystkich chorych.

Oprócz listów miesięcznych i osobnych wydawnictw sekretariat posługuje się falą radiową. **Audycje dla chorych** zaczęły się w październiku 1930 roku. W roku 1936 w każdy piątek po południu dawało Polskie Radio 15 minut na rozmowę z chorymi na wszystkie rozgłośnie polskie. W listach omawia się zagadnienia religijne związane z przeżyciem choroby. W radiowych rozmowach oprócz zagadnień religijnych wprowadza się tematy z pogranicza religii, medycyny, nauk społecznych i t. p. Rozmowy te rozwinęły się w swoistą akcję religijno-społeczno-radiową. Radiowe rozmowy z chorymi zyskały wielu słuchaczy wśród zdrowych z różnych sfer społeczeństwa. Ponieważ ci sami słuchacze (t. j. głównie chorzy) słuchają nabożeństw i kazań transmitowanych przez radio, trzeba było ten fakt uwzględnić w doborze tematów, unikać tematów kazaniowych, omawiać sprawy w kazaniach nieporuszane, robić to w formie raczej konwersacji niż przemówienia.

Kontakt z chorymi i zdrowymi z otoczenia chorych był nawiązany przez listy drukowane, radiowe rozmowy, listy prywatne sekretarza i listy chorych i ich otoczenia do sekretarza. Oprócz listów drukowanych wysyłał sekretarz do chorych kilkadziesiąt listów miesięcznie pisanych w sprawach wyjątkowych. Sekretariat otrzymywał około 500 listów miesięcznie. Listy zawierały zgłoszenia chorych do Apostolstwa, omówienia przeżyć chorych, uwagi o treści listów drukowanych i rozmów radiowych, prośby o pomoc doraźną. W roku 1936 dało się zauważyć znaczne pogłębienie treści tych listów od słuchaczy. Często są to całe prawie pamiętniki, zawierające dobre spostrzeżenia o życiu chorych i ich potrzebach. Okazuje się z nich naprzykład, że duszpasterstwo chorych w pewnych stronach kraju jest bardzo rozwinięte, w innych napotyka na duże przeszkody.

dy, że atmosfera duchowa w szpitalach i sanatoriach domaga się specjalnej troski zo strony czynników katolickich.

Oprócz drukowanych listów i radiowych rozmów usiłował sekretariat wpływać na chorych i ich otoczenie przez odpowiednie wydawnictwa. Już dawniej wydano podręcznik p. t. **Eucharystyczne Nabożeństwo Trzydniowe dla chorych**, cena 1 zł. Oprócz tego wydrukowano broszurki: **Chory ma głos**, **Lekarz i Apostolstwo Chorych**, — **Duszpasterstwo szpitalne** w świetle referatów i uchwał międzynarodowego kongresu szpitalnictwa (dwa zeszyty).

W roku 1936 wydano następujące książeczki: 1) **Apostolstwo Chorych w Polsce**, nakładem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej w Poznaniu i Apostolstwa Chorych cena 50 gr. — podano tu wyjaśnienia zasadnicze o ideologii i organizacji Apostolstwa, stosunku jego do Akcji Katolickiej, do ruchu liturgicznego i rekolekcyjnego oraz do dobroczynności.

2) **Msza święta chorych**, — nakładem Apostolstwa Chorych, 140 stron, cena 80 gr. Podano tu objaśnienia liturgiczno-ascetyczne do Mszy świętej chorych i włączono dużo uwag odnoszących się do duszpasterstwa chorych.

3) **Rekolekcje chorych**: T. I. 136 stron, cena 80 gr. T. II. 186 stron, cena 1 zł. nakładem Apostolstwa Chorych. Są to rekolekcje wygłoszone przez radio w latach 1930 — 1936 i wydrukowane na życzenie słuchaczy: zawierają nauki religijne o przeżyciu choroby po chrześcijańsku w duchu Apostolstwa, odnoszą się do chorych i do ich otoczenia.

Wydawnictwa te znalazły życzliwe przyjęcie w prasie katolickiej i w społeczeństwie.

Sekretariat propagował w listach, wydawnictwach i przez radio **urządzania parafialnych nabożeństw dla chorych**. Nabożeństwa te weszły już na stałe do programu towarzystw dobroczynnych i stowarzyszeń Akcji Katolickiej, odbywają się w porze letniej w wielu parafiach polskich, liczniej na zachodzie Polski, mniej licznie na wschodzie. Centrala Apostolstwa w Holandii usilnie nalega, by **dążyć do urządzania prawdziwych Triduów Eucharystycznych**. Polski Sekretariat w myśl tych żądań prowadzi odpowiednią propagandę, jak dotąd tylko częściowo skuteczną. W organizacji nabożeństw dla chorych szczególnie żywy udział biorą: Caritas, Akcja Katol., Stow. Pań Miłosierdzia, młodzież, harcerstwo, wojsko. Pięknie rozwija się Pielgrzymka chorych z Warszawy na Jasną Górę (prowadzi Stow. Pań Miłosierdzia w Warszawie) i Pielgrzymka Zjedn. Pracowników Niewidomych z Warszawy na Jasną Górę.

Stosownie do życzenia Ojca św. za inicjatywą Związku Misyjnego Kleru i Naczelnego Kierownictwa Dzieła Rozkrzewiania Wiary chorzy złączeni w Apostolstwie Chorych brali w r. 1936 udział w **Wszechświatowym Dniu Misyjnym Chorych** w uroczystość Zielonych Świąt.

W listopadzie 1935 r. miał odbyć się w Rzymie międzynarodowy Zjazd sekretarzy Apostolstwa celem złożenia hołdu Ojcu świętemu. Zjazd nie doszedł do skutku, wtedy na wezwanie sekretarza chorzy z Polski napisali listy do Ojca świętego z wyrazami hołdu i miłości. Listy te poprzedzone wstępem sekretarza wysłano przez Nuncjaturę Apostolską do

Ojca świętego, po czym otrzymaliśmy odpowiedź J. E. Kard. Pacelli, w której wyraził radość Ojca świętego z powodu listów chorych i zachętę do trwania w pracy apostołskiej. Jest to już drugi dowód uznania Stolicy Apostolskiej dla polskiego Apostolstwa Chorych. Oto tekst tego listu.

Segreteria di Stato di Sua Santità Z Watykanu dnia 29.VIII 1936 r
Sekretariat Stanu Jego Świątobliwości

Do Księdza Michała Rękasa
Dyrektora Apostolstwa Chorych w Polsce

Księżu Dyrektorze — miło mi jest wyrazić X. Dyrektorowi wielką radość Ojca świętego z powodu licznych listów, w których chorzy z Polski wypowiedzieli Mu swoje synowskie przywiązanie i oświadczyli, że przez apostołską ofiarę cierpień gorąco pragną współdziałać nad rozszerzeniem Królestwa Pana Naszego Jezusa Chrystusa.

Jego Świątobliwość z głębi serca dziękuje wam wszystkim za tę krucjatę modlitw mających większą wartość przez dołączone do nich cierpienia. Ojciec święty ufa, że Boski Mistrz pobłogosławi je tym obficie, że ofiarowane są za powodzenie Misji i Akcji Katolickiej.

Z radością ojcowską przyjmuje więc Najwyższy Pasterz to wasze apostołstwo, po którym spodziewa się tak wielkich korzyści duchowych i jako zadatek szczególniejszych łask Bożych z całego serca przesyła Błogosławieństwo Apostolskie dla X. Dyrektora i jego najbliższych — dla wszystkich chorych i ich rodzin...

E. Kardynał Pacelli.

Polski Sekretariat utrzymuje stałą łączność z Najdostojniejszym Episkopatem Polski, wykonuje w swoim zakresie wszelkie rozporządzenia Episkopatu, stosuje dyrektywy Episkopatu odnoszące się do Akcji Katolickiej i dobroczynności. Chorzy stale modlą się i ofiarują swoje cierpienia za swoją diecezję i za swoją parafię.

Sekretariat utrzymuje też łączność z centralą w Holandii i innymi sekretariatami narodowymi, nawet przyczynia się znacznie do rozwoju Apostolstwa w innych krajach. Polski sekretarz na kongresie katolickiej radiofonii w maju 1936 w Pradze zdawał sprawozdanie z radiowych audycji dla chorych, wyjednał uchwałę kongresu zalecającą wprowadzenie takich audycji w innych krajach. Uchwałę tę wprowadza się już w życie: Wiedeń, Bruksela, Praga, Sottens, Luksemburg, Paryż, organizują już audycje dla chorych.

W sprawach radiowych na terenie Polski pracuje sekretariat w ścisłej łączności z Komisją Audycji Religijnych P. R. w Warszawie, zostającą pod przewodnictwem J. E. Najprzew. X. Biskupa Dr St. Adamskiego. Na terenie międzynarodowym współpracuje z Bureau Catholique

Intern. de Radiodiffusion w Amsterdamie za pośrednictwem X. Prałata Dr Brossa, oficjalnego delegata Polski do tego biura.

Zachowana jest ścisła łączność z Polskim Towarzystwem Szpitalnictwa w Warszawie — jestem członkiem towarzystwa, łączność z Międzynarodowym Tow. Szpitalnictwa, którego również jestem członkiem i pracuję w sekcji duszpasterstwa szpitalnego.

Zachowana jest ścisła **współpraca z Polskim Radio**: przesyłam miesięczne sprawozdania dyrekcji rozgłośni Lwowskiej i wydziałowi propagandy, informuję Naczelną Dyрекję o wszystkich ważniejszych sprawach, wypełniam wskazówki i polecenia wydziałów programowych P. R.

Biuro sekretariatu ma swój oficjalny adres: Lwów, ul. Fredry 3. Pod tym adresem mieści się dział informacyjny oraz dział doraźnej pomocy radiowej dla najuboższych chorych. Właściwy sekretariat pracuje przy ul. Wronowskiej Nr 2, korespondencja, kartoteka członków, ekspedycja listów i wydawnictw, rachunkowość. W lokalu rozgłośni P. R. przy ul. Batorego 6 przyjmowanie zgłoszeń, darów, ofiar, informacja, koncert życzeń, z którego dochody Polskie Radio przeznaczyło na radiową akcję dla chorych. Całą pracę biurową i organizacyjną wykonuje siedem osób, które stanowią komitet doradczy i pomocniczy dla sekretarza.

Radiowa Akcja doraźnej pomocy dla najuboższych chorych idzie w dwóch głównych kierunkach: **propaganda dobroczynności**: wzywamy ludzi, by nieśli pomoc chorym i biednym w swojej wiosce, w swoim mieście, by składali dary w najbliższym Wydziale Caritas, w najbliższym szpitalu. Oprócz tej głównej i zasadniczej akcji działającej **na rzecz wszystkich towarzystw dobroczynnych w całej Polsce** prowadzimy w mniejszym zasięgu akcję radiowej pomocy dla najuboższych chorych. Ta pomoc polega na tym: a) sprzęt radiowy z darów radiosłuchaczy dajemy chorym w całej Polsce, chorym prywatnym i szpitalom, b) pomoc w żywności, odzieży, lekarstwach dajemy najuboższym chorym miasta Lwowa i okolicy. Ograniczenie to spowodowane jest dwoma względami: brak funduszy na szerszą akcję, konieczność kontroli wsparć, możliwa w zasięgu miasta Lwowa, utrudniona poza tym zasięgiem i bardzo kłopotliwa.

Cała akcja dotąd opisana — prowadzenie biur Apostolstwa Chorych, wydawanie listów miesięcznych rozsyłanych chorym bezpłatnie, wydawnictwa, korespondencja, administracja, opłaty pocztowe, radiofonizacja szpitali, doraźna pomoc — opiera się na dobrowolnych i dowolnych datkach samych chorych i ich przyjaciół i opiekunów. Jest to najpiękniejsza strona podstawy religijnej Apostolstwa — opieka Opatrzności Bożej i miłosierdzie ludzi dobrej woli — to utrzymanie akcji, jak dotąd, bez żadnych stałych dochodów, bez subwencji. Sami chorzy i ich przyjaciele utrzymują dzieło, a Bóg błogosławi.

Apostolstwo Chorych w cyfrach.

Najważniejszy dział Apostolstwa Chorych to niesienie duchowej, religijnej pomocy chorym i osobom z ich otoczenia. Dowody skuteczności tej pracy znajdują się w listach chorych i zdrowych, nie dadzą się jednak ująć w żadne cyfry. Trudno jest nawet cyfrowo przedstawić rozwój nabożeństw, gdyż tylko niektóre parafie przesyłają sprawozdania, o wielu

nabożeństwach dowiaduję się z prasy, z biuletynów KAP, z przypadkowych listów chorych.

Łatwiej jest przedstawić w cyfrach stronę materialną działalności związanej z istnieniem biura i wydawnictw i prowadzeniem doraźnej pomocy dla najuboższych chorych.

Członkowie Apostolstwa Chorych i ich przyjaciele złożyli w roku 1936 kwotę 31.000 złotych. Z koncertu życzeń w zasięgu rozgłośni Lwowskiej otrzymaliśmy kwotę 20.900 zł. Wydano w r. 1936: na druk listów miesięcznych i wydawnictwa 7.100 zł., na opłaty pocztowe 3.100 zł., na doraźną pomoc dla najuboższych chorych, na radiofonizację szpitali i radio dla chorych prywatnych, na kolonję wakacyjną dla dzieci zagrożonych chorobą, różne subwencje na leczenie, żywienie i t.p. kwotę 31.040 zł., wydatki rzeczowe 3.970 zł., adm. 2.500 zł., różne 3.200 zł.

W ciągu 1936 r. 4.000 osób złożyło ofiary gotówkowe, 1050 osób dary w naturze. Stałą pomoc dostało 736 rodzin, w których są chorzy, lekarstwa kupiono dla 843 osób, dostarczono 30 odbiorników lampowych z głośnikami, 180 kompletnych detektorów ze słuchawkami, inny sprzęt radiowy (głośniki, słuchawki, baterie i t.p.) dano w 60 wypadkach. Dostarczono 4 wózki dla chorych, protezy, opaski opatrunkowe, pościel w 150 wypadkach, odzież 3.253 sztuk, pomoc doraźną dano także dla chorych biednych znajdujących się w szpitalach, sanatoriach i t.p.

Najważniejszą podstawą pracy Apostolstwa Chorych jest łaska Boża, ubłagana ofiarą i modlitwami samych chorych. Chorzy chcą w ten sposób odwdziżyć się za te łaski i pomoce duchowe, które otrzymali przez przynależność do Apostolstwa i przeżycie choroby wedle tej metody.

Na przyszłość. Dalszy rozwój tego dzieła zależy od woli Bożej i zarządzeń Najdostojniejszego Episkopatu oraz od wysiłku chorych i ich przyjaciół. Sprawa związana jest ściśle z ożywieniem Akcji Katolickiej i dobroczynności katolickiej w Polsce. Na bieg jej wpływa także rozwój duszpasterstwa chorych, katolickie organizacje lekarzy i pielęgniarstwa. Zainteresowanie się sfer katolickich nowoczesnymi zagadnieniami z pogranicza teologii, medycyny, dobroczynności i opieki zdrowotnej przyczyni się także do rozwoju Apostolstwa Chorych.

Na większą chwałę Bożą, na pożytek Kościoła i chorych...

Lwów, dnia 31 stycznia 1937 roku.

X. Michał Rękas

Lwów, ul. Wronowska 2.

Polska — Pologne.

Powyższe Władza Diecezjalna Podlaska poleca uwadze W. Duchowieństwa.

Siedlce, dnia 2 marca 1937 r.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski

† Cz. Sokołowski.

Trzeba głośniej mówić!

J. E. Ks. Biskup Marian Leon Fulman wydał dnia 2 marca następujące zarządzenie, które dla pożytku i dobra sprawy podajemy do wiadomości Szan. Konfratrów:

Zapanował dziwny obyczaj w kościołach że tak modlitwy po cichej Mszy św. jak również Ewangelię czyta się z ambony i od ołtarza dla wiernych tak cicho, iż do uszu wiernych słuchaczy wcale, albo mało dochodzą.

Trzeba to czynić i mówić głosem donośnym, aby słuchacze słowa Ewangelii dokładnie słyszeli, a modlitwy po Mszy św. odmawiali razem z kapłanem łącznie.

Również ogłoszenia z ambony są podawane takim głosem przyciszonym, jakby ksiądz rzeczywiście chciał, żeby go nikt nie słyszał. Jest to karygodne i samo głoszenie bezcelowe.

Trzeba mówić i ogłaszać w kościele głosem pełnym i w sposób dobitny.

† Marian Leon, Bp. Lub.

AKCJA KATOLICKA

Warszawa, dnia 16.III 1937 r.

Warszawa, ul. Nowogrodzka 49.

Telefon 523-57 — P.K.O. Nr 29.436

189/37.

Ekscelencjo!

Pragnąc pogłębić wśród członków Katolickich Stowarzyszeń Mężów życie wewnętrzne i zespolić ich bardziej duchowo, postanowiliśmy w myśl programu Związkowego zorganizować w dniach **21 i 22 sierpnia b. r.** ogólnopolską pielgrzymkę mężów katolickich na Jasną Górę.

W związku z tym pozwalamy sobie zwrócić się do Waszej Ekscelencji z serdeczną prośbą o łaskawe przyjęcie protektoratu nad pielgrzymką, poparcie pielgrzymki, którą na terenie diecezji Waszej Ekscelencji organizować będzie diecezjalne Katolickie Stowarzyszenie Mężów, oraz o błogosławieństwo pasterskie dla prac organizacyjnych.

Całując ręce Waszej Ekscelencji, kreślimy wyrazy czci synowskiej

Asystent kościelny
podpis nieczytelny

podpis nieczytelny.
Prezes

Wł. Deptuła.
w. z. Dyrektora

Jego Ekscelencja
Ks. Biskup Dr Henryk Przeździecki
Siedlce

AKCJA KATOLICKA

B. P.

Nr 1616/37

Cn. 6.IV-37.

Do Zarządu Katol. Związku Mężów
Warszawa, ul. Nowogrodzka Nr 49.

Otrzymałem pismo z dn. 16 z. m. 189/37, w którym Zarząd prosi o przyjęcie protektoratu nad ogólnopolską pielgrzymką Mężów Katolickich na Jasną Górę w dn. 21 i 22 sierpnia r. b.

Z całego serca zgadzam się na propozycję i będę szczęśliwy, jeżeli wszyscy członkowie Katol. Stowarzyszenia Mężów w tutejszej diecezji będą uczestniczyli w zbożnej tej pielgrzymce, a wszystkie prace organizacyjne polecam Bogu za przyczyną Matki Bożej Jasnogórskiej i błogosławie.

† Henryk Przeździecki bp.

W sprawie nowicjatu tercjarskiego.**1. Co to jest nowicjat, jego historia i czas trwania.**

Nowicjat to czas próby przez prawo wyznaczony dla osób, które, przez przyjęcie specjalnego sposobu życia, przyjmują na siebie pewne obowiązki, czas nowicjatu jest przeznaczony na to, by nowicjusze mogli siebie zbadać, czy będą mogli zobowiązania wypełnić. Nowicjat to czas, w którym przełożeni mogą lepiej poznać i przekonać się, czy dane osoby kwalifikują się do zakonnej profesji.

O nowicjacie mamy wzmianki w najdawniejszych regułach, czyli instrukcjach życia zakonnego: u św. Pachomiusza Kasjana. Tercjarstwo upodobniło się, o ile to było możliwe, do zakonu, dlatego to wprowadzono nowicjat, który w myśl kanonu 555 obowiązuje przez cały rok: „per annum integrum et continuum“, t. zn., że obłóczony np. 4 października ważnie może złożyć profesję dopiero 5 paźdz. roku następnego. (Cfr. c. 34 § 3, Katechizm tercjarski O. Viatora, wyd. warsz. str. 32). Całkowity zatem rok koniecznym jest nie tylko do godziwości, ale i do ważności.

Imię i nazwisko nowicjusza obowiązkowo winno być zaraz wciągnięte do rejestru Braci i Sióstr danego Zgromadzenia, by tenże mógł zyskać prawo przynależności. Kan. 694 § 2: Ut autem de receptione constet, inscripto in albo associationis fieri omnino debet; imo haec inscriptio, si associatio in personam moralem fuerit erecta (jak III Zakon), est ad validitatem necessaria.

2. Przerwanie lub przedłużenie nowicjatu.

Jeżeli nowicjusz przestał nosić habit w tej myśli, że nie chce już należeć do zakonu, lub dlatego, że go uznano za nieodpowiedniego, —

nowicjat w takim wypadku został przerwany i w razie powtórnego zgłoszenia się należy dokonać powtórných obłóczyn.

Co się zaś tyczy przedłużania nowicjatu, to wszyscy autorowie jednogłośnie potępiają praktykę przedłużania go in infinitum.

Dyrektor z Radą mają prawo ponad rok nowicjatu dodać najwyżej pół roku i to jedynie dla ważnych powodów.

III. Prawa nowicjuszy.

Z chwilą dokonanych obłóczyn nowicjusz już wszedł do III Zakonu i musi się podporządkować obowiązującym przepisom. Kan. 567 mówi: „Nowicjusze korzystają z tych samych przywilejów i łask co i profesii“, ale nie mają tych samych praw: np. nie mogą wybierać ani być wybieranymi na urzędy.

IV. Profesja przyspieszona.

Profesji nie można złożyć wcześniej, niż po upływie całkowitego roku od obłóczyn; wyjątek stanowi ciężka choroba (articulum mortis). Papież Pius X, prostując różne błędne zdania, które w tej sprawie wygłoszono, wyjaśnił, że nowicjusz, o którym doktorzy orzekli iż jest w niebezpieczeństwie śmierci, może złożyć profesję nawet przed ukończeniem roku nowicjatu. Congr. de Religiosis dn. 30. XII. 1923 wyjaśniła, że przywilej ten pozostaje nadal w swej mocy.

Wobec tego, że chorego nie zawsze spowiada dyrektor Zgromadzenia lub kapłan upoważniony do przyjmowania profesji, — przeto przełożeni I Zakonu upoważniają w takim wypadku każdego spowiednika do dokonania tej ceremonii. Profesja złożona przed czasem nie powinna być wciągana do rejestru póki osoba żyje, a w razie wyzdrowienia profesję należy złożyć we właściwym czasie ponownie.

Komunikat.

Nowe hasło.

Na nowy rok pracy ideowej Akcji Katolickiej podał Episkopat następujące, ogłoszone już w programie pracy hasło:

KATOLICKIE ZASADY SPOŁECZNE PODSTAWĄ SOCJALNEJ PRZEBUDOWY ŚWIATA.

Komunikat.

III. Studium Katolickie.

Tegoroczne III Studium Katolickie zorganizowane przez Naczelny Instytut Akcji Katolickiej odbędzie się w Warszawie w dniu 1 — 10 września b. r.

Komunikat.

Pielgrzymka robotniczo-rzemieślnicza do Częstochowy.

Zjednoczenie Polskich Katolickich Towarzystw Kobietych we Lwowie podjęło inicjatywę zorganizowania pielgrzymki robotniczo-rzemieślniczej z całej Polski do Częstochowy. Termin pielgrzymki nie jest jeszcze ustalony.

Pielgrzymka odbywa się za zgodą Episkopatu Polskiego i pod protektorem J. Em. Ks. Kardynała Prymasa Hłonda.

Prosimy Diecezjalne Instytuty Akcji Katolickiej o udzielenie moralnego poparcia tej akcji i w miarę możliwości o pomoc w jej organizowaniu.

Komunikat.

Katolicki Kongres przeciwalkoholowy.

W dniach 12 — 14 września b. r. będzie obradował w Warszawie I Międzynarodowy Katolicki Kongres przeciwalkoholowy z udziałem szeregu prelegentów zagranicznych.

Ponieważ związki abstynenckie współpracują z akcją Katolicką w charakterze organizacji pomocniczych, jest bardzo wskazany udział w tym kongresie także przedstawicieli Diecezjalnych Instytutów Akcji Katolickiej, tym więcej, że w czasie kongresu obradować będzie osobna sekcja Akcji Katolickiej.

Udział w kongresie prosimy zgłaszać i informacji zasięgać w Katolickim Związku Abstynentów, Poznań, Podgórna 12b.

Nowa placówka zaopatrywania wiernych w dewocjalia.

Alarmujące wiadomości, jakie w ostatnich tygodniach ukazały się w wielu czasopismach katolickich, informujące społeczeństwo katolickie o stanie handlu dewocjonaliami — musiały nas zaniepokoić.

80% handlu dewocjonaliami w rękach żydowskich.

To nas nie tylko oburza, ale też zmusza do zastanowienia się i do zajęcia zdecydowanego stanowiska.

Katolikom nie wolno kompromitować swego wyznania i zaopatrywać się w przedmioty religijne z żydowskiego względnie z niepewnego źródła zakupu.

Nabywając modlitewnik, krzyżyk, medalik, obrazek, koronkę — musimy mieć całkowitą pewność, że pochodzą one z katolickiej **wytwórni**.

Stąd też, uwzględniając potrzebę chwili, a zarazem chcąc ułatwić wiernym nabywanie przedmiotów kultu religijnego z pewnego źródła — **Instytut Różańcowy zorganizował w Toruniu bogato zaopatrzony skład dewocjaliów.**

Narazie Instytut posiada na składzie: różańce, medaliki, obrazki, krzyżyki, koronki i książeczki do nabożeństwa.

W przyszłości przewiduje zaprowadzenie obrazów, figur świętych i t. p.

Na życzenie Instytut będzie zaopatrywał w dewocjalia poszczególne parafie, kioski parafialne i kramy odpustowe.

Zamówienia listowne należy kierować pod adres: **Instytut Różańcowy Toruń — Rybaki 59.**

Uwadze i poparciu Wielebnych Księży oraz społeczeństwa katolickiego polecamy skład dewocjonaliów Instytutu Różańcowego w Toruniu.

Słuszną bowiem jest rzeczą, aby tak pożyteczna placówka znalazła gorące poparcie w sferach katolickich.

Pielgrzymka duchowieństwa polskiego do Lourdes

wyruszy z Poznania za aprobatą J. Em. Ks. Kardynała Prymasa w dn. 16 sierpnia b. r. Zwiedzi m. in. Lisieux, Ars, Paray-le-Monial. Wstąpi także do Paryża na Wystawę Międzynarodową. Powrót przez Szwajcarię do Poznania w dn. 1 września rano. Bliższych informacji udziela Związek Kapłanów „Unitas“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 22, III.

Uniwersyteckie wykłady dla Duchowieństwa.

W dniach od 22 do 24 czerwca b. r. odbędą się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim wykłady dla duchowieństwa o bolszewizmie. Program jest ułożony w ten sposób, że najpierw będą omówione filozoficzne, gospodarcze i polityczne założenia bolszewizmu, następnie będzie przedstawione, jak wygląda realizacja zasad bolszewickich. Chodzić tu będzie z jednej strony o życie polityczne, gospodarcze, robotnicze, z drugiej o rodzinę i psychologię kobiety, o dziedzinę życia kulturalnego i artystycznego. Na zakończenie będzie mowa o metodach propagandy bolszewickiej.

Organizatorzy mają nadzieję, że wykłady te odpowiadają rzeczywistej potrzebie. Pragną, jak na dwu poprzednich kursach, zapewnić odpowiedni poziom wykładów przez dobór prelegentów.

Wykłady zaczną się we wtorek dn. 22 czerwca Mszą św. o g. 9 rano w kościele uniwersyteckim.

Zapis na wykłady wynosi zł. 5.— Organizatorzy kursu mogą zapewnić mieszkanie i pożywienie (obiad i kolacja) za opłatą zł. 5 dziennie. Kto chce skorzystać z mieszkania i utrzymania, powinien przedtem napisać pod adres: Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie. Wykłady dla Duchowieństwa.

Wielu księży wyraziło życzenie, aby bezpośrednio po Wykładach zorganizować rekolekcje. Kierownictwo kursów gotowe jest zająć się zorganizowaniem rekolekcji. Kto by chciał z nich skorzystać, powinien koniecznie napisać do KUL pod wyżej podany adres. Rekolekcje można bowiem zorganizować tylko wtedy, gdy się zapisze dostateczna liczba księży.

Zapraszamy na Uniwersyteckie Wykłady dla Duchowieństwa o bolszewizmie.

Redaktor Ks. Jan Grabowski.

Drukarnia Federacji w Siedlcach, ulica Pułaskiego Nr 34, telefon Nr 30.